GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

UPPSALA

181

DIKT OCH DRAPA

AF

GÅNGE ROLF.

Viktor Karl Emil Wichmann

HELSINGFORS.
G. W. EDLUND'S FÖRLAG.
1882.

Pris: häft. 4 kr., inb 5 kr.

Aline Sandefelt.
24/XII 84.

DIKT OCH DRAPA

AF

GÅNGE ROLF.
(= V. K. E. Wichmann)

HELSINGFORS,
G. W. EDLUND'S FÖRLAG.
1882.

HELSINGFORS,
HUFVUDSTADSBLADETS TRYCKERI,
1882.

INNEHÅLL:

I. Vikingsägner.

Sid.

Valkyriorna 3
Dopet 7
Julen 13
Vikingarne 25
Vikingskalden 29
Vikingflickan 37
Vikingens afsked 40
Vikingdrapa 45
Yngvar Harra 59
Vikingbruden 48
Kung Heimes sång 61
Ragnar Lodbroks drapa 68
Islandsfararne 73
Hallfred Vandrådaskalds drapa 76
Vid Stiklastad 78
Ormen Långe 81

Styrbjörn Starkes Saga.

I. I kungens gård 93
II. Jomsvikingars jarl 96
III. På färd 100
IV. Vikingbålet 102

Sid.
V. På Fyrisvall 107
VI. Styrbjörns sista strid 111

Sagan om Hjalmar och Ingeborg.

I. Ingeborgs isfart 119
II. På Bolmsöborg 123
III. Frieriet 125
IV. På Sotaskär 130
V. På Samsö 136
VI. Förening 145

Jomsvikingars Saga.

I. Kung Svens vejtsla 151
II. Jagten 154
III. Vid Hjörungavåg 157
IV. Efterspel 164

II. Bilder och Ballader.

Arierne 169
Moses på Nebo 173
Thalatta 174
Augurerne 176
„Moriturus te salutat!“ 178
Stilicho 179
Alariks graf 181
Alboin 183
Autarich och Teodolinda 187
Tejas 191
Pelayo 194
Blondel 195
Tempelherren 198
Jerichoresen 200
Kung Enzios brud 204

Sid.
Bertrand du Guesclin 210
Strumpebandsbalen 214
Svarte prinsen 218
Kejsarens kvällsvard 221
Drottningens skald 223
På Mälaris 227
Bisp Arvid Kurck 231
Klas Flemings värfvarevisa 235
Klas Flemings likfärd 239
På Ruden 241
Karl X Gustaf jagt 243
Prinsessan Juliana 244
Louise de la Valliere 245
Konungen dör 246
Karl XII:tes likfärd 253
Kung Karl XII 254
En nyårsnatt på fjällen 256
Vid Kunersdorf 261
Göran Magnus Sprengtporten 262
Efter Hundra år 263
Haga 271
Gardesgrenadieren 274
Ulriksdal 279
Erik Gustaf Geijer 283
Ibsen 284
Joh. Ludv. Runeberg 285
Elias Lönnrot 289
Dagmar 293

Anna Torstenson.

I. På Ortala 299
II. Mor och dotter 302
III. På Stockholms slott 305

Gabrielle D'Estrées.

Sid.
I. Gillet 311
II. Rosenfesten 315
III. Balen 320
IV. I natt 324
V. Kung Henriks löfte 328
VI. Drottning Gabrielle 331

III. Vapensånger.

Mitt modersmål 339
Vårt fosterland 342
Hälsning till Sverige 345
Skandinaver äro vi! 348
Än ej! 351
Tron! 353
Den svenska sången — med det svenska hjärtat . 354
Vikingaskål 356
„Viking"-sång 358
Fram! 360
Hafvets lof 362
Nej! 364
Finlands Svenskar 366
En sannsaga 369
Vi 372
Vår fana 377
Plats! 378
† Robert Lagerborg 380

I.

VIKINGSÄGNER.

„Där bodde fordom i det höga Norden
Från hedenhös en kraftig ätt,
Ömtålig om sin frihet och sin rätt.
Med hårda händer och med hårda sinnen.
Till Valhalls troner stego deras minnen.
Och öfver vågor, öfver dal och slätt
Förblödde deras vilda strider".

Tegnér.

Valkyriorna.

„Härliga syntes de
Mör på hästarnes rygg,
Hjälmade sutto de,
Stödde på spjuten
Sköldarne för sig“.

Eivind Skaldaspiller.

När solen sig sänkt öfver dalar och fält
I nattliga lugnet och friden,
När härklädde krigare slumra i tält,
Att vakna i morgon till striden;
Då hägrar der fram i den blodröda skyn
En härlig, en strålande Valhalla syn,
Den simmar på skyarnes vågor
Guldskimrande fram uti lågor.

På frustande hingstar i sträckande traf
Där spränga, så snabba som vinden,
Med gyllene hjälmar, med blixtrande glaf
Sköldjungfrur så fagra om kinden.
Den brynjade barmen så svallande går,
Som solstrålar böljar det flammande hår
Kring snöhvita halsar och skuldror
Hos blåögda Valhalla huldror.

I brynja så stålblå och blänkande klädd,
Valkyrian stiger i tälten.
Hon hvilar på spjutet vid slumrarens bädd,
Hon väcker den sofvande hjälten.
Med brännande kyssar af ljufvaste glöd
Hon viger den djärfve till krigare död.
Upp springer hvar kämpe då gärna
Och famnar den tjusande tärna.

Sitt hufvud hon gömmer vid krigarens barm,
Med kyssar den starke hon dårar:
„Valfader dig väcker till stridernas larm,
Jag dig till *hans* krigare korar.
Jag bjuder dig in i Einhärjarnes sal,
Till Valhallas fröjder, till gudarnes val,*
Där skall du få dricka och strida
Och hvila dig se'n vid min sida".

„Ty alt som är härligt och kraftigt och stort,
Alt, alt som kan tjusas och strida,
Vill Valfader ha inom Valhallas port,
På Ragnarök måste han han bida.
Då gäller för gudar att segra i slag,
Att Surtur ej släcker den strålande dag
Och Valhallas härlighet rämnar
Och ondskan på Åsar sig hämnar".

---

* Val = valen, valplats.

„Hur säll är den kämpe, som koras af oss
I ungdomens rosiga stunder.
Han glimmar en stund som det flammande bloss,
Hvad gör om i storm han går under;
Ock gudar dömts falla, hvar endaste en,
Men sällast är slockna vid klaraste sken
Och domna i brusande fröjder
På bragdernas solljusa höjder".

Solspringarn re'n vecklar sin strålande man,
Det flammar kring sjöar och stränder;
Då rider sköldjungfrun sin blodiga ban,
Ty striden med solen sig tänder,
Och lurarne brusa sin mäktiga sång
Och striden den hvälfver sin växlande gång
Tils bort de valkyrior rida
Med korade kämpar vid sida.

Stridshingstarne stampa med gyllene sko
Vid blixtsken och tordörnets dunder,
Det brakar på Bifrost, den bågiga bro,
Det ekar i Idavalls lunder.
Och Heimdal han stöter i luren med makt
Einhärjarne alle, som stånda på vakt,
Från skummande mjödhornen springa,
Opp gyllne portarne springa.

Och Valfader hälsar i glimmande sal
I spetsen för härklädde gudar

De kommande kämpar, Valkyriors val
I blodiga krigareskrudar,
Och Brage han griper i strängen med makt
Och skummande mjödhorn åt nyvunnen vakt
Nu fagraste flickorna bringa
Och glada med kämparne klinga.

Valkyrian sitter i krigarens famn,
Tvemännings de glammande dricka.
Han hälsar med jubel den härligas namn;
Hell! strålande Valhalla flicka,
Haf tack för den kyssen af ljufvaste glöd,
Den korade kämpen till stoltaste död,
Den fört mig till Valhallas salar,
Där salighet hjärtat hugsvalar.

Dopet.

Solens gyllne stråle faller
Genom gluggen högt på vägg
In i furutimrad stuga,
Klädd med löf från rönn och hägg.
Skölden blank bland blommor hänger,
Skurade stå bord och bänk.
Fest det är i bondens stuga,
Gudar honom gett en skänk.

Bästa skänk som mannen höfves,
Arfving till hans gård och namn.
Bak tapeterna, i sängen
Liten ler i modrens famn.
Huldt hon sänkt sin blick på barnet,
Fröjdfult ögat opp hon slår,
När vid hennes sida maken
Aningsfull i väntan står.

Och hon räcker honom gossen,
Segerstolt i min och blick:
Tag vår skänk af höge Gudar,
Ej en träl af dem du fick.

Hvälfdt är bröstet, rundad armen —
Liten blir en kämpe båld,
Som sitt land, sin ätt skall värna
Manligt än mot svek och våld.

Ej min älskling du behöfver
Dölja ut i skog och mark.
Honom tag i faders armar,
Fostra opp till kämpe stark.
Låt oss prisa höge gudar,
Som mig födt till hjältemor,
Skänkt mig starke, raske sonen,
Bästa skatt i boet bor.

Och med jubel maken trycker
Fager ungmor till sin barm.
Rundt i salen gästar jublet,
Fränders, vänners, husfolks larm.
Lyft på ättefadrens armar,
Barn blir vattenöst till namn,
Signas sist åt Tor med hammarn,
Lägges ned i modersfamn.

Nu åt namnfäst *liten* bära
Fränder, vänner håfvor fram,
Önskande all möjlig lycka
Ättlingen af fräjdad stam:
Rykte, rikdom, arf och ära,
Väne vänner, trofast mö,

Frid för Gudar, stolt för männer
Må han segra, må han dö.

Sen kring rågadt bord man tränges,
Dricker där hans skål med fröjd,
Glädjen rår nu allestädes,
Men när jublet nått sin höjd,
Dörren hörs på gångjärn knarra;
Tyst det blir i folkfyld sal.
Genom dörren stiga höga,
Hälga nornor, tre till tal.

Och till vaggan, strax vid bädden,
Där nu lyft från modrens famn
Liten pilt så ljufligt slumrar,
Vandra de alvarligt fram.
Signande sin hand de lägga
På den lilles lockar ned,
Bringa så enhvar åt honom
Lotten uppå lifvets led.

Strålande i präktig purpur,
Morgonskär och rosenröd,
Talar så den främsta nornan:
Segersäll i lif och död,
Stolt och ärad, rik och mäktig
Skall du vandra, gudar lik;
Hjältenamn jag dig nu fäster;
Bragden blir min gåfva rik.

Mörk som natt, då inga stjärnljus
Stråla på dess svarta skrud,
Säger sen den andra nornan:
Jag är ock ditt ödes brud.
Boren är ock du till smärta,
Trots din makt, ditt svärd, ditt gull.
Män'ska, barn af synd och sorger,
Tag min gåfva — *brott och skuld.*

Blå som höga himlen hvälfves
I den vackra vårens kväll,
Säger sist den tredje nornan:
Fast du stride segersäll,
Brott och skuld dig sist dock leda
Mänskoättling, mot ditt fall,
Men, att just i fallet segra,
Det min gåfva varda skall.

Ändlig är naturens fägring,
Ändlig själfva Valhalls prakt.
Allting här är skuldbelastadt,
Allting faller, valan sagt;
Så för Mänskor, som för Gudar,
Skulden sonas sist med — död,
Men odödligheten skimrar
Dock igenom natt och nöd.

Som där följer vår på vinter,
Valhall ock står opp i prakt

När den starke kommer ofvan;
Han är evig; valan sagt.
Därför ej förtviflan skänke
Dig min gåfva: *död och fall*,
Den är hoppets räddnings ankar,
Hjälte drapats segerskall.

Nu de höga nornor trenne
Samfält höja så sin röst:
Svar på lifvets alla frågor
Nyss vi gömde i ditt bröst.
I nordmanna sång och saga
Tyd dem ut på fädrens sätt.
Bragd och brott och fall är lösen
För din djärfva hjälte ätt.

Som i dag omkring din vagga
Enade vi trenne stå,
Skola vi i lifvet framgent
Alltid vid din sida gå,
Styra dig uppå din bana,
Hviska djupt uti ditt bröst,
Ömsom bragdens segerjubel,
Samvetskval och evig tröst.

Gossen vaknar, sträcker handen,
Ler så gladt med ögon blå,
Mot de höga, hälga nornor
Som på vakt vid vaggan stå.

Signande sin hand de lägga
På den lille än engång.
Tysta sen ur salen styra
Genom dörren de sin gång.

Solens sista stråle faller
Genom gluggen, högt på vägg.
In i furutimrad stuga,
Klädd med löf från rönn och hägg.
Faller som en segerkrona
Kring den lilles ljusa hår.
Folket hviskar: frida fylgjor
Vänligt vakta gossens spår.

Julen.

I.

Julen kommit, ut på golfvet
Halmen breds i bondens sal;
Väggen smyckas med tapeter,
Svärd och spjut och sköldars tal.
Barnen stoja gladt i halmen,
Dansa sjungande omkring;
Långeld tändes, trälar bära
Horn och bänkar däromkring.

Husbond, gamle Björn re'n tronar
Trygg i högbänk, midt på vägg
Ner på blanka brynjan faller
Präktigt gubbens silfverskägg,
Men när midt emot han blickar
Vekna dock hans stränga drag:
Maka, dotter hos Åsynjor,
Jula nu i Frejas lag.

Strax dock ljusnar kämpens anlet,
När han dotterdottern ser,
Som nu skälmskt det fyllda hornet
Gubben uti handen ger.

Blåögd, älfvafager Gärda
Ler med ros på kindens snö,
Lockars guld kring svanhals svallar,
Härlig är den unga mö.

Hör! då ljuda lurar, häftigt
Dörren slås på gafvel opp,
Och i salen stolte tåga
Kämpar fram i sluten tropp.
Hög i spetsen går en yngling,
Stolt till later, blick i brand.
Vid hans sida vandrar skalden
Med guldharpan i sin hand.

Gamle Björn, han fattar hornet,
Rodnande står jungfrun skön:
Hell! Er vikingar, välkomne
Ärofullt med gods från sjön.
Hell! dig fosterson, Sven starke,
Ära ny mitt namn du bragt.
Tärnor, skänken mjöd åt männen,
Skald, slå harpan an med makt.

Rodnande som dagens stjärna,
När hon ned i väster går,
Gärda nu med fylda hornet
Framför fosterbrodren står,
Höjer hornet, harpan klingar,
Kämpar slå på sköld af stål:

Hell! Er ynglingar, hon talar,
Alle med Rolf Krakes skål!

Sen hon sätter rosenläppen
Lätt mot hornets gyllne rand.
Upp då reser sig från bänken
Sven med bröst och blick i brand:
Hell! dig, gamle fosterfader,
Hell! dig, fria fosterjord.
Hell! dig, fagra fostersyster,
Skön'sta mö jag sett på jord.

Vidt i väster viking drager,
Mycket där han pröfva får.
Glömd blir dock all nöd och fara
När han fosterjorden når.
Där en stund han får sig hvila
Ifrån möda, storm och strid.
Hell! dig, julens hälga högtid,
Hvilostund af fröjd och frid.

Så han säger och med jubel
Hornet tömmer i ett drag,
Sätter sig vid Gärdas sida,
Språkar i förtroligt lag.
Harpan klingar, kämpar dricka,
Barnen leka gladt i fred.
Och man firar jul i norden
Efter fädrens gamla sed.

II.

Men gamle Björn han kallar
På Karl, den käcke pilt,
Som högst i barnahögen
På golfvet stojar vildt.
Han fått till julegåfva
Af Sven ett präktigt svärd,
Med hvilket han sig drömmer
Re'n dra i vikingfärd.

När gamle morfar kallar
Han lyder villigt dock
Och gubben smeker kärligt
Den lilles ljusa lock:
Hör på, vår vilde viking,
Du var till templet med.
Nu skall du oss berätta
Om fädrens julesed.

Och liten Karl, han blickar
Så käckt i salen kring
Och alla barnen samlas
Kring stora bror i ring.
Vid sina mjödhorn glade
De kämpar lyssna på;
Sin egen barndomsfröjder
De alla minnas då:

* * *

Hingsten sprang öfver frusna snön,
Bjällran klang så det sjöng kring sjön,
Furuskogen stod mörk i kväll,
Drifvan lyste så grann och mjäll,
Himlen full af små stjärnor var.
Norrskensflamma kring fästet far.

Snabbt vi hunno till tempelgård,
Sågo högar med kämpavård,
Trädde in uti Gudars hus,
Klara brunno där fackel ljus,
Präster stodo på golfvet kring,
Stänkte blod uppå folkets ring.

Stånda såg jag på tempelvägg
Auka-Tor med sitt röda skägg.
Strax vid honom Valfaders bild
Stod med Baldur, hans son, så mild.
Frej med axkrans i gyllne lock
Med sin Freja jag skönjde ock.

Djup ljöd prästernes dystra sång.
Hästar offras på altargång.
Kungen signar med hammarn stor
Folket, beder af Frej och Tor,
Odin, Freja och Baldur blid
Seger, årsväkst och dygd och id.

III.

Och Björn han klappar gossen
På gullgult, lockigt hår:
Nog blir du karl med tiden,
God norna om dig rår.
Nu tystne sång i salen
Och larmet öfver allt,
Ty nu är löftets timma
Och in bärs Frejers galt.

Den gamle kämpen reste
Sig upp från sätet hög
Och sträng och djupt alvarlig
Hans blick kring salen flög:
Friboren son och dotter
Utaf den höga nord,
Städs vörden höge Gudar
Och heligt håll Ert ord!

Nu upp jag Eder manar,
Att efter fädrens sed,
Här göra edra löften,
Så vill jag göra med.
Jag svär, att jag i viking
Re'n nästa sommar drar,
Ty jag är gammal vorden,
Mig Odin kallat har.

Min dotters man är fallen,
Jag slog hans baneman.
Hon sitter själf hos Freja; —
Men Sven, *du* är den man,
Som hennes ätt skall hägna,
Jag vet, du har den kär,
Dock nu vid Tor och Odin
Och Frej mig löftet svär.

Då reste sig från bänken
Sven i allvarligt skick
Och fast och glad han mötte
Den stränge åldrings blick:
Du gamle fosterfader,
Brud, som jag korat här,
I alle vapenbröder,
Nu lyssnen, hvad jag svär!

Jag svär i alla öden
Den barnflock hålla kär
Och Gärda som min maka
Skall troget stå mig när,
Men ej min ed jag svärjer
Vid Odin, Frej och Tor,
Jag svär den vid Allfader,
Som högt i Gimle bor.

Primsignad är jag vorden
Till tro på hvite Krist,

Den ende guden, hvilken
Kan hela all vår brist.
Och vill jag Er nu tälja
Hvad Gud jag tror uppå
Och underbar hans saga
Skall Eder tyckas då.

Om honom Sven nu talde,
Hur han, likt Baldur blid,
Steg ner ifrån sin himmel,
Att lära folken frid,
Hur hårda hjertan smulto
För hans försonarsed,
Hur sist för världens synder
Oskyldig död han led.

Och mycket än han talte,
Hur fjärran folken än
Sin julfest honom ägna,
Som sin och barnens vän,
Hur de med hälge kungar
I bön kring krubban stå,
Hur julens stjärna lyser
Dem som i mörker gå.

Rätt underbar den sägnen
Hvar kämpe tycktes då,
Och Gärdas vackra ögon
Af tårar fulla stå,

Och barnen lyssna glada
Till Jesus-sagans ord
Om julens stjärna lyser
De spörja, ock i nord.

Men gamle Björn, han blickar
Så mörk som höstequäll:
Slik blödig lära aldrig
Får fot bland nordens fjäll.
I Frankerland hon läres,
Vi hålla fädrens tro.
Blott starke Åsa-gudar
Här evigt skola bo.

Men Sven, han svarar modigt:
Nej, gamle fosterfar.
Hvar helst *Hans* tro förkunnats,
Den ständigt segrat har.
Ren ofta nordisk viking
I västern henne hört,
Sjelf till kung Björn i Birka
Jag nyss dess präster fört.

Rätt snart, jag tror, hon värmer
Med trones helga brand
Vår kulna nord och flammar
Så vidt kring sjö och strand,
Och när till jul det stundar

Än efter tusen år
Till Kristusbarnets krubba,
Vårt folk att bedja går.

Då sade Björn, den gamle:
Om sanning blir ditt ord,
En annan ätt där sitter
Vid sina julebord,
Föraktar sina minnen
Och sina fäders sed.
Som hon glömt Åsa-gudar,
Hon snart glömt Kristus med.

Då slås ej mer i salen
På harpan segersång,
Där tömma inga kämpar
Sitt horn för vapengång,
Då tjusas nordens yngling
Af kvinnoglam och smek
Och fager tärna skänker
Sin hand åt vekling blek.

Men Sven, den starke, sade
Så glad i blick och håg:
Väl mörk, du, gamle fader,
Den unga tiden såg.
Väl sitter ätten annan
Vid sina julebord,
Men ärar fädrens minnen,
Och håller på sitt ord.

Kanske ej slås i salen
Då alltid segersång,
Och kämpar tömma hornet
Ej blott för vapengång,
Dock, tror jag, nordens yngling
Än älskar bragdens lek,
Dock, tror jag, nordens tärna
Ej smeker vekling blek.

Nej, ve! blott den som byter
Sin ärfda tro och sed
För sämre tro och seder
Och älskar veklig fred.
Vår spådomstvist nu slitom
Med vad på fädrens sätt
När tusen år förrunnit,
Låt se, hvem anat rätt! —

Och Björn och Sven nu drucko
Med skämt den framtids skål,
Och kämpar tömde hornet
Vid klang på sköldens stål.
Och Gärda log så fager,
Men med en kraftig hand
Grep skalden tag i harpan
Och sjöng med bröst i brand:

Hell! fädrens hjälteminnen,
Hell! fädratro och sed,

Hell! julens hälga högtid
Med barnafröjd och fred.
Fast tusen år förflykta,
Som sångens snabba ord,
I lefven evigt unga
Hos kärnfrisk ätt i nord.

Vikingarne.

Kvaf luften käns på Garonnes strand
Där drufvan glöder i solens brand,
Orangen doftar i lagerlunden.
Då frossar borgherr'n vid tafelrunden.
Om folk och fäste han drar försorg,
Han är ju kung på sin egen borg.
Låt trälen hösta åt honom kornet,
Låt krämarn kvida i skumma tornet
Nog själamessan, betald i natt,
Borttvättar blodet från röfvad skatt,
I tempelhvalfven vigilier skalla
Fast druckne munkarne äro alla.

Men nordan blåser så frisk från sjön,
Högtidligt rullar nu åskans dön
Och himlen mulnar och blixtar ljunga
Och härskepp fjärran på hafvet gunga.
Då släckes solen. förn dagen dog,
Och folket flyktar till ödslig skog
Så vreda vågorna gå mot stranden
Och borgherr'n fäller pokaln ur handen

Och munkar bedja vid klockors dån:
Kyrie, Kyrie, Eleison!
För nordlands vikingars vilda skara
Oss milde, förbarmande Gud bevara! —

Men Herren Gud är en trofast Gud,
Han svurit hämnas de brutna bud.
De härskepp landa vid rika stränder,
Ut stiga männer med svärd i händer.
Med lockar gula, med ögon blå
Som palmer höga på strand de stå.
De äro komne med storm från norden
Att rensa luften, att rensa jorden,
I hjälm och brynja med breda svärd
De veta väcka förslappad värld.
De äro nordhafvets vreda bölja
Som världen ren med dess blod skall skölja.

De fylkas samman i krigarled.
Att strida aldrig var trälens sed.
Han vandes endast att plöja jorden,
Hur kan han kämpa mot män från norden
Som böljan bäres från strand till strand
Att verlden vinna med väpnad hand.
Till marken borgherr'n i blod neddignar,
Ur druckna händer snart svärdet segnar,
Hans usla skara ses häpen fly.
Då stiger jämmern mot himlens sky.
Ner männen huggas, där grips hvar kvinna
Och byar, städer och kloster brinna.

Snart lurar ljuda så segersällt
Och viking vänder från blodadt fält
I gen till skeppen ombord att dricka.
Dit för han fången sin bruna flicka.
Där vill han njuta sin segerlön,
Ej sotad ås höfs en son af sjön.
Han rifver borgen, han bränner salen
Åt Odin offrar han guldpokalen,
Alt annat sedan, hvad kostbart är
Från borg och kyrka till skepps han bär.
Där glad sitt skummande horn han tömmer
Och stridens faror och möda glömmer.

När så han njutit den natten lång
Och skalden diktat hans segersång
Han hissar seglet i gen så gärna
Och drar åstad med sitt gods och tärna.
Och vinden brusar och vågen slår
Och draken stolt genom hafvet går.
Förhärjad söder han glad förlåter,
Till fria fjällar han vänder åter.
Där vill han fostra en ättling god
Med sydländsk eld och med nordiskt mod,
Som när han sist under torfvan gömmes
Skall sörja för att hans namn ej glömmes.

Men när hans drakar i fjärran fly,
Då börjar dager i södern gry
Och folket, flyktadt från krigarmorden,

Det vänder åter, att odla jorden.
Och borg och byar stå opp ur grus
Och Herran dyrkas i hälga hus
Med mindre messor men bättre sinne,
Ty folket fasar för syndens minne,
Som solen gryr ju allt stort i — blod.
Så lärde borgherr'n sig riddarmod
Och klerken fromhet i lif och lära
Och bonden började vapen bära.

Men länge, länge i söderns land
Där lefde kvar på Garonnes strand
Den hämska sägnen i folkets minne
Om nordlands vikingars vilda sinne,
Om deras djärfva och stolta mod,
Som ingen fiende än motstod.
Och om ibland man den sägnen glömmer,
Om himlen mulnar och sol sig gömmer
Om blixtar glänsa vid åskans dön
Och nordan blåser så frisk från sjön —
Och vågen svallar så vildt mot stranden,
Då hägra härskepp vid himlaranden,
Då beder folket vid klockors dån:
Kyrie, Kyrie Eleison!
För nordlands vikingars vilda skara
Oss milde, förbarmande Gud bevara! —

Vikingskalden.

Stolt drotten ses sitta i sköldbonad sal,
Hans drottning i tärnornas ring.
Kring långelden sitta stridskämparnes tal
Och hornen gå laget omkring.
Då träder i salen, om skuldror så bred,
En skald med guldharpa i hand,
Med brynja och svärd efter krigaresed
Och hjärta och kinder i brand.

Då reser sig drotten med hornet i hand:
Var helsad du gudarnes vän!
Du drottning, fyll hornet med mjöd till dess rand.
I reden hans plats mine män.
Skald, sätt dig här närmast, ty konungens namn
Och rykte i harpan du bär.
En siaresjäl i en krigarehamn
Du vandrar bland män'skorne här.

Och rosiga läpparne lägger nu lätt
Den drottning mot guldhornets rand.
Med hälsning och horndryck på vikingasätt

Hon gifver det skalden i hand.
Han fattar det, tömmer det tomt i ett drag
Hög står kan i kämparnes ring,
Han griper i harpan med kraftiga tag,
Stolt blickande salen omkring: —

* * *

Hell dig dag!
Hell Eder nattens söner!
Hell dig natt och nattens dotter!
Blicken på oss
Med blida ögon
Och gifven de sittande seger!

Hell Eder Åsar!
Hell Er Åsynjor,
Hell dig du gifmilda jord!
Gifven oss ädelborne
Ord och visdom
Och länen oss läkande händer!

Hell dig, du drott,
Där dristig du sitter,
Kung öfver karske
Kämparnes tal!
Hell Eder alle,
Stoltaste stridsmän
Drickande glade
I konungasal.

Hell dig, du drottning,
Fager och fridsäll,
Hell Eder, täcka
Tärnor också!
Fagraste flickor
Höfviskt jag hälsar,
Sång, som jag sjunger,
J lyssnen uppå!

Härlig är höge
Gudarnes gåfva,
Säll är den son,
Som sången de skänkt.
Minne och makt
Och härliga håfvor,
Seger och syner
Med sången de länkt.

Män ser jag sitta
Tyste och tiga,
Fröjden ju felar
Det drickande lag,
Klingar ej kvädet,
Dristiga drapan,
Manliga minnen
Från segrande slag.

Flickornas flock
Så sorgfull ses sitta.

Hvälfs dem i hågen
Af tankar en tropp.
Sången jag stämmer,
Sorgerna söfver,
Väcker i hjärtat
Genkärlekens hopp.

Så uti salen
Sångaren skänker
Fröjden och friden
Åt männer och mör.
Men vid den vida,
Vildaste valplats
Stoltast och starkast
Jag strängarna rör.

Där vill jag hugna
Hugfulla hjärtan,
Tjusa de tappre
Till stoltaste strid,
Segrarne sjunga,
Fresta de fege,
Signa de slagne
Till högarnes frid.

Hänger min harpa
Tyst uti trädet
Svingar mitt svärd
I larmande led.

Bragd, som jag prisat,
Själf vill jag vinna,
Följa i färder
Stridsmännerne med.

Dväljs jag hos drottar
Älskad och ärad,
Ej de mig binda
Till hand eller håg.
Fri svor jag sjunga,
Tänka och tala,
Frivillig följde
Jag fylkingen åt.

Friborna folkets
Mäktiga minnen,
Sånger och saga
Värna jag vill,
Tyda dess tankar,
Sjunga dess sinne,
Vaka för frihet,
Ty mig hör det till.

Håller jag här
Hvad härligt jag lofvat,
Hedren då skalden
Som gudarnes tolk,
Lyssnen och lären

Söner hans sånger,
Mane hans minne
Till mandom hans folk!

Sviker jag svag
Hvad härligt jag lofvat,
Kröp jag för kungar,
Bettlande bröd,
Kved jag som kvinnor
Kärlekens kvidan,
Flydde jag fegsint
Från dåd eller död.

Glömde jag frie
Fädernes seder,
Mäktiga minnen
I sägen och sång,
Svek jag den stam, mig
Fostrade, födde,
Äreförgäten
I tiden en gång.

Drabbe mig Tor
Med hämnande hammar,
Ljunge sin blixt
På ljugaren ned,
Vise ur Vallhall
Veklingen vägen
Ned till de dömdes
Förlorade led.

Sång, som jag sjöng
Förklinge förgäten,
Folket förbanne
Mitt minne och namn;
Fridlös i lifvet,
Fördömd uti döden
Irre så evigt
Min hemlöse hamn.

Vore och jag
Bland sångare siste
Kvädande för dig,
Du fräjdade stam,
Må du dock hällre
Sångare sakna,
Än de dig sjönge
Förnedring och skam.

Hören mig höge,
Helige Gudar,
Valhallas vise
Männer och mör,
Hör mig du drott, I
Karskaste kämpar,
Fagraste flickor,
Jag sjunger nu för!

Vitnen jag väljer,
Manar Er mäktigt,

Gömmen i hjärtat
De eviga ord
Vikingaskalden
Svor här i sång för
Gudar och män'skor,
För himmel och jord.

Gömme dem hvar,
Som Gudarnes gåfva,
Sångernas solskänk
I lifvet har fått.
Sången ger seger,
Lycka och ära,
Hell! den, som sångens
Sällhet förstått!

Hvar sträng nu på harpan så dallrande sprang
Vid sångarens jublande slag.
Som stormvind i kungliga salen det sang
Och storm blef i krigarelag.
Sitt horn höjer drotten med flammande blick,
Vildt tärnorna klappa i hand,
Opp kämparne springa i stridsfärdigt skick
Och dundra på sköldarnes rand.

Vikingflickan.

Jag hafvets vilda flicka, jag bor på stormigt skär,
Där vågorna hvar kväll till sömns mig sjunga.
Väl hög är icke hyddan, så hård är hällen där,
Men härligt är på böljor blå att gunga.
Så stolt där käns att våga med faran själf en dust
Det skänker sinnet hälsa och fröjd och lefnadslust
Och djärft ett mod att fram i lifvet ljunga.

Mig fria vågor vaggat och fjällens friska vind
Så ystert i de lösta lockar leker
Och andas brand i bröstet och rosor uppå kind,
Dem ej just första lefnadssorgen bleker.
Mig faran skärpte blicken och striden stärkt min arm,
Så smidig blef min midja, så hvälfdes hög min barm,
Men ingen vekling fagra flickan smeker.

En viking vill jag älska, en viking får min tro,
Som vidt med örnblick späjar ut från stranden.
Som älskar farans tjusning, föraktar dådlös ro

Och står, där blod det kräfs, med svärd i handen,
Som utan veklings kvida sin norna trotsa kan,
Stolt, som i lif han stridde, kan falla än, en *man*,
Och bragdbekrönt gå bort till dunkla landen.

Men när hans härskepp lägga så hurtigt ut från land,
Ej ensam kan i tjället kvar jag kvida,
På lyftingen jag stiger med sköld och svärd i hand,
Beredd att kämpa vid min hjältes sida.
Som barn jag redan lärde att faran pröfva på,
Hvi skulle stolta strider ej elda mig också?
Hvem för sin älskling ville icke strida? —

Ja, hög som en Valkyria jag vid hans stod,
Den ädle eldande att segern vinna,
Min hand ej blott jag skänkte, jag bjuder ock — mitt blod.
Den man, för hvilken mina känslor brinna,
Och när hans namn af ryktet bars stolt kring vidan värld,
Då ville högt jag jubla, att jag var honom värd,
Att större hjälte ägde ingen kvinna.

Och när från stolta strider han kom så segervarm,
Hur ljuft den starke få i famnen sluta!
Och vor' han trött af striden, jag vet en älskad barm
Mot hvilken trygg han finge då sig luta.
Men sveke han min kärlek, och blef han mig ej värd,
Så bär jag väl en brynja, men svingar ock ett — svärd.
Jag föddes ej att låta niding njuta.

Dock ej min hug jag växlar så lätt som böljor blå,
Ej hvarje vind hans svek mig skulle sjunga.
Som hjältens trogna maka jag städse skulle stå
Och skänka honom örnarne de unga.
Till sömns de späde vaggar då samma djupa sång,
Det stolta hafvets drapa, som söft mig själf en-
gång,
Tils ut i egen stam de lärde gunga.

Om stiltje eller stormar oss nornan spunne se'n,
Alt delade vi bägge, gladt och gärna,
Väl ofta mulna molnen fördölja stjärnors sken,
Men aldrig skymmes trogen kärleks stjärna.
Hvar nornan slog, hon stötte på sidosköldar två,
Sist vid hvarandras sida vi sänktes i det blå,
Men hjältesöner *minnet* skulle värna.

Ja, jag är hafvets flicka, jag bor på stormigt
skär,
Där vågorna hvar kväll till sömns mig sjunga:
Väl hög är icke hyddan, så hård är hällen där,
Men härligt är på böljor blå att gunga.
På hafvet vill jag strida, på hafvet vill jag dö,
Och blott en viking vinna kan det vilda hafvets mö,
Den stoltaste bland fagra flickor unga.

Vikingens afsked.

Solen re'n sig sänker,
Haf och stränder glimma,
Natt nu löser banden
Kring sitt mörka hår.
Men på ro ej tänker
Ens i senan timma
Viking som på stranden
Ensam ännu står.

Hög han står i härskrud,
Färdig land att lämna;
Draken väntar bunden
Vid sitt tåg på strand;
Tyst! där höras harpljud,
Harpan ses han stämma:
Sång i afskedsstunden
Bjuder han sitt land.

Så står jag då åter i rosendekväll
Här ensam o! haf på din strand
Och blickar mot stjärnhimmelns strålande pell,
Hör vågorna sorla i sand.

Och drömmer för själen mång underbar syn,
Tils solen bortseglat på rosendeskyn
Bort, bort, långt bort öfver vågen;

Nej! ungdomens drömmande trånad så varm
Nu vuksit till brand i mitt bröst,
Den sjuder, den hotar att spränga min barm,
Den talar med manande röst:
Du vuxit till man och den glöder din håg,
När följer du solen på glänsande tåg
Bort, bort, långt bort öfver vågen? —

Ja! längre jag kan icke stanna här mer.
Här käns mig om bröstet så trångt.
Här känner mig ingen, knappt någon mig ser,
Som fädren jag måste dit långt,
Långt ut, i den vida, den okända värld,
Att vinna mig ära och makt med mitt svärd.
Bort, bort, långt bort öfver vågen!

Men borta i hyddan hon snyftar, min mor,
Den gamla med lockarna grå.
Ack! icke så lätt är, så mången dock tror,
Att ensam i världen utgå.
Den tåren, hon fällde, den bränner mig het.
Dock — Nornan står kall, fast du blodstårar gret,
Hon manar mig: bort för öfver vågen!

Än glöder den kyss, som hon gaf mig, min mö,
I kväll då jag afskedet tog.

Väl fager hon var med en kind som af snö,
Där en ros ibland liljorna log.
Men tärna, fast fager, ej fängslar hans håg,
Så drar ut i värld på vikingatåg
Bort, bort, långt bort öfver vågen.

Jag blickar ikring mig, o! fädernesland
Skönt ler du i aftonens glans.
Hur blå är din himmel, hur fjällhög din strand
Med grönskande skogar i krans.
Här grydde min morgon, hvar sjunker min kväll?
— Dock det gör det samma, en viking är säll
Hvar hälst han än gungar på vågen.

Att vända din torfva ej vandes min arm,
Den föddes för bragdernas svärd.
Jag får ej beständigt bo här vid din barm,
Mitt hem blef den villande värld.
Som son utaf dig, där jag häfdar ditt namn,
Men bjud dock till sist mig din älskande famn
När hem jag drar öfver vågen.

Ty sist när mitt mål för min lefnad jag nått,
Makt, rikdom och bragdernas glans,
När ungdomens glöd och dess krafter förgått,
Och jag tröttnat vid stridernas dans,
Då vill jag som svanen till fädernestrand,
Att sjunga, hur ljuft är att dö i sitt land
Från blodig bragd uppå vågen.

Du harpa, jag stämt i min barndom engång,
Att sjunga min sorg och min fröjd,
Nu tystna tills klinga skall segrarnas sång
När hunnen är bragdernas höjd.
Men drömsången tystne, nu bär jag ett svärd,
Och det är det enda som duger på färd
Bort, bort, långt bort öfver vågen.

Men skulle det hända, att aldrig jag slog
Mitt drapa på harpan här sist,
Då vet du mitt land, att din son som utdrog
Har stupat i striden förvisst.
Hans hälsning, den sista till fädernesland
Då brusande länder från främmande strand
I vindens sus öfver vågen.

Men seglet ses svälla för blåsande bris,
Stridsbröderne samlas på strand.
Re'n har jag på fädernas härliga vis
Dig sjungit mitt afsked, mitt land.
Farväl då, du käraste bygd uppå jord,
Du stolta, du fria, du härliga nord,
Farväl, re'n höjer sig vågen.

Re'n dalar ock solen; med henne jag far
Och lämnar dig, fädernebygd.
Min fattiga mor utan hem och försvar
O! tag i din kärlek, ditt skygd.
Och trösta min tärna tils hon fått en ann'.

Farväl o! farväl, mer jag dröja ej kan.
Bort, bort, långt bort öfver vågen!

Särla sol sjönk i västersky.
Bort i fjärran ses draken fly.
Arla sol går i öster opp.
Intet skepp gungar böljans topp.
Dagar komma och dagar gå.
Ingen viking hörs harpan slå.

Stundar sedan en sommarkväll.
Mor och mö uppå strandens häll
Späja väntade vännen kär.
Vilda vågorna gå mot skär.
Blek hos tärnan blir kinden röd.
Modren hviskar: min son är död.

Viking drapa.

Re'n på klintens topp
Flammar lågan opp,
Bryts i böljor grå,
Molnen mörka gå.
Vikinghöfding död
Bärs till bålets glöd;
Fallen kung i strid
Vapen läggas vid.

Sörjande ärriga kämpar gå
Fram till hans blodiga bår.
Tyst för den fårade kinden då
Faller förstulen tår:
Fram ur järnklädda bröst
Skälfver en bruten röst.

* * *

Hjälmen smycke än
Hufvudet bland män.
Höfding oss du var
Städs i stridens dar.

Brynja, täck den barm,
Hvilken hjältevarm
Städs i eld och blod
Brann af lust och mod.

* * *

Svärd i bålets brand
Före än den hand,
Som i blodig lek
Aldrig kraftlös svek.

* * *

Sköld, som drotten bar,
Än i flamma klar,
Värne hjältens hand,
Värnarn af sitt land.

* * *

Bål, som brinner opp,
Tär nu hjältens kropp.
Urna, askan göm,
Folk, hans bragd ej glöm!
Alt, som jordiskt är
Renar låge skär.
Själ, nu fri med fröjd,
Stig mot stjärnehöjd!

Nu är striden slut,
Bålet brunnet ut.
Kung från blodig val

Rid till Gudars sal!
Hell! där stolt du far,
Hvad du öfvat har
Ingen låge tär.
Bragden evig är.

Vikingbruden.

I.

På skäret bor Ingolf, en viking så ung.
Han är bäst bland de kämpar i by.
Sitt hufvud han bärer så stolt som en kung,
För intet den djärfve kan fly.
Som hafvet sig häfver hans brusande barm,
Som eld är hans brinnande håg.
Hans lust är att tumla i stormarnes larm
Och dra ut uppå vikingatåg.

Byns fagraste flicka han hade så kär,
Hon var innerligt älsklig och god.
Den trognaste kärlek till honom hon bär;
Hon tjusats af ynglingens mod.
Hon var hans, han var hennes i lekar och dans
Och man såg ej ett stoltare par.
Men hans sträfvan stod främst efter rikdom och glans.
Och guld blott i hjärtat hon bar.

Ung Ingolf han växste till manliga dåd
Och med stolthet snart nämndes hans namn,

Men den djärfve han lade i hjärtat sitt råd,
Att dra bort öfver vågornas famn.
Honom tyktes hans hem o! så innerligt trångt
Emot lefnadens svallande sjö.
Och han trängtar att hinna dit ut, långt, långt
Att nå lyckan engång eller dö.

En afton, när solen sjönk stilla i kväll
Och, stormbådande, skyn gick i blod,
Ung Ingolf i fattiga fiskarens tjäll
För sin älskling som resande stod.
Väl smärtsamt där brann i hans hjärta en glöd
Och hans bröst häfs som vågornas svall.
Men hans öga, det log och hans kind var så röd
Och hans röst ljöd så lugn och så kall.

Han tänkte: väl, vän är min fattiga brud
Med ett hjärta af klaraste gull.
Hur synd, att hon ej bär en grannare skrud,
Att dess hand ej af skatter är full!
Jag blir mäktig och stor uti dagarne än,
Mig står öppen den lysande värld.
Blott en konungadotter jag korar till vän,
Blott den bästa är vikingen värd.

Han satt där så kylig, så lugn och så nöjd,
Och blott talde sin framtid, sitt hopp,
Hur han skulle med storm taga lefnadens höjd
Med sin djärfvaste vikingatropp.

Och hon satt där så innerligt älsklig och varm,
Men i ögat stal tyst sig en tår
Och af sorg vill den brista den klappande barm
När han sist *så* ifrån henne går.

Om morgon, när sol steg på fjällarnes topp
Och där brusar en storm öfver strand,
Står Ingolf i spetsen för vikingars tropp
Och de lägga så dristigt från land.
Dem vindarne gunga på svallande sjö
Långt, långt ifrån hembygdens kust
Att vinna sin lycka i lif eller dö
Och så släcka sin brännande lust.

II.

I fjärran i Frankland står konungens borg
Så stolt i de lunderna gröna.
Där vandrar i kvällen förutan all sorg
Prinsessan den fagra och sköna.
Han tänker på riddarn, så tapper och ung,
Torneringens, dansens och fäjdernas kung.
Hans kärlek hon gärna vill löna.

Då ilar en hofsven med hasteligt tal
Ifrån hennes herre och fader.
Han kallar sin dotter till riddaresal,
Der stånda de herrar i rader

Så tyste och mörke, med sorgfulla bröst,
Och konungen talar med skälfvande röst:
Min hälsning till dig är ej glader.

Ty Herran, den högste i himmelriks hamn,
Oss straffat för synderna snöda
De främmande män bortom nordhafvets famn
Vårt fosterland åter föröda,
Men nu deras kung bjuder fred åt vårt land
Om du blott, min dotter, ger honom din hand.
Ack! annars vårt folk skall förblöda.

Så blek blef skön jungfrun, så tyst vardt i sal,
Ej stålklädde männen sig röra.
Sist träder hon fram för sin fader med tal:
Mig sjelf får jag här nu ej höra,
Då frälsa jag skall vårt förhärjade land.
Den hedniske viking jag skänker min hand,
Men hjärtat mig själf skall tillhöra.

In trädde de fruar och tärnor med hast
Och vaxljusen tändes så klara.
Man reder till fest utan ro eller rast,
Ty stolt skall det bröllopet vara.
Fred, fred, jublar folket i byar och borg,
Men kungsdottern går där så ensam i sorg
Ibland all den glädtiga skara.

Så randades dagen, de dörrar slås opp
In tåga de stålklädde männer,

I spetsen går Ingolf som kung för sin tropp,
Af stolthet hans hjärta nu bränner:
Med vikingar mine jag kufvat en värld,
Nu nått är det mål som jag sökt på min färd,
Hvem fins väl som Ingolf ej känner? —

Så går han till fästmön i glänsande skrud,
Som strålar af pärlor och siden.
Hon log emot honom, hans kungliga brud,
Dess fröjd var förställd och förvriden.
Väl fagrare flicka i Frankland ej fanns,
Ej rikare häller på guld eller glans.
Ej armare häller på — friden.

Så dödsblek om finaste kinder hon var
Fast sminkade rosenderöda.
Ett drag af förakt hon kring läpparne bar
Och blickarne hatfulla glöda,
Men Ingolf ej märkte dess bittraste kval
Han lyssnar till krypande hofmännens tal,
Föraktande smickrarna snöda.

Han höjer pokalen som gnistrar af gull,
Där pårlande eldvinet sjuder.
Han talar, hur blicken af höghet är full,
Då tystnad i salen han bjuder:
Hell! vikingabröder, helt stolt var vår färd.
Guld, ära och makt ha vi vunnit med svärd,
Och — kungliga vikingabrudar.

III.

Och solen sjunker vän och blid
Kring fjärdar, strand och skär.
Alt andas lugn, alt doftar frid,
Frid fann ock flickan där,
Som nu på båren bäres ut
Från fattigt fiskartjäll,
Hon kämpat har sin strid till slut
I fridfull sommarkväll.

Vid aftonsolens sista brand
De sänkte henne ned.
Då lade drakar tyst vid strand,
Men höllo landets fred,
Snart ensam syns en viking där;
När nejden sveps i natt,
Just där, som förr på ensligt skär
Så ofta flickan satt.

Så ofta dit med sorg i håg
Hon ut ur hyddan gick
Och ut åt blåa hafvet såg,
Men stum, med tårad blick.
Ack ödslig står den klara fjärd,
Hans segel syns där ej.
Han drog ju ut i vidan värld
Och vänder ej — o, nej! —

Men nu han vändt, satt ensam där
Och såg hur solen dog,
Då växte storm i natt kring skär,
I storm hans hjärta slog.
Och mörkt det blef kring sjö och land,
Men mörkare hans mod.
Och kinden stod i feberbrand
Och ögat sprang i blod:

Här står jag nu på hemmets skär,
Hur rik, men dock hur arm.
Af skatter tyngd är draken där,
Men fridlös slår min barm.
Min kungabrud hon sofver godt
I fjärran Frankerland.
Uti sin barndoms älsklings slott.
Blod bränner mig på hand.

All ungdom är en vikingfärd.
När målet nås till slut,
Man hänger gärna opp sitt svärd
Och önskar hvila ut.
Hvad är väl ära, makt och glans
Till sist i lifvets larm,
Om ej ett hem för hjärtat vanns,
Vid älskad makas barm.

Jag gammal vardt, blef trött att dra
I strid från strand till strand,

Då ville jag ett hem mig ha,
Ett lugnt och lyckligt land.
Af guld och makt och hjältenamn
Jag ren fått öfver nog,
Men ägde ej en makas famn,
Ej barnablick som log.

Så kall är ej den svala våg,
Som kungabrudens barm.
Mer hatfult het var hennes håg
Än Heklas glöd är varm.
Ve! mig, som för det lumpna gull
Ett lif af sorger fäst.
Jag henne tog för skatters skull
Och lönad blef jag bäst.

Som vågen växlar lifvets lek.
Jag föll i svekets band.
Snart lyckan från sin gunstling vek.
Jag drefs från folk och land.
Hvem blef då i min sorg min tröst,
Min fagra kungamö? —
Af glädje brann dess bittra bröst.
Hon gärna sett mig dö.

Mitt land jag tog med storm i gen,
Hvem delte då min fröjd?
Ha, kungabrud, min hjärtevän.
Nu var du minst dock nöjd.

Ej vikingbragd, ej mannadåd
Din hug din kärlek vann.
Mot mig du lade onda råd,
Sist för en ann' du brann:

En morgon lade jag i land
Med härskepp vid ett slott.
Förr'n solen sjönk i kvällens brand
Hon svekfult från mig gått.
Jag henne fann i borgherns sal
I barndomsvännens famn.
Väl ej af kärlek var dess val,
Men hon bar dock -- *mitt namn.*

Nog mycket blod jag spilt i värld,
Jag stått i mången strid.
Ett blott bränt in sig på mitt svärd
En hamn ger mig ej frid.
Jag irrat kring i många land,
Jag gret på Kristi graf.
Sist kom jag hit till hemmets strand,
En vilsen våg på haf.

Här fanns den enda dock ändå,
Som skänkt mig kärlek varm.
Min vilda själ frid hoppats få
Vid hennes blida barm.
Dock, — äfven detta hoppet svek,
Re'n ändad var din strid!

Min barndomsbrud, så varm så vek
O! ber du för min frid?

Ack, nej! i Frejas gyllne lund,
I Valhalls stjärneborg
Du gläds nu i Valkyriors rund,
Ej lindra får min sorg.
Och jag! — har fädrens tro och sed
Jag väl bevarat hem! —
På världens falska lyckoled
Bort bytte jag ock dem.

Ve! den, som höll sin kärlek fal,
Som sålt sin tro och sed,
Står öppen endast dödens dal.
Han stängt sin lefnads led.
Jag vänder åter till mitt land,
Att söka upp min mö.
Här står jag, blod på själ och hand
Och därför vill jag — dö.

Farväl, du bleka skugga än,
Jag vet, *du* mig ej dömt.
Till dig jag söker mig i gen.
Den hvite Krist mig glömt.
En viking vill jag åter dra
I kamp mot vidan värld;
Men ej att guld och ära ta,
Mot döden går min färd.

Därborta i det vilda haf
På mjuka bolstrar blå
I blod den bäddas skall min graf
När stormens andar gå.
Nog kyler hafsfruns svala famn
Den heta vikingsjäl.
I döden hviskande ditt namn,
Jag går, som nu, farväl! —

Och solen sjönk och dagen dog
Och stormen röt i natt
Och vågen vildt mot skäret slog
Där gråsprängd gubbe satt.
När stum han sutit natten ut
Och sol rann åter opp
Från land hans drakar skjutits ut
Och borta var hans tropp.

Där tändes dag, där skymde natt,
Men ej på skäret mer,
Där fordom fiskarflickan satt,
Man gråsprängd gubbe ser.
Så talde sist en dyster dag
Med undran ätten ung,
Att fallen i ett blodigt slag
Var Ingolf, hafvets kung.

Yngvar Harra.

Så för gammal, som för ung
Eistrasalt sin gamman kväder,
Stolta våg, din sång oss sjung,
Vikingsönerne den gläder,
Sjung till fröjd för nordiskt sinne,
Sjung oss än ett vikingminne:

* * *

Förr på östervågor drog
Yngvar, svenske krigarkungen,
Månget land med härsköld tog;
Ren som ung han blef besjungen,
Vidt berömd i nordanländer.
Sist han stred på Estlands stränder,

Segern han ock nu behöll,
Aldrig än i strid betvungen.
När han sist på skölden föll,
Blodbesköljd och genomstungen,
Han sin sorgsna kämpaskara
Hörs till tröst så hugstor svara:

Sörjen ej att Yngvar kung
Föll vid hälften af sin bana,
Skön'sta död är död som ung,
Stridsdöd under segerfana.
Kämpen göms i högen inne,
Verlden kring det drar, hans *minne.*

Ättehög på Estlands ljung
Resen nu, dit nöjd jag träder.
Östersjön för Svea kung,
Hafvets sång till gamman kväder,
Sömnsång ljuf för kung där inne,
Evig drapa om hans minne.

* * *

Ståndar än på Estlands strand
Hög där Yngvar kung gömts inne.
Lefve ock i nordanland
Samma stolta vikingsinne.
Ock för oss till gamman kväder
Eistrasalt om tappre fäder.

Kung Heimes Sång.

Solen sjunker vän och blid,
Tyst är midnattsstunden,
Öfverallt rår lugn och frid.
Ensam då i lunden
Väldig gubbe vandrar trött.
Drägten syns väl arm och nött,
Kungligt dock han blickar,
Kungligt han sig skickar.

Väldig harpa på sin rygg
Ses han varsamt bära.
Nu han blickar kring, som skygg,
Ingen synes nära.
Ned han sätter harpan då
Bland de skönsta blommor små,
Doftande så ljufva
Uppå grönklädd tufva.

Harpan öppnar han och fram
Springer älfva fager.
Prägeln utaf kungastam
Ren den lilla drager.

Sidenbrynja blå kring barm,
Guldband rödt kring hals och arm.
Pärlekrans, som glindrar
Lockars svall förhindrar.

Gubben ger hon purpurmund,
Smeker tärda kinden,
Springer sen i rosenlund,
Yr och lätt som vinden;
Hvem är kungatiggarn där
Med sin älfva, skön och skär?
Harpan ses han taga:
Sjunger så sin saga:

* * *

Spring liten älfva ur harpan nu fram,
Mödan och sorgen sök glömma.
Tålig all dagen i solsken och dam
Tvangs du där ligga och drömma.
Visst blef din boning så tråkig och trång,
Där jag dig gömd måste bära.
Nu liten lärka får kvittra sin sång,
När ingen ovän är nära.

Spring liten älskling kring tufvorna du,
Plocka små blommor i handen.
Se! huru fridfull all jorden står nu,
Hafvet har somnat vid stranden.

Dagen var brännhet, det blåste på sjön
Oro och larm var i världen.
Natten är fridfull och svalkande skön,
Skänker oss hvila från färden.

Ser du, har gyllene solen så grann
Sjunker i aftonens skyar,
Kör dock i morgon ånyo sitt spann,
Lifvet och glädjen förnyar.
Men uti väster, till glimmande borg
Vill han hvar afton bortila,
Trött att belysa all jordenes sorg
Längtar han äfven till hvila.

Ser du hur glimmande skyarne stå? —
Bilder där skimra i glöden.
Den som är vis kan dem alla förstå,
Läser där lifvet och döden.
Borta bak dem är ock Valhallas borg,
Där bo de evige Gudar.
Dit få vi vandra från fäjder och sorg
Sist när valkyrian budar.

När liten Åslög har kämpat sin strid
Engång till slut här i världen,
Gjort sig ett minne och längtar till frid,
Nornorna reda till färden.
Flydde hon feghet och lömskaste list,
Hel kan ej henne betvinga,

Men till valfader i Valhall förvisst
Frigjord får själen sig svinga.

Där får min älskling i skimrande skrud
Stoltaste stridshingstar rida,
Vigas till tappraste Vikingens brud,
Dricka hvar kväll vid hans sida,
Dansa hos Freja i gyllne gemak,
Fagrast bland tjusande tärnor,
Tända hvar kväll i det blånande tak
Allfaders strålande stjärnor.

Men här på jorden blir farlig din stig,
Fiender nog skall du finna.
Mänskornas lif är evinnerligt krig,
Där blott den starke kan vinna,
Därför, *stå stark* uti lefnadens larm,
Göm uti bröstet din smärta,
Men för hvad ädlast där rörs i din barm,
Kämpa med lågande hjärta.

Ej bars du här på den klippiga strand.
Vida vi vandrat i världen.
Drifne från hem och från fädernesland.
Farlig var villande färden.
Väldige Gudar dock vaktat vår gång.
Ingen än gjorde oss illa.
Mänskornas frågor jag söfde med sång.
Ingen fick skåda min lilla.

När du mig hörde i byar och borg
Bettlande brödet begära,
Säkert det gjorde dig smärta och sorg
Att så af nåd vi oss nära.
Det var blott sken för vår hemlighets skull
Se! hvad ur harpan jag tömmer.
Alt är ditt arf, både silfver och gull,
Men jag för hopen det gömmer.

Farlig förfärlig för dig är min värld,
Män'skorna hata min lilla,
Ondska och afund och falskhet och flärd
Lyckan för mången förspilla.
Död är din moder och död är din far,
Fallne för falskaste fränder,
Ensam jag gamle i harpan dig bar,
Räddad från dolkar och bränder.

Gråt ej, min älskling, kom hit i min famn.
Dem får i Valhall du skåda.
Jag är din morfar, bär konunganamn,
Fast ej det lumpor förråda,
Fader till Brynhild, den mor, som dig bar,
Fagrare kvinna ej finnes,
Fåfnisbesegrare nämdes din far,
Tappraste hjälte, man minnes.

Minnes du lilla, hur ofta i sång
Talde jag dig deras öden?

Göm du det minnet all lefnaden lång,
Trofast mot det än i döden.
Hvad du än pröfvar i villande värld,
Glöm ej ditt namn och dess ära,
Stoltaste gåfvor du fick på din färd
Rena du städse må bära.

Men du syns trött, liten älskling så vän,
Ovan att springa och sjunga.
Kom då, sitt här på din morfaders knän,
Lillan till sömns skall han gunga.
Ljuft vill jag spela på gyllene sträng
Söfvande sånger i lunden.
Sof liten älfva på rosendesäng,
Slumra i nattliga stunden.

Kring dig små älfvorna tråda sin dans,
Sagor till slumrerskan hviska,
Alla små blommor stå kring dig i krans,
Dofta så ljufva och friska.
Bort, alla troll, som där lura i skog,
Ingen skall göra dig illa,
Ljusalfer vakta sin leksyster nog,
Värna min slumrande lilla.

Stilla du slumrat i rosendelund,
Gyllene lock ses du luta
Sakta mot harpan i oskyldig blund,
O! att du *så* finge sluta,

Somna som ljusalf i barndomens tid,
Stiga till Freja som stjärna.
Ack! hvem kan veta, hvad lefnadens strid
Kostar min ensamma tärna.

Väldige Gudar där opp i det blå,
Hören, hvad åldringen beder!
Vaken för henne då bort jag skall gå,
Skydden dess oskuld och seder.
Icke jag klandra vill nornornas bud,
Född är hon äfven till smärta.
Balder, du ljusets och oskuldens Gud,
Vaka dock du i dess hjärta.

Du är ju bandet i Valhallas krans,
Faller du, väldige Gudar
Trots deras väldighet, styrka och glans
Valan dem Ragnarök budar.
Så är ock oskuld i människans bröst
Dyraste sköld uti nöden,
Säkraste styrka och ljufvaste tröst,
Hugnare högsta i döden.

Sol ser jag stiga i strålande skrud.
Balder, den ljuse, jag skådar.
Prisad du vare, du oskuldens Gud,
Den åt min älskling du bådar.
Sakta jag lyfter min slumrerska opp,
Henne i harpan jag gömmer.
Sedan framåt med ett nyvaknadt hopp
Hvart mig min norna än dömmer.

Ragnar Lodbroks drapa.

"Ej gråter den tappre för döden
vid Valhallas härliga port,
Ej sorgset kvidande kommer
kungen till Odins salar."

Kråkumål.

Ragnar Lodbrok, re'n åldrad kung,
Reder till sista färden.
Värdig det namn som han vann som ung,
Vill han skiljas ur världen.
Dristigt han lägger från Danmark ut,
Vida hans vikingar härja,
Tils på Northumberlands kuster till slut
Kung Ellas råd honom snärja.

Nornor ha spunnit hans lifstråd re'n.
Stormen hans härskepp bräckte.
Anglernas här var till anfall ej sen.
Länge dock kampen räckte.
Icke för våld, men för Ellas list
Föllo hans stridsmän på ljungen,
Stängd mellan fiendens sköldar till sist
Fångades vikingakungen.

Sporde Ella sin fånges namn,
Hvad den gamle må heta.
Spörj det af stormen kring världshafvens famn,
Svaret ur böljorna leta.
Ofta jag färgat dem röda med blod,
Svarar den trotsige fången,
Som mina segrar med manligt mod
Bär jag ock undergången.

Vred svor Anglernas kung så blek:
Namnet jag tör väl leta,
Ormarna mina jag bjuder på stek,
Länge de gräs fått beta.
Ragnar i ormgrop gafs ormar till pris,
Där i sin gräsliga smärta
Sjöng han sitt drapa på nordmanna vis,
Dödssång af hugfullt hjärta.

* * *

Vi höggo med blikstrande svärden.
I strider min lefnad förgått.
Som yngling i Götaland redan
Stolt namn såsom kämpe jag fått,
Blef hälsad som Lindormens bane
Och fäste skön Tora som brud.
Och nämdes se'n Lodbrok, ty luden
Jag bar då mot Lindormen skrud.

Vi höggo med blikstrande svärden,
Hur härligt är strida som ung.

Jag minnes de blodiga lagrar
Jag skurit som tjuguårskung;
Hårdt huggen mot hjälmarne klungo,
Rik föda då korphopen fick,
Tätt gnistor ur klingorna sprungo,
Blodskummande hafsvågen gick.

Vi höggo med blikstrande svärden,
Då flydde hvar vekling blek,
Som sitter så arla som särla
Bland flickor i glamman och smek,
Men seende sköldarna splittras
Och stridsmännen falla i blod,
Det kändes mig ljuft som att kyssa
Skön jungfru med muntraste mod.

Vi höggo med blikstrande svärden.
För hjälten är sällast ändå,
Få falla i susande spjutstorm,
Med seger till Gudarne gå,
Men mest såg den mannen jag kvida,
Som aldrig i striderna stod.
Tungt blir för den tappre att ägga
En vekling till vikingamod.

Vi höggo med blikstrande svärden.
Jag ständigt har hållit för sed
En stånde mot en uti striden
Bröstgänges i stormande led.

För ädlaste adel jag ansett
Att aldrig för annan man fly,
Ej fagraste flickornas älskling
Får susande svärdshuggen sky.

Vi höggo med blikstrande svärden.
Jag städse som sanning försport,
De eviga nornorna råda
För alt hvad vi kämpat och gjort.
Ej Ella, jag trodde, mig skulle
Bereda det kval, som mig tär,
Då England jag härjade härligt
Och krossade Irernes här.

Vi höggo med blikstrande svärden.
Mig hugna i bittraste kval
Gästväntande, festprydda bänkar
Med mjödhorn i Valfaders sal.
Ej gråter den tappre för döden
Vid porten till Valhallas borg,
Ej kommer den fräjdade kungen
Till Odin med suckar och sorg.

Vi höggo med blikstrande svärden.
Snart stundar väl skarpare lek,
När söner af Åslög förnimma,
Hur lyckan mot Ella mig svek,
Hur smärtsamt mig ormarna bita.

Ja! maka jag sökte mig god,
Som skänkte mig hugfulle söner,
Stridsmänner med djärfvaste mod.

Vi höggo med blikstrande svärden.
Till arföl det lider så snart.
Den giftiga ormen bygger
I salen af hjärtat med fart.
Dock spår jag, snart ståndar väl spjutet
I Ellas förrädiska blod.
Ej lära de sittande blifva
De svenner med vikingamod.

Vi höggo med blikstrande svärden.
I femtio strider jag stått
Och arla som yngling jag redan
Blodbragdernas bana har trått.
Och tror jag, ej kommer en konung
Mer fräjdad bland härfolkens tal.
Nu bjuda mig evige Gudar.
Ej skrämma mig dödsstundens kval.

Så hastom då hädan med glädje.
Valkyrior bjuda mig hem
Till Odins sköldbonade salar.
Hur gärna jag följer med dem.
Glad skall jag i högsätet dricka
Med Åsar det skummande mjöd,
Nu liden är lefnadens timma.
Jag hälsar dig leende död.

Islandsfararne.

Så tungt är att lämna den fädernebygd,
Som skänkte oss hemvist och kärlek och skygd,
Men kvar är dock tyngre att blifva,
När alt där föraktas, som stolthet oss gaf
Och frihet och rätt gå för våldet i kvaf,
Då måste man bort sig begifva.

Ty stridde man länge med mandom och mod
Och spilde i tusende strider sitt blod
För fäderneminnen och seder,
Men en emot tusen ej längre förmår
Dem värna, så tar man dem med sig och går
Och säkrare hem dem bereder.

Ty fäderneminnen och fädernesed
Ej bindas vid torfvan, de följa oss med
Ehvar vi än hamna på färden.
Och värnas de blott på den grönskande jord,
Stor sak om det sker då i syd eller nord,
I den eller den vrån af världen.

Du härliga Norge, J fjällar så grå,
J klaraste fjordar med böljorna blå

Som fädernes drakskepp sett gunga,
Så tungt är att lämna dig, fädernesland,
Din skog, dina fjällar och fjordar och strand,
Men så fordra tiderna tunga.

I landet befaller en enväldig kung,
Han odaljord trycker med skatten så tung,
Han tar våra gods, våra gårdar.
Fri bonde föraktas, men härse och jarl
Blott den som blir lenderman, den är hans karl,
Så fäderneseder han vårdar.

Ej mera på tinget har bonden sitt ord,
Där Kungen befaller med „Råd“ vid sitt bord.
Så är med vår frihet nu gånget.
Och främlingar bygga i landet och bo
Och skymfa vår heliga, urgamla tro,
Ho lider den skammen och tvånget!

Nej, bröder! dit bort till det svallande haf,
Som fäderne frihet och tillflykts ort gaf
I nödens och landsflyktens stunder.
Högt uppe i norr fins en obebodd ö,
Ett Island, väl uppfyldt af fjällar och snö
Och fattigt på skogar och lunder.

Men hafvet där sjunger sin mäktiga sång
Om frihet, om mandom, om vikingagång
Om ära och byten i väster.

Och fjällar där glimma med is på sin topp
Och strömmar där brusa i stridaste lopp,
Att hälsa de väntade gäster.

Där skola vi ostörde bygga och bo,
Där hägna vi fäderneseder och tro
Och nordmannatunga och sinne.
Där reda vi hem för vår saga och sång,
All norden skall börda med glädje en gång
Från Island sitt fräjdade minne.

Så, ut våra drakar på böljorna blå!
Till Island, till armod, till landsflykt vi gå,
Men äfven till frihet och ära.
Farväl, du vårt gamla, vårt älskade land,
Som blånande flyktar vid himmelens rand,
Må Gudarne sist dig beskära:

Att en gång din framtid så härlig och ljus
Må dagas ur nutidens spillror och grus,
Förtrycket och våldet bortvika.
Din forntid, som trampas nu ner på din strand,
Dess skatter vi värna i främmande land,
Så värna vi dig ju tillika.

Hallfred Vandrådaskalds drapa.

Stormen vräker hvita vågor,
Skummet yr kring vredgad sjö,
Då på drakedäcket håller
Vikingskalden på att dö.
Skåda vill han än i döden
Hafvets vreda vågors gång,
Kväda högt i vilda stormen
Vapenvänner afskedssång:

* * *

Hårdt, af stormen retad, vågen
Segelstång mot hjärtat slog.
Bölja reste sig på bölja
Bärghög där min drake drog.
Skeppet tumlade på hafvet,
Vräktes kring af stormen så.
Våt jag är, men kalla vågor
Skona ej sin skald ändå.

Linduks smyckad, hurtig kvinna,
Bättre hjärta bär ej mö,
Torka skall från ögonlocken
Tår'n med hand så hvit som snö.

När de vapenvane hjältar
Häfva liket öfver bord.
Unga kvinnan ve jag vållat
Re'n när frisk jag gick på jord.

Skall jag dock förutan klagan
Andas ut min själ till sist.
Bröstet bräcks men anden lefver —
Hvass till tungan var jag visst
Bragd dock botar bäst för brotten.
Hugstor kämpe Hel ej tar
Manligt vill jag döden bära.
Herran råde hvart jag far.

* * *

Så han kvad och ögat lykte
Skalden, högt berömd i nord,
Och med sorg hans vapenvänner
Hofvo liket öfver bord.
Vredgad våg går sist till hvila,
Vinden växlar jämt sin gång,
Mäktigt genom tiden brusar
Hjältens minne, skaldens sång.

Vid Stiklastad.

Tyst de höga stjärnor tåga
Öfver vinterhimmel klar,
Där en präktig norrskenslåga
Sprakande kring fästet far.
Molnen segla. Månens bleka
Stråle ses på drifvan leka;
Men kung Olaf och hans här
Slumra trygt i natten där.
Sofver roligt i vintern, kung Olaf!

Talar så i sena timman
Vakten, som kring lägret går.
Späjande i öster strimman
Af den dag, då slaget står,
Som skall ändra Norges öden,
Skänka seger eller döden
Åt kung Olaf och hans här:
Men! Hvad än oss dagen bär,
Sofver roligt i natten, kung Olaf!

Tyst! jag hör en storm som susar,
Vapenklang jag hör och skri. —

Det är Odins jagt, som brusar,
Hednatid, som far förbi.
Bistre blicka gamle Gudar.
Olaf! död dig nornan budar.
Men fast själf du föll i strid,
Fram hon går, din nya tid.
Sofver roligt i stormen kung Olaf!

Stormen viker, se! i natten.
Sänker sig en syn så klar.
Skimrande kring land och vatten
Silfversky på fästet far.
Stilla där Guds englar blida
Öfver oss i natten skrida,
Kalla dig från storm och strid,
Signa dig till evig frid.
Sofver roligt i döden, kung Olaf!

Men i öster sprids en strimma
Ljusan dag re'n rinner opp.
Spjut och sköldar mot oss glimma;
Fram mot oss går bondetropp.
Kristmän, korsmän, kungsmän, liden
Natten är, upp, upp till striden!
Lurar ljuda. Tormods sång.
Väcker Er till vapengång.
Vaker villigt, vaker opp, kung Olaf!

* * *

„Dagen upprinner, hanen gal.
Det är tid, det är tid,
Vårt arbete göra.
Vaker opp, vaker opp,
Vänsälle kung,
Alle J ädle konungatjänare,
Har den hårdhändte,
Rolf skytten,
Ättgode män, som aldrig fly!
Jag väcker Er
Ej till vin,
Ej till kvinnoglam!
Opp jag väcker Er till hårda vapenlekar".

Ormen Långe.

Där susar en storm kring Östersjö,
Den svallar mäktigt mot Svolderö,
Hör! hur blå böljorna brusa:
Enhvar kan strida på skummig våg,
Men falla kungligt höfs hjältehåg.
Det minnet ej tid kan grusa.

* * *

Nu sjunker solen så skön och bär
Ett gyllne skimmer kring Pommerns skär,
Där natten sveper sin slöja.
Och hafvet ligger så dunkelblått
Och vågen slumrar mot vall'n så godt.
Ej ens en flägt ses den höja.

Alt är så stilla, som Frodes fred
I skymning lagt sig på hafvet ned.
Ej Frejas tärnor ses glimma.
Men se! hvad lyser längs ytan blå?
Hvad är som speglar i vågen så
Sin gyllne, glänsande strimma?

Ej vågar fiskarn från Rügens tjäll
Att ljustra här, fast i vindstill kväll
Så långt ut på hafvet vida.
Ej stjärneskimmer, ej månens ny,
Ej kvällens rodnande rosensky
Det liknar det skenet blida.

Det flammar fjärran så rödt som gull.
Hafsvågen vaknar af undran full
Och går i dyning mot stranden.
Ty se! der gungar med guldprydd stam
Stolt „Ormen Långe“ i natten fram
På färd från Vendiska landen.

Så stolt, så smäcker som Frejas svan
Han skjuter fram på den djupblå ban.
Hvad? purpurseglen ses svälla?
På våg han hoppar ju lätt som hind?
Osynlig blåser i seglen vind
Hvarthän han ock kosan må ställa.

Och hvar han seglar, där glimmar fram
Den gyllne Ormen i drakens stam;
Sitt gap han hotande vänder
Emot hvar ovän, som nalkas blott,
Han sprutar pilar och hårda skott,
Men hjälp han vännerne sänder.

Han är det stoltaste skepp i nord.
Se blott, hvad höga och dubbla bord
Och räkna häpen hvar åra.
Där sitter bakom hvar sköld så blank
En äkta norrman förutan vank,
De bäste en kung kan kora.

På däcket glimmar af spjut en ring,
Men stolt på vanten går kungen kring
Och fångar svärden med handen.
Han står i brynja och hjälm af gull
Och späjar örnlik och aningsfull
Mot fjärran blånande landen.

Där seglar redan hans flotta hän,
På förhand sänd till sin hembygd vän,
Men efterst går „Ormen Långa".
En kung höfs vaka i flottans spår.
Ej får han rädas, ehvar han går,
Att sveket skall honom fånga.

Tätt efter „Ormen" på skummig våg
Gå seksti snäckor i vördsamt tåg,
En ringa men utvald skara.
De följa honom i krig som fred.
Hvart kungen drager går hirden med,
Att mot försåtet försvara.

Och under däcket där slumrar godt
Skön Tyri nu på sitt örnagått,
Sven Tveskäggs syster så fager.
Vend-kungen svek hon, blef Olafs brud,
Som for att hämta dess skatt och skrud,
Med dem han nu hemåt drager.

Och kungen späjar i sommarnatt.
För Tyri lilla han vakar gladt.
Han hör hur dyningen skvalar.
En aning stum i hans hjärta bor.
Sin fylgia han sig skåda tror,
Som så till konungen talar:

Kung Olaf Trygvason, hör mitt ord,
Du störste kämpe i Skandisk Nord.
Red till! din stund är så nära.
Jag gaf dig ära och makt och glans
Och skön'sta brud, som i norden fanns,
Men tron du mig skulle svära.

Hur höll du eden på Holmgårds strand?
Nu kristnadt står snart alt Norges land
Och fädrens gudar man glömmer.
Dock! — Nornor leka sin dystra lek.
Stolts Sigrid rufvar på hämd, med svek
Hon dig till undergång dömer.

Kung Olaf står där så mörk i håg,
Då rinner sol upp ur östanvåg
Och klar blir konungens panna:
„Upp kristmän, korsmän och konungsmän!
Där se vi Svolderö ju igen.
Här skola en stund vi stanna“.

„Den mörka nornan nyss hos mig stod.
Hon ville skrämma mitt stolta mod,
Men själf mitt öde jag råde.
Åt Norges folk jag *min* tro befalt“.
Guds hälga mor, som jag offrat alt,
Du frälse mig nu ur våde“.

När sol går fram utur purpursky,
Vid Svoldern ter sig en syn så ny,
Fram tusende drakar simma.
Två kungar legat med list på lur,
Att Norges lejon få stängdt i bur.
Nu grydd är hämnerskans timma.

Kung Olaf ropar kring vant och bord:
Upp Norrmän! tappraste män på jord.
Till strids! låt lurarne skalla.
Blott seksti drakar vi ha och två
Nordlandens kungar nu mot oss gå.
Här seger *vi* få eller falla.

Men kommen J blöte Danskar till strid,
Hästätande Svenskar oss läggen vid,
J skolen få Norrmän pröfva.
Ej Er jag fruktar, men Erik Jarl,
Han tör Er hjälpa, min forne karl.
Dock ej mitt land skall han röfva.

Nu brusar där storm kring Östersjö.
Där kämpa drakar vid Svolderö
I slagtningens heta timma.
Det mörknar, blikst slår från skepp och sky.
Gud Odin sänder sin vilda by.
På våg valkyrior simma.

De norrmän strida med mod och lust.
Sven Tveskäggs danskar stå hårdan dust,
Med Svithjods kämpar de vika.
Den gyllne Ormen han sprutar eld.
Gud nåde ovän mot honom ställd!
För norrmän blott, norrmän vika.

Men se! det stormar vid himlens rand
Och vågorna gå så vildt mot land.
Fram gunga där nya kölar.
Han kommer Erik, den norske Jarl,
Som Olaf skymfat; han är en karl,
Som ej med sin blodshämnd sölar:

„Kung Olaf Trygvason, hör mitt ord,
Du stoltaste kämpe i Skandisk nord;
Svärj af din främmande lära,
Och hafvet ligger inför dig fritt
Och Norges rike kan än bli ditt.
Jarl Erik kan det dig svära.

„Och hör du Erik, min fordne Jarl,
Du är väl hedning men trofast karl.
Min tro jag aldrig kan svika.
Stolts Sigrids funder nog känner jag,
Men icke räds jag på stridens dag.
Kung Olaf ej lärt att vika".

Strax skummar böljan igen i blod.
Båd' dansk och svensk nu med nyväkt mod
Med Erik stridslystne gånga.
Små drakar tagas snart en om en.
Hvar man på dem, som ej stupat re'n,
Nu samlas på „Ormen Långa".

Där ståndar på „Ormen Långes" bord
De bästa kämpar som Norges jord,
Har fostrat se'n fordomtimma.
Kung Olaf själf står i drakens stam,
Där Einar spänner sin bågsträng stram.
Vildt fienden kring ses stimma.

Men „Ormen Långe“ har höga bord.
Det stoltaste skeppet i skandisk nord,
Det blir ej så lätt att taga.
Vildt rasar striden vid lurars ljud,
Dock! — ho kan stånda mot ödets bud?
Ho jäfvar Nornornas saga?

Den bästa bågen i nordens land,
Nu sprang i stycken i Einars hand
Och Norges kämpar ses falla
I härlig hög kring sin hjältekung.
Gråhårig stambo och sköldsven ung,
Gladt dö för honom de alla.

Så vildt steg jublet nu högt mot sky:
Hugg ner dem alla, låt ingen fly!
Vi „Ormen Långe“ bestiga.
Kung Olaf! — räknad är hvar din man“.
Kung Olaf ropar från drakestam:
„Oss Nornor till döden viga“.

„Björn Stallare, kom hit till mig, du,
Min fosterbroder mig följ ock nu.
Ej Norges kung får man taga.
Min barndomsvagga, du stolta haf,
Blif äfven nordmannakungens graf.
Stolt lykte kung Olafs saga“. —

Kring kungens hjälm blikstra tusen svärd.
Slikt byte ovän blir dock ej värd.
Från stammen af „Ormen Långa“
Kung Olaf hoppar i böljor blå.
I blodskum de öfver hjälten slå.
Så skall en konung bortgånga!

Och solen sjunker i kvällens frid
Och ler så mildt öfver vågens strid,
Där lik bland kölarne simma.
Skön Tyris tår strömmar strid och varm.
Stolts Sigrid jublar vid lurars larm,
Att kommen är hämdens timma.

Då susar där storm kring Östersjö,
Den svallar mäktigt mot Svölderö,
Hör! hur blå böljorna brusa:
En hvar kan strida på skummig våg,
Men falla kungligt höfs hjältehåg.
Det minnet ej tid kan grusa.

Styrbjörn Starkes Saga.

„Nordens kraft är trots, och falla
Är välgärning för oss alla".

Tegnér.

I.

I Kungens gård.

Där växste i Uppsala fram
En telning stolt af kungastam,
Fast liten än han var.
Med örneögon kring han såg
Och harm städs brann i piltens håg,
Att krona ej han bar.

Det var den unge Styrbjörn blott,
På Odins ädla stam ett skott,
En son till Olof kung,
Som styrt med Erik Svealand,
Tils sist han föll med svärd i hand,
Då Styrbjörn var helt ung.

Uti sin farbror kungens gård
Fick örneungen hem och vård,
Men bitter blef hans håg.
Hvar kväll han sig till stranden smög
Satt där å fadrens ättehög
Och ut åt hafvet såg.

Dess stolta vågors vilda dans
Den tjuste just en själ som hans.
Hur glad han följt dem åt
Och styrt sin drake djärft från strand,
Att vinna ära, guld och land
På farans, stridens stråt.

Ej gossen än fylt fjorton år,
I trots han för sin farbror går,
Kung Erik Segersäll:
„Jag boren är af kungaätt,
Så gif mig ut mitt arf, min rätt
Och det ännu i kväll".

„Jag är väl än en gosse blott,
Men oförfärad har jag stått
I storm på Lögarns* fjärd.
Re'n Styrbjörn starke nämns mitt namn,
Se'n björnen sist jag tog i famn
Nu vill jag ta — en värld".

Kung Erik talte, mörk i hug
„Min brorson, ej med pock och trug
Höfs mannen fordra rätt.
När först du fyller sekston år
Din arfdel du af riket får,
Som son af Odins ätt".

---

* Lögarn är Mälarns fornnamn.

„Till dess väks upp till *mannadåd*
Och lyssna ej till onda råd,
Att bryta landets fred.
Mins, hjältekraft är vida skild
Från berserksgång, som rasar vild
Mot landets lag och sed“.

Ljöd gossens svar med bittert mod:
„Ung är jag, hett är ungdomsblod,
Men kraft är alltid ung.
En vårflod vill hon brusa ut.
Med storm hon världen tar till slut.
Farväl, vi ses min kung.“

„Kung Erik sad' betänksam då:
„Ej vuksen örn man reta må,
Men fritt han flyge opp.“
Han seksti skepp åt Styrbjörn gaf,
Som drog med dem å saltan haf
Med framtidsfröjd och hopp.

II.

Jomsvikingars Jarl.

Där Eistrasalt brusar med skummande sjö
Mot Vendernas sandiga kust,
Där ligger så fager en grönskande ö
Och Wollin hon nämnes med lust.
Där ligger en köpstad,* så mäktig och rik,
Bekant och beprisad i nord.
Hon värnas af Jomsborg, som stänger dess vik
För främlingars plundring och mord.

Där hålla de Jomsborgske vikingar vakt
Till skydd för sin blomstrande ort.
Och vida förspörjes från trakt och till trakt
Hvad stordåd den vakten har gjort.
Mång' tusende tappraste hjältarne där
Ha' slutit ett fostbrödralag.
Det vikingförbundet okufveligt är,
Berömdt uti blodiga slag.

Det ordnats af Toke,** en danskarnes Jarl
Som svekfullt fördrefs från sitt land.

---

* Fornstaden Julin, förstörd af Biskop Absalon af Roskilde.
** Toke Palnsson eller Palnatoke.

Det pröfvar med stränghet och klokhet sin karl,
Hvar viking till hug och till hand,
Som blinkade aldrig för svärdshugg i strid,
Men skiftat dem dubbelt igen,
Som aldrig än tigde sin ovän om grid,*
Men hyllats som hjälte bland män,

Som öfvad i idrotter taldes som bäst
Med slunga, med spjut och med svärd
Och båge i fäktning till fots eller häst,
Som styrde sin drake på färd,
Som nämdes den främste i lekar och dans,
Och duktig i dryckjom också.
Ej stoltare krigshär på jorden än fanns,
Ej bättre på böljorna blå.

Fostbröder enhvar, så i fred som i slag,
De drucko och lekte i borg,
Men kvinna ej skönjdes i kämparnes lag,
Ty svärdslek gör jungfrurna sorg.
Och vildaste viking vill vekna i håg
Med fagraste flickor i lek.
Han korats till idrott och ledungatåg,
Och icke till kyssar och smek.

Men hvälfs dem i hugen en underlig brand,
Där vaknar en längtan i barm,

---

* Grid = pardon.

De taga sig orlof, dra hem till sitt land
Till brud eller maka så varm.
Men länge ej lyster dem leka i loft.
Från jämrande jungfrurnas bur
De skynda att stånda i stål på sin toft
Igen uti hetaste skur.

Alt gods var gemensamt, all sorg och all fröjd,
Hvar man var dock kämpe för sig,
Blott lagen han lydde så villig och nöjd
Och självkorad höfding i krig.
Ej ringaste boja den tappre betvang,
Fri var han till hand och till håg,
Så fri såsom stormen, som susande sang
Hans drapa på blodskummig våg.

För rof deras drakar ej reddes till strid,
Ty staden dem skatterna gaf,
Då handel och konstflit fick blomstra i frid,
Beskyddad af vikingens glaf,
Men äran de sökte med brinnande lust,
Med vikingahjärta och håg,
Som segrare hyllades de på hvar kust,
Som kungar på blånande våg.

När Styrbjörn den starke, så fräjdad nu drog,
En kungsörn kring världshafvens famn,
Och kämpar i följet till tusental tog,
Ty vida bar ryktet hans namn,

Att Jomsborg besegra, det äggar hans lust.
Okufveligt fostbrödalag
Få vinna i vildaste vikingadust,
Det gjorde en hjälte behag.

En afton om hösten med storm öfver sjö
Han landar vid Vendernes kust.
Med storm tog han genast så stad såsom ö,
Om borgen blef bittraste dust.
Där striddes i dagar, där striddes i tre,
Där föll så mång' karskaste karl,
Sist nödgas dock Jomsborg åt Styrbjörn sig ge.
Så blef han Jomsvikingars jarl.

Nu fördes hans rykte kring riken och land
För sanning han nämdes i nord,
Som båldaste viking som härtog en strand,
Som trampade drakarnes bord.
Men minnet, det bränner som eld i hans håg,
Sin farbror han önskar att se.
Mot Svithjod han rustar sitt väldiga tåg,
Nu måste det arfskiftet ske.

III.

På färd.

Till Danmarks land nu Styrbjörn drog
På tåg mot Sveas kung;
Skön Tyri där till brud han tog,
Så fager och så ung.

Han sad: mitt rike väntar mig,
Uppsalas kungasal.
En brud behöfs då visserlig,
Men kungligt är mitt val.

Han tvang kung Harald, Tyris far,
Sig sköna dottern ge.
Tvåhundra skepp han också tar
När färd igen skall ske.

Och själfve danakungen med
Fick lof att följas åt.
Till Sverige efter länsmans sed,
Dit Styrbjörn styr sin stråt.

Tolfhundra skepp han glad i håg
Nu för på bölja blå,
Tjogdubbelt mot sitt första tåg.
Så lyckligt kan det gå.

Ty ej så högt på jorden fins,
Ej bragd på böljor blå,
Som ej af hjältekraften vins,
Som själf sig litar på.

Och ryktet flög från strand till strand,
Alt till Kung Eriks gård
„Nu drager Styrbjörn mot ditt land,
Den strid vill blifva hård.“

„Låt komma“, lugn kung Erik sad;
„För faror ej vi sky.
Valfader värnar nog sin stad,
Och svensken kan ej fly.“

„Ej har jag folk med berserks mod,
Ej främlingstropp i järn,
Den frie odalbonden god,
Han är mitt starka värn.

IV.

Vikingbålet.

Vågorna vältra sig vildt i dans
Borta vid Mälarskär.
Midt genom bränningen styr med glans
Styrbjörn sin flotta där.
Drakarne landa med lustigt mod.
Ingen har stött på grund.
Höfdingen själf är en lots så god,
Känner hvar fjärd, hvart sund.

Styrbjörn nu står på sin barndoms strand,
Näjden så känd och kär,
Ståndar så mörk med sitt svärd i hand,
Sköld mot sitt land han bär.
Främlingar ser han med muntert mod
Stiga ur skeppen fram,
Färdige alle med lif och blod
Bringa det sorg och skam.

Är det väl därför hans stolta blick
Likasom sänks i kval,
Halfkväfd en suck ur hans järnbröst gick
Där i hans barndoms dal.

Hör han sin moder, sitt fosterland,
Spörja sin vilde son:
Hvarföre vill du med svärd i hand
Bringa mig sorg och hån? —

Icke dock länge han så står kvar,
Landning han drifver på.
Snart hvar kämpe, som böljan bar,
Syns uti fylking stå.
Drakarna dragas nu upp å land,
Kedjade par om par.
Stoltare flotta ej stod på strand
Ännu till dessa dar.

Icke dock alle ha lydt hans bud.
När han i land har gått,
Ankaret kastar vid lurens ljud
Danskarnes sluge drott.
Väntande lägga hans skepp bredvid.
Styrbjörn i harm ses gå,
Svärfader sin, som han tvang till strid,
Kan han ej lita på.

Solen nu dalar i sommarkväll.
Mörknar kring strand och skär,
Natten sänks kolsvart, på himlens päll
Strålar ej stjärnors här.
Månen har dolt sig af sorg i skyn
Öfver förrädisk son.

Men hur det lyser vid himlens bryn!
Hvar är den flamman från?

Se! hvilken härlig fast gräslig syn.
Borta på nattlig strand
Blodröda flammor slå opp mot skyn,
Gnistra kring sjö och land.
Styrbjörn han tänder ett väldigt bål,
Värmer sin frusna tropp.
Icke ens tanken på flykt han tål —
Bränner sin flotta opp.

Tyste i midnattens hemska stund
Där Jomsvikingar stå,
Blicka på flammornas blodröda grund,
Hviska hvarandra så:
Snart är blott askan af flottan kvar,
Som oss till Sverige fört,
Öfvat i sanning vår höfding har,
Djärfvaste dåd man hört.

Styrbjörn han står vid sitt fältbanér
Stolt med sitt svärd i hand,
Blickar i natten och komma ser
Hastande män å strand,
Bringande bud från kung Segersäll,
Bjuda hans brorson fred.
Hälften af riket han ger i kväll.
Sådant är rätt och sed.

Styrbjörn han talar de sändmän till:
„Bringen er kung mitt svar.
Hela hans rike jag taga vill,
Hälften som arf jag har.
Resten han böte för mitt besvär,
Då han förhöll min rätt.
Det vill jag skifta min trogna här,
Så är vårt vikingsätt.“

Jublande höjde hans män sitt rop;
Hotande Svear stå:
„Icke vi frukte en berserks hop,
Ej från vår kung vi gå.
Akta dig Styrbjörn, en niding bär
Härsköld mot fosterland.
Nornornas gunst dock ej evig är,
Frånrycks en brottslig hand.“

Styrbjörn så vred med sitt vikingasvärd,
Pekar på flammors rund:
„Där har jag skrifvit en lag, mig värd,
Blodröd på nattsvart grund,
Lag för mig själf och mitt folk också,
Icke den ryggas mer.
Död eller seger vi *måste* få.
Undan, nu dra vi ner!“

Hotande hasta de Svear hän;
Lyste af flammors sken,

Bränder i händerna, Styrbjörns män
Börja sitt marschtåg ren.
Borta på fjärden med lust och fröjd
Seglen ses hissas då,
Danskarnes drott där flyr förnöjd
Hem öfver böljor blå.

V.

På Fyrisvall.

Nu Styrbjörn drog längs Mälarstrand,
Men vida kring med fart
Skärs härpil upp i Svealand.
En här där ståndar snart.

Och Torgny lagman, folkets far
Och Svea kungens vän,
Alshärjarhärens höfding drar
Till strid mot Styrbjörns män.

Å Fyrisvall man möts å hed.
Helt bitter blef den strid.
I tvänne dygn man tappert stred
Och gaf hvarann ej grid.

Men slug är Torgny lagmans sed.
Han första dagen dref
Spjutprydda djur å Styrbjörns led,
Helt svårt hans manfall blef.

Där striddes alt från morgonstund,
Tils natten föll uppå.
Kung Erik gick orolig sist
Till Gudars tempel då.

För Odins höga bild han står
Med hjärtat uti brand:
„Dig ger jag mig om tio år,
Men frälsa nu mitt land.“

När han till tältet återgick.
En man för honom stod,
Sid hatt på hufve't, kunglig blick,
Och skön till syn och mod.

Åt kungen räckte han ett rör:
„Kung Erik, detta tag.
Med det på Styrbjörns här du bör
Se'n skjuta uti slag.“

„Och ropa ut kring hären så:
Er alle kora vill
Gud Odin, som jag tröstar på.
I hören honom till! —“

I hast han se'n från kungen svann,
Men gladt var Eriks mod:
„I morgon segrar jag försann,
Ty Odin är mig god.“

Men samma natt i Styrbjörns tält
Man seidade i frid.
Till Åsa-Tor var offret ställdt,
Som Styrbjörn hjälpt i strid.

Men fram ur nattens skuggor stod
Rödskäggig, bålstor man.
Han kvad en vers med vredgadt mod:
„Ej niding segra kan.“

„Så länge rätten hos dig var,
Jag gjort dig segersäll,
Om den du skyddat, kronan bar
Du säkert re'n i kväll.“

„Ditt rätta arf dig Erik bjöd.
Det ville du ej ha.
Ditt fosterland du samkar nöd,
Men dig ej gångar bra.“

Han svann och kvar med bitter blick
Den starke Styrbjörn stod:
„Min lefnads lycka bort nu gick.
Dock — ej det bryts, *mitt mod.*“

„Jag segra på mitt öde skall;
Okufvad vikingkung
Ej sägner tror om skuld och fall,
Så fräjdad, stark och ung.“

„Jag kämpar än om segerns krans
Med dig, du usle Gud.
Kom Norna, hastom då till dans!
Hitåt med svärd och skrud!“

VI.

Styrbjörns sista strid.

Den sista dagens sol gick opp
För Styrbjörn och hans här.
På Fyrisvall i täta led
Framåt till storms det bär.

Men Svea hären, stark och stor,
Där stod omkring sin kung.
Hvar bonde god i brynja blå,
På akseln yksa tung.

Och Torgny med sitt silfverskägg,
Som flöt på stålklädd barm,
Han sina bönder ropar an
Med stämma, stark och varm:

„Fram, bondemän, för landets fred,
För älskad drott framåt!
För maka, barn och hem och härd
Vi gå på blodig stråt.“

„En niding den, som sviker nu
Sin mannakraft och tro.
Den ej vet dö för kung och land,
Skall ej i Sverige bo.“

„De höge Gudar se oss an
Med gunst och lycka blid,
Och fädrens skuggor mana oss
Att manligt stå i strid.“

Kung Erik tog nu fram sitt rör
Och skjöt mot Styrbjörns här:
„I hören alle Odin till.
Hans dödsbud Er jag bär“.

Nu sprang den vilda vikingtropp
Med kraft mot bondehär.
I spetsen Styrbjörn starke själf
Högt stridsbaneret bär.

Men som en mur af järn och stål
Stod Sveriges här å mark.
Och som en svallvåg bryts mot skär,
Så bröts den stormning stark.

Nu föllo huggen tätt och tungt,
Och svärd mot yksa klang.
Där splittras spjut, där krossas hjälm
Och sköld och brynja sprang.

Och dagen blef så mörk som natt
Af spjut och pilars mängd,
Och vildt ett brak på bärgen gick
I kring den hela ängd.

Gud Odin då med blindhet slog
All Styrbjörn starkes här,
Och bärgen föllo ned med brak
På främlingsflocken där.

Nu vikinghärens vilda rop
Förtvifladt steg mot sky:
„Mot män'skor nog vi ståndа stolt.
För Gudar må vi fly.“

När Styrbjörn starke detta hör,
Banéret sänker han,
Slår spetsen ned i mark med kraft:
„Hit åt hvar Styrbjörns man!“

„Hit åt hvar *man*, som aldrig än
Har flytt i storm och strid!
Hit åt en hvar som falla kan,
Men aldrig tigga grid.“

„Här Jomsborgsjarlen stolt vill dö
I trots mot ödet själf.
Nu, himmel, störta ned på oss,
Och ättehögen hvälf!“

Där blef den sista, heta strid,
Där föll mång' man i blod.
Kring Jomsborgsjarlens stridsbanér
Jämnhög en likvall stod.

Och ensam snart af sine män
Stod Styrbjörn starke där.
På honom rådde ingen man,
Som man än nämdes här.

En sköldborg sluts kring hjälten sist,
Men då med stympad arm
Han sänker stolt sitt herskarsvärd
I djupet af sin barm.

Där ljöd ett segerrop kring hed,
Då på sin sköld han föll.
Kung Erik blåsa lät i lur.
Man opp med striden höll.

Han stod på väldig ättehög,
Kung Erik Segersäll.
På likströdd hed han blickar kring,
När solen sänks i kväll.

Kring honom ståndar bondehär,
Så stolt och segervarm,
Och Torgny lagman kommer där,
En gosse * på sin arm.

* Olof Skötkonung.

Han lyftar gossen, så han syns
På guldsköld öfver ljung:
„Hell! Svear, hyllen Olof här,
Den son af Erik kung.“

„Han boren är till tron och land,
Så ärfve dem i dag,
Att ingen niding kränker mer
Vår landsfrid och vår lag.“

Med vapenbrak allshärjarhärn
Sitt bifall jublar nu:
„Hell! lefve Olof och hans far,
Samt Torgny lagman, du!“

Men Erik blickar upp åt skyn,
När skymning faller ned:
„Till Odin rida kämpar där.
Min brorson främst är med.“

„Fins någon här, som neka djärfs,
Att han ej hugstort stridt? —
Hvem är som sjunger drapat då
Om hjältens sista ridt?“ —

„Ej obelönad skall han gå
Uppsala drotten från.
Ej sägas skall, att som en träl
Vi graflagt kungason.“

Och upp stod Torvald Hjalteson,
Ett drapa stolt han kvad.
Sin guldring Erik drog af arm
Och gaf åt skalden glad.

Och kvällen kom och natten föll
Så mörk kring dal och fjäll,
Men Svea bonden vände glad
Igen till tryggadt tjäll.

Kung Erik i Uppsala drack
Sin brorsons minne än
Till dager ljus i kungaborg
Med alle sine män.

Än täljs, att öfver blodig ljung
I nattens hemska stund
En här af skuggor kämpar vildt,
När månen gör sin rund.

Och spörjer man hvad syn det är,
Det larm och vapenskall,
Så säger sägnen: Styrbjörns strid
Och död på Fyrisvall.

Sagan om Hjalmar och Ingeborg.

„I norräna tunga
En mäktig malmklang låg ändå, en skär
Ej blott att stridens stolta minnen sjunga,
Men äfven hjärtats ömmare begär.
Hvad stort och enkelt ligger i passionen,
Och troheten i lif och död,
Som dock är mer än söderns kärleksglöd,
Det visste nordens skalder väl, och tonen,
Hur vild han var, likväl ur hjärtat ljöd,
Det outgrundliga, det rika,
Som hafvet stormande och djupt tillika".

Tegnér.

I.

Ingeborgs isfart.

Nu skiner vårsol vackert på vintrig värld
Och som en silfverspegel står Mälarfjärd.
Och björk och lindar glindra i rimfrost där.
Som med demanter prydda stå Sörmlands skär.

Då kommer där längs isen, så snabb som vind,
En yster hop på stålsko, så röd om kind.
Där skrinna fagra flickor med fröjd i håg
Och kungakämpar följa dem gladt på tåg.

De dragit ut att pröfva på fädrens vis
Sin vinters glada lekar, dess första is,
Ty nordens raska ungdom är idrott kär,
Vår, vinter eller sommar, det friskhet när.

Men främst i flocken skrinner en jungfru hög.
Det är som om ett solsken kring henne flög.
De gyllne lockar fladdra så fritt för vind
Och friska rosor spira på liljekind.

Det är en kungadotter, så stolt i håg.
Ej vänare än Ingborg en mö man såg.
Ej raskare i idrott, i slöjd och id,
Så hurtig som en sköldmö, som Freja frid.

Och främst bland kungakämpar där skrinner fram
En reslig hjälteyngling af ättstor stam.
Blid är han såsom Balder och stark som Tor.
Ej bättre strids- och hirdman i Sverige bor.

Det är ung Hjalmar, hugfull han nämnes ock
Och gärna hjälten trifves i flickors flock,
När fri han är från ledung och lägrets larm.
Så varmt för honom klappar mång' jungfrubarm.

Men om han också glammar i flickors flock,
Så späja ses hans blickar i tjusning dock
Blott åt det håll, kungsdottern går fram sin led
Och hjärtat tyckes blicken städs följa med.

I barndomsda'r han lekte med Ingeborg
Så ofta brud och brudgum i kungens borg.
Och blicken, fast ej läppen ännu, bekänt
Hur djupt det kära minnet i själn sig bränt.

Men vårsol stiger högre; den lyser varm.
Falsk under isens täcke häfs Ranas barm.
Hon vrider sig i sömnen, som om hon mins,
Att åter vår och solsken i världen finns.

Stolts Ingeborg, den fagra, hon skrinner glad
På silfverblanka fjärdar i fröjd å stad.
Väl syns en liten ränna vid fjärran sund,
Men högre blott slår hjärtat i farans stund.

Så ensam går kungsdottern sin stolta ban:
Den barndomsstigen skrinna hon väl är van.
Med handen skälmskt hon vinkar åt hirdens hop
Och ler åt människors böner och flickors rop.

Det brakar och det bågnar, men fram med fart
Stolts Ingeborg blott flyger, så är dess art,
Ty faran endast eldar opp lifligt mod
Hos nordens raska flicka af vikingblod.

Ett stycke blott, snart hinner hon holmens strand,
Då öppnar sig i isen en mörkblå rand.
Re'n Rana kungadottern i famnen bär,
Men som en blikst är Hjalmar med hjälpen där.

Sin barndomsbrud han rycker till trofast barm.
Då vaknar hon, en rodnad sig gjuter varm
Kring fina liljekinden, så bleknad nyss;
Och lätt hon nu besvarar hans stulna kyss.

På näpen fot hon vrider sin stålsko rätt;
Sitt hufvud se'n hon böjer till afsked lätt.
Så flyr hon hän med rosor på brännhet kind
Och flyger fram längs fjärden, så snabb som vind.

Och efter henne skyndar den skara snart.
Uttröttad syns mång tärna af Ingborgs fart,
Men främst i flocken skrinner ung Hjalmar glad.
Ej lyckligare isfart, jag sport, han sad'.

II.

På Bolmsöborg.

På Bolmsöborg kung Arngrim satt
Med sine söner tolf.
De drucko mjöd i julenatt
Och hade halm på golf.

Mer starke män man ej fick se,
Berserkar uti strid.
Ej lag och landsfred kände de,
Ej hem och kvinnofrid.

När berserksanden föll dem på,
Som djur de grenja gält.
De beto, höggo kring sig så,
Tils hvarje man de fält.

Städs brynja som ock sköld de skytt,
Hur bittert än man stred.
När berserksanden från dem flytt,
De kraftlöst segna ned.

När nu de drucko jul i fred,
Tog fadren så till ord:
„Nu svärjom efter fädrens sed
Vår ed vid julebord!“

Och upp steg Hjorvard Haddung brådt,
Bland brödren äldst till år:
„Jag svär, till brud af Sveas drott
Hans dotter snart jag får“.

„Men vill han icke Ingborg ge
För guld och goda ord.
Härtagen sitter nästa jul
Hon här vid Hjorvards bord“.

Upp sprang den yngste, Angantyr,
Slog stolt uppå sitt svärd:
„Fast ung, jag ej med Tirfing skyr
Att följa dig på färd“.

Och upp hvarenda berserk stod
Och svor så dyr en ed,
För Hjorvard stå med lif och blod,
Till Sverige följa med.

Helt skarpt det blef nu drucket där.
Så ut man vintern satt.
Till sommarn reda de sin här
Och dra till Svithjod gladt.

III.

Frieriet.

Så varmt ler solen på Upplands slätt.
På åkern vagga för vestan lätt
De gyllene axen tunga.
Så tyngd står apeln af frukten skön
Och linden hvälfver sin krona grön,
Där gladt små fåglarne sjunga.

Det gamla templet står där i frid
Och blickar ned som en fader blid
På barnen, de trefna byar.
I tignargård som i bondens bo
Bor välstånd, lycka och ostörd ro,
Som landsfred hvart år förnyar.

Och han, som skapat det sälla land,
Han rider där nu i kvällens brand
I spetsen för hirdmäns skara,
Braut-Anund, kungen med lockar grå.
Hans rygg af ålder syns böjd också,
Men älskad, det tycks han vara.

Ty hvar han rider, där hälsas han
Med fröjd af kvinna så väl som man.
Den hälsning hans hjärta gläder.
Så glad han stiger i kungasal
Och stolt, som kom han från blodig val,
Till högsätet fram han träder.

„Hell! flickor“, säger den gamle kung,
„Min ridt var villsam, min dag var tung,
Så bringen mig fylda hornet.
Ock jag i dag gjort en ädel bragd.
En vidsträckt bygd är i odling lagd.
Snart bär den väl gyllne kornet“.

„Ja! landets lycka och landets gull
Jag spira låtit ur åkerns mull.
Den idrott skall bli *mitt* minne.
Att öda landet, att gjuta blod,
Att offra alt åt sitt vilda mod,
Slikt aldrig har gladt mitt sinne“.

Knapt kungen talat, med larm och rop
I salen störtar en väpnad hop.
I spetsen för hirdmäns skara
Går Hjalmar dristigt för kungen fram:
„Här komma gäster af okänd stam.
Här gäller att vaksam vara“.

„Jag höll i skären med flottan vakt,
Då berserksdrakar från fjärran trakt
Med härjning vid landet lade.
Ett bud de sade sig ha till dig,
Men följsven fingo de då i mig;
Stor tro ej till dem jag hade“.

Snart Arngrims söner, berserkar tolf,
Så stolte stånda på kungssals golf
Och trotsigt den äldste talar:
„Jag nämnes Hjorvard, kung Arngrims son.
Att Ingborg gilja, jag fjärran från
Nu kommit till dina salar“.

„I Norges bygder, på Bolmsöborg
I glans och glädje förutan sorg
Den fagra får furstligt råda.
Jag bjuder vänskap, jag bjuder guld,
Men ger du icke den dottern huld,
Du sätter ditt land i våda“.

Så blek om kinden kung Anund var.
Han stammar, söker ett ord till svar;
Då träder Hjalmar för kungen:
„Ditt land jag vaktat med mod och tro;
Än ingen ofred har stört dess ro.
Ej skrämme dig vikingungen“.

„Ej dig jag tjänat för gunst och lön.
För första gången jag ber en bön:
Min konung och herre kära,
Skänk mig din dotter, stolts Ingeborg,
Och ingen berserk dig bringar sorg.
Så vill vid mitt lif jag svära".

Kung Anund sade, så kvald i sinn:
„Så spörjen bägge af dotter min,
Hvem hällre hon själf vill äga.
Jag svär, att honom skall också jag
Som svärson älska från denna dag,
Men själf skall hon valet väga".

Stolts Ingborg satt i sin silfversal.
Hon svarar straks på de sändmäns tal:
„Jag sviker ej gamla vänner.
Om Hjalmar vet jag alt stort och godt.
Han är en hjälte, en kungsson blott
Den andre, så vidt jag känner".

När svaret blifvit åt Hjorvard bragt,
I vild förbittring berserken sagt:
„Ej så skall man bort oss sända.
Om Hjalmar vågar för flickan dö,
Med mig han kämpe om fager mö
Förr'n hösten har gått till ända".

„Välan“, sad' Hjalmar, „i Östersjö
Där ligger ensam och vild en ö,
Samsö man månde den kalla.
Förr'n svanen lämnat dess skär i sorg,
Där kämpar Hjalmar för Ingeborg,
Fast mot berserkarna alla“.

IV.

På Sotaskär.

Vikingar:

Nu blåser brisen i seglen opp,
Nu fläktar flaggan i stammens topp
Och böljan brusar så fri från stranden,
Då fly vi fjärran från kära landen.
Med mod vi styra å saltan sjö,
I sorg vi lämna vår väna mö.
Farväl, farväl du vår vän på strand.
Farväl, farväl o! vårt fosterland.

Tärnor:

När ut till hafs för vår våg det bär,
Då hviskar blomman i sorg vid skär:
Du stolta bölja, du fria, klara,
Fri blef du boren, fri får du fara,
Men glöm dock icke i fjärran land
Din blyga blomma vid hemmets strand.
När vinden vändt sig så styr din gång,
Igen till henne med munter sång.

Vikingar:

På toftad tilja får viking stå,
När stormar hvina och vågor slå
Och skyfall susa och hagel härga.
Svårt är då segel i bränning bärja.
Och klarnar himlen ock efter hand
Från blodad lyfting med svärd i hand
Han kanske sänks i den svala våg,
Då endast ovän hans mandom såg.

Tärnor:

Om bort i fjärran i storm och sjö
Vår stolta bölja bör bruten dö,
Då hviskar vinden hit hem hans saga
Och alla blommor vid stranden klaga.
Då liten blomma, så blyg i håg
Skall evigt sakna sin stolta våg;
Hon tvinar bort uti hedens sand,
Och vissnar skyddlös i solens brand.

Hjalmar:

Farväl min Ingeborg, med sorg jag går,
Ty nornan mörk emellan oss nu står.
Kanske jag dock får åter till dig vända.
Väl Arngrims söner äro kämpar kända,
Men Hjalmar ock har skapat sig ett namn
Och då, då Ingborg, segrarn bjud din famn.

Din famn, din kyss, vår väntan blir ej lång,
I höge Gudar vakten Ingborgs gång.
Farväl I tärnor, tack för Edra sånger,
För all vår glada gamman tusen gånger.
Farväl min Ingeborg, *till dess*, farväl.
Min brud, min sköldmö, själ utaf min själ.

Ingeborg:

Farväl, min Hjalmar,
Mitt hjärtas vän.
Ack! aldrig mera
Vi ses igen.
En aning säger
Mitt hjärta så.
Farväl, min Hjalmar!
Farväl, ändå!

Dig hedern kallar
På blodig stig.
Farväl, min Hjalmar.
Jag släpper dig.
Ditt lif bör ändas,
Som början var.
Farväl, min Hjalmar,
En *man* du var.

Farväl, min Hjalmar,
Din Ingeborg,
Hon ler af stolthet

I all sin sorg.
Den man hon skänkte
Sitt hjärtas skatt,
Han var den värdig.
Så skiljoms gladt.

Farväl, min Hjalmar,
Vi ses igen.
I Valhalls salar
Sök opp din vän.
Ej ensam sitta
Du tvingas där
Och tråna efter
Din vän så kär.

Ej länge vänta
Behöfver du.
Nej jag skall komma
I samma nu.
Jag vill ej låta
En annan brud
Klä af min hjelte
Nerblodad skrud.

Men den valkyria,
Som bringar glad
Den trötte kämpen
I Gudars stad
Det fyllda mjödhorn,

Blir Ingeborg.
Då har för evigt
Hon glömt sin sorg.

Då får jag sitta
Min Hjalmar vid,
Och famna hjälten
I ostörd frid.
Då får jag njuta
Hvad lifvet här
Mig nekat äga,
Min brudgum kär.

Till dess, min Hjalmar,
Farväl ännu!
Se Ingborg sparar
Sin tår, som du.
Stark vill hon vara,
Dig starke värd.
Vår kärlek, Hjalmar
Är tår ej värd.

Den är så härlig,
Så rik på fröjd,
Den famnar jorden,
Och himlens höjd.
På sorg och strider,
På natt och död
Hon evigt segrar
Vår gudaglöd

Farväl, min Hjalmar,
Farväl till sist,
Min gud, min hjälte.
Så evigt visst
Som män'skor skapats,
Som jord är till,
I lifvet, döden
Jag hör *dig* till!

Tärnor:

Om bort i fjärran i storm och sjö
Vår stolta bölja bör bruten dö,
Då hviskar vinden hit hem hans saga,
Och alla blommor vid stranden klaga.
Då liten blomma, så blyg i håg,
Skall evigt sakna sin stolta våg.
Hon tvinar bort uti hedens sand,
Och vissnar skyddlös i solens brand.

V.

På Samsö.

Med Odd, sin fosterbroder,
Styr Hjalmar nu sin färd
Tils de till Samsö lända,
Till Minnevågors fjärd.
På skeppen först de tälta
Och vandra se'n i land,
I härlig härskrud klädda,
Med skarpa svärd i hand.

Där mötte Arngrims söner
De fosterbröder två.
Re'n vilda berserksgången
Dem tyktes fallit på.
Då sade Odd, den kloke:
„En silkesskjorta skär,
Af trolsk prinsessa sömmad,
Jag här på brynjan bär".

„På den ej biter vapen,
Hur' uddhvast än det är,
Men Angantyr, den unge,

Det skarpa Tirfing bär.
Han bringar mesta faran
Mot honom vill jag gå.
De andre bröder elfva
Må Hjalmar fresta på".

„Nej!" sade Hjalmar hugfull:
„Jag tager Angantyr,
Ty aldrig ännu Hjalmar
För någon fara skyr.
Jag äger cck en brynja,
Som värnat mig för sår,
Fyrdubbel, ringomflätad.
Du, Odd de elfva får".

Nu högg sig Odd en klubba
Af väldig ekestam.
Så gånga de med mandom
Mot de berserkar fram.
Helt bitter blef den striden
I väldigt vapenlag,
Men Odd de elfva fälde
Med elfva klubbeslag.

Se'n blickar han åt sidan,
Där fosterbrodren stred.
Han Angantyr såg falla,
Men Hjalmar segna med,

Så blek på blodig tufva
Med döden i sin blick.
Med aning tung i hjärtat
Nu Odd till honom gick;

* * *

Odd:

Hu'r är dig Hjalmar? —
Du ligger blek.
Dig sår syns smärta
Från blodig lek.
Din hjälm, din brynja
Är klyfd af svärd.
Ditt lif jag ser
På sin sista färd.

Hjalmar:

Sår har jag sekston
Och brynja bräckt.
Mig foten svikit.
Sig ögat släckt.
Mig djupt i hjärtat
Skar Angantyr.
Udd, etterhärdad,
Du blef mig dyr.

Odd:

Nu värsta ofärd
Mig sorgsen gör,

Som kan mig hända
Förr'n själf jag dör.
Nu illa lyktats
Det rådslag ditt.
Här härligt vi segrat,
Om du följt mitt.

Hjalmar:

Sitt öde ingen
Kan flykta för
Och hvarje män'ska
Ju engång dör.
Förr eller sedan,
Det samma gör,
Blott fallne med heder
Man bort oss för.

Nu fosterbroder,
Sitt ned i ro.
Haf tack af vännen
För all din tro.
En sång jag kväder
Förr'n här jag dör.
Den hem till Sverige
Du föra bör:

* * *

Ej tärnor spörje,
Att rädd jag var

För hugg i striden,
Jag skiftat har.
De fagra flickor
Väl glädjas må,
Att aldrig man Hjalmar
Sett hugrädd gå.

Jag minnes sången
Så skön och kär,
Som tärnorna sjöngo
På Sotaskär,
Då skeppet framsköt
I fart så god.
Med trofaste vänner
I stäf jag stod.

Kungsdottern väna
Mig följde åt
Längst ut på skäret.
Blek, utan gråt.
Nu sannas orden,
Hon sade då,
Att aldrig mer' se mig
Hon skulle få.

Tungt var att skiljas
Från Ingeborg.
Från fagra flickan
Jag for med sorg.

Hvar må man henne
Nu trösten ge,
När aldrig mera
Hon mig får se?

Men bär du, broder,
Till kungssal ned
Min bräckta brynja
Och hjälmen med.
Nog hugen hvälfves
Kungsdottern då,
Att huggen för bröstet
Se brynja blå.

Å land jag ägde
De gårdar fem,
Men aldrig trifdes
Jag lugnt i hem.
Nu bräckt jag ligger
Till hug och hand,
Sårad af svärdet
På Samsö strand.

Drag mig af handen
Guldringen röd;
Gif den som bådskap,
Att jag är död,
Min fagra älskling,
Min Ingeborg,

Hugfäste den hennes
Så bittra sorg.

De fagra flickor
Jag sitta ser
Nu i Sigtuna
I kungssal ner.
Men aldrig Hjalmar
Bland kämpar mer
Vid mjödfylda hornet
I laget ler.

Och hälsa hvarje
Kamrat om bord.
Bär dem från Hjalmar
Ett afskedsord.
På samma bänkar
Med dem jag satt.
Och deras mandom
Mitt hjärta gladt.

Till sist jag ber dig:
Lägg ej mig ned
I samma graf, som
Berserken vred.
Man städs förnummit
Hvad dåd han gjort.
Mig lag och landsfred
Man hålla sport.

Med kung nu dricker
Mång' kämpe glad
Uppsala mjödet
I Odins stad.
Den drycken mången
Städs hugnad bar.
Mig stänga såren
På stranden kvar.

Korp flyger sunnan
Från fjäll till hed,
Örn följer efter
På blodig led.
För sista gången
Jag örnstek skar.
Mitt varma hjärtblod
Han suger snar.

* * *

Nu Odd bar de berserkar
I väldig vikinggraf
Och kläder, vapen, smycken
Dem med i högen gaf.
Se'n sist med sorg i hugen
I stäf han Hjalmar satt,
Han styr till gamla Sverige
Igenom dag och natt.

Men efter honom brinna
De ättehögar då.

Till strids i nattens timma
Upp döde kämpar stå.
När morgongryning faller
Så röd kring sjö och land,
Då fly de bleka skuggor
Och släckt är högens brand.

VI.

Förening.

På starka skuldror med bitter sorg
Bar Odd sin vän
Till hufvuddörren vid kungens borg.
Så täljs det än.
Med Hjalmars brynja och hjälm i hand
Han steg i sal
Och höll för hirden med bröst i brand
Om Hjalmar tal.

Sen gick han fram till stolts Ingeborg
På guldstol, där
En silkesskjorta hon syr i sorg
Sin hjärtans kär.
Han gyllne ringen ur barmen tog,
Gaf sorgsen brud:
„Den sände Hjalmar förrän han dog
Som afskedsbud".

När hon fått ringen, den fagra mö,
På den hon såg

Och rosenkinden vardt hvit som snö,
Som is dess håg,
Och död hon dignar från stolen ned
Med brusten blick.
Så höll den trogna sin kärleksed,
Som Hjalmar fick.

Men Odd han klappar så gladt med hand
Och ler i fröjd.
Och talar sedan med bröst i brand:
„Nu är jag nöjd.
Nu ha'n I bägge dock fått hvarann!
Hvad nornan här
I lifvet män'skan ej gifva kan,
Oss döden bär".

Han lade Ingborg i Hjalmars famn
Och kungen kom
Och gret sin tår på den bleka hamn
Den dagen om.
Sen sänktes bägge i samma graf
På Sotaskär.
Där sjunger ännu det stolta haf
Den sagan kär.

Och ännu ofta på skärets strand,
När sol går ner,

Två ädla skuggor på grafvens rand
Man sitta ser.
Om Hjalmar hviskar den stolta våg
I saknads sorg
Och blomman doftar så blyg i håg
Om Ingeborg.

Jomsvikingars Saga.

Du stolta våg från Hjörunga fjord,
Sjung oss din saga.
Lär oss bli söner af kraftig nord,
Som aldrig klaga,
Men manligt bära sitt ödes hot,
Som död och faror gå trotsigt mot.
Sjung oss Jomsvikingars Saga!

I.

Kung Svens vejtsla.*

Kung Sven han gjorde en vejtsla stor,
Drack arföl efter sin fader
Och hvarje höfding, i Danmark bor,
På kungens bjudning till vejtslan for.
De kommo i stolta rader.

Också från Vendland till Danmark for
En Jomsborgs vikingaskara,
Dess höfding Sigvald, och kämpen stor,
Bo digre, Sigurd, hans tappre bror.
Med sekstio skepp de fara.

Kung Sven i högsätet satt sig ned;
Han drack sin fader till minne
Och svor att draga till England ned,
Ta landet, dräpa kung Etelred
Förr'n tredje vintern var inne.

Den skålen tömde hvarenda man
Se'n drack man Kristus till minne.

* vejtsla = gästabud.

De största hornen man finna kan
Städs Jomsborg vikingar skänkte man
Med starkaste drycken inne.

Se'n dracks Sankt Mikaels minne sist
Och upp stod Sigvald och sade:
Jag äfven nyss har min fader mist.
Strut Haralds minne jag dricker visst,
En ed jag härtill ock hade:

Jag svär, att innan tre vintrar gått
Till Norge med härsköld draga,
Jarl Håkan drifva ur landet brådt,
Om ej så lyckligt det straks mig gått,
Att honom af lifvet taga.

Och Torkel höge och Sigurd med,
Bo Digres och Sigvalds bröder,
De svuro följa till Norge ned
Och medan Sigvald mot Håkan stred,
Där härja i norr och söder.

Upp stod Bo digre, den höfding stor
Sin ed vid hornet att svärja,
Att om Jarl Sigvald till Norge for,
Så svor han följa sin vapenbror,
Norbaggarnes land att förhärja.

Sist svor Vagn Åkeson ock att dra
Med dem och icke sig skilja
Men Torkel Lejra från lifvet ha,
Hans dotter Ingborg med härsköld ta
Och det mot dess frändes vilja.

Nu skarpt blef drucket de skålar på
Den natten tils morgonen grydde.
Att stora löften de gjort ändå,
Jomsvikinghöfdingar tyktes så,
När ruset ifrån dem flydde.

Målstämma lyste de genast ut,
Att lägga sitt råd om färden.
Beslöts, att hasta förutan prut
Och rusta skepp före sommarns slut.
Det spordes vida kring världen.

II.

Jagten.

Då Erik och Håkan Jarl, hans far
De tidender spörja få,
De skära härpil alt Norge kring
Och vida de härbud gå.

Med sekstio skepp Jarl Sigvald drog
Från Limafjorden till hafs
Och hvar de höllo vid Norges kust,
Alt landet till spillo gafs.

En man från Möre, han Germund het,
På flykt nu till Håkan for,
Och talde, att ifrån Danmark dit
Var kommen en flotta stor.

Men Jarlen sporde hvad för bevis
Han honom för budet gaf.
Då höjde Germund sin högra arm,
Hvars handlof var huggen af.

Den högg mig dansken i brådskan bort,
På flykt då till dig jag drog
Och tecken till att jag talat sant
Jag tycker det vara nog.

Då skyndar Håkan med hast ombord.
Han rodde från fjärd till fjärd,
Och sände Erik ett hastigt bud,
Att skynda i ledungsfärd.

Jomsvikingar dra från strand till strand
Och göra så väldigt mord,
Men godset, trälarne, boskapen
De förde med sig ombord.

En dag dem mötte en bondeman;
Han sade till dem helt vred:
Att kor och kalfvar ni fånga här,
Ej tycks mig som härmäns sed.

Långt bättre vore, ni björnen grep,
Som nu sitter gropen när. —
Bo digre rop'te: så säg oss, karl,
Hvad bud du om Håkan bär!

Jo — svarar bonden, han for i går
Här fram till Hjörungavåg.
Två drakar, mer' var det ej än tre,
Som jag då hos Jarlen såg.

Straks Bo den digre på draken sprang:
Hej! häfven alt gods i haf,
Och lätten skeppen, ty innan kort
Vi reda Jarl Håkans graf.

Då rodde den vikingahär med makt
Och fröjd till Hjörungavåg
Med tusentals åror i dånande takt
På stormande ledungtåg.

III.

Vid Hjörungavåg.

Du stolta våg från Hjörungafjord,
Sjung oss din saga!
Lär oss bli söner af kraftig nord,
Som aldrig klaga,
Men manligt bära sitt ödes hot,
Som död och plågor gå trotsigt mot.
Sjung oss Jomsvikingars saga!

* * *

När sol dök upp så blodig ur östanvåg
Två stolta flottor lägga till strids man såg.
Den striden blef berömd uti nordanlanden
Och än dess minne tjusar den stolta anden.

I midten med sitt märke * Jarl Sigvald låg
Med tjugo härskepp, kända på blodig våg.
Jarl Håkans seksti drakar mot honom lade
Och mången tapper höfding ombord de hade.

* märke = banér, flagga.

Med tjugu skepp i fylking på höger arm
Bo Digre höll med Sigurd, så slagtningsvarm,
Men seksti drakar mot dem Jarl Erik ställde
Med höfding Torkel Lejra, som mycket gälde.

Till vänster uti fylking Vagn Åkeson
Med tjugu härskepp glädes åt sköldars dån.
Sven Håkansson, hin unge, mot honom lade;
Tredubbel styrka han ock mot dansken hade.

Se'n lägga de till samman med krigarmod.
Hjörungavågen skummar så röd af blod.
Så många kämpar falla, där djärft de strida,
Men mesta parten föll dock på Håkans sida.

Ty Jomsborgsvikingskara så tappert stred,
Helt djärft och raskt de höggo på oväns led.
Alt tvärs igenom skölden de stungo spjuten.
Jarl Håkans bålda brynja blef genomskjuten.

Väl högre bord på skeppen de danskar ha.
Men äfven hvarje norrman, ses fäkta bra.
Vagn Åkeson så häftigt mot Sven nu styrde,
Att denne vände undan så skummet yrde.

Men Erik Jarl, straks skyndar i fylking fram
Så Vagn i ordning åter tillbaka sam.
Vid Bo den digres härskepp sig Erik hakar.
Helt häftig blef den huggstrid på bägges drakar.

Men Håkan Jarl, han landar i sorg vid skär.
Till Torgerd Hörgabruden * han blotar där.
Re'n nio söner han åt sin afgud gifvit,
Och hvarje gång på flykt hon hans ovän drifvit.

Nu står han åter sorgsen på blodadt skär:
En siste son jag äger, min Erling kär.
Dig, grymma, svär jag äfven den yngste gifva,
Men fosterlandet räddadt från skam skall blifva.

Och se! så mörkt det mulnar kring skär och ö
Och väldigt skummar vågen på vredgad sjö.
Ett hagelfall där födes; som sagan säger,
Hvart hagelkorn förvisso ett öre väger.

Nu sade Sigvald: Gudar oss stånda mot,
Här föga hjälper strida mot trolldoms hot.
Så afhugger han banden, som skeppen fästa
Och flykten syns den fege nu vilja fresta.

Vagn Åkeson väl ropar Jarl Sigvald till,
Men denne ej hans maning mer höra vill,
Sitt spjut sköt Vag då efter så skummet yrde,
Men träffade blott mannen, som satt och styrde.

Så Sigvald Jarl, förrädarn fick flykta hem.
Med honom följde drakar väl trettifem.

---

* Torgerd Hörgabrud = en beryktad häksa, hvilkens hjälp Håkan plägade åkalla i strid.

Kvar tjugofem i fylking dock än ses ligga,
Med män som aldrig fly eller grid * sig tigga.

Nu Håkan Jarl och Erik med Bo ombord
Ses bägge lägga; stort blef det mannamord.
Väl kort emellan huggen Bos män då hade,
Men skarpa svärden svungo de krigarglade.

Bos stambo hette Åslak, en tapper man,
På hvilken intet vapen än bita kan,
Nu Vigfus honom högg med ett städ i skallen,
Så spetsen stod i hjärnan och karl'n låg fallen.

Bo digre stred på lyfting med vikingmod,
Han fick ett hugg så anletet for i blod.
Och näsan klöfs och hakan i flisor hängde,
Men skägget mellan tändren den tappre slängde.

De fagra danska flickor ej gärna mer
Mig månde kyssa, säger nu Bo och ler.
Så högg han till sin sårman midt i hans sida.
I tu han föll; det hugget än prisas vida.

Se'n tvänne kistor fulla af guld han tar.
I dem han sticker stympade armars par.
Och högt han ropar ut öfver vilda striden:
Bos kämpar öfver bord, ty vår dag är liden!

* grid = pardon.

Så sprang han öfver borden i böljor blå,
Så skummande de vildt öfver hjälten slå.
Straks öfver bord de sprungo hans kämpar alla,
Ty bättre än bli tagen, är — kungligt falla.

Nu Erik Jarl lät blåsa kring fjord i lur,
Straks tystnar vilda striden, och häksans skur,
Som hon till hjälp åt Håkan i striden sände
På samma gång i lugnet sig åter vände.

Men blodig går en dyning mot stranden fram,
Den bär så mången spillra från drakestam.
Likfyllda dragas drakarna opp på stranden.
Beryktad blef den striden i nordanlanden.

Så ändadt vardt det stora och stolta tåg,
Då Palnatokes härfolk Hjörungavåg
Såg, en mot trenne, manligt i strid förblöda.
Ej dock de kämpar alle än äro döda.

IV.

Efterspel.

Vagn, ende Jomsborgs höfding som stod igen,
På land nu föres fången med tretti män.
Uppå en stock i kedjor de sitta alla
Och många blickar hånfullt på dem nu falla.

Men Torkel Lejra gångar i vrede fram:
Vagn Åkeson, du ville mig göra skam.
Min dotter svor du röfva, mitt hufvud taga,
Men tycks mig nu, den lyktas din egen saga.

Så högg han närm'sta viking straks banesår.
Vid denne satt en yngling med fagert hår.
Så frid som ljuse Balder han var att skåda,
Och modig han sig visat i stridens våda.

När turen kom till honom, han svepte då
De lockar, alla flickor förr älskat så,
Kring hufv'et, böjde halsen och log en smula:
Hugg till, men bloda icke de lockar gula! —

En norrman straks den yngling i håret tog
Och Torkel höjde yksan, men dansken drog
Sitt hufvud bort, så vapnet sank ned i jorden.
Det krafttag blef berömdt öfver hela norden.

Då kommer där Jarl Erik, så segerblid.
Han spör: hvem är därborta den man, så frid? —
— Bo's son jag nämns och Sigurd man månd' mig kalla.
Än äro Jomsborgs kämpar ej döde alla.

Då sade Erik: säkert Bos son du är,
Ty hjälteprägel du på din panna bär;
Men vill du hafva grid och ej bunden bida.
Ej fångne män vi mörda, som manligt strida.

Då sade Sigurd: icke af en och hvar;
Mitt lif till skänks jag endast af Jarlar tar
Hvem är som grid mig bjuder? — Och Erik säger:
Det bjuder Erik Jarl, som den makten äger.

Och griden tog nu Sigurd med fröjd emot.
Men Torkel Lejra utbrast med vredgadt hot:
Om alle männen, Jarl, du vill lifvet gifva,
Vagn Åkeson skall likväl på platsen blifva.

Med lyftad yksa fram emot Vagn han lopp,
Men viking Skarde föll med ett hastigt hopp
För Torkels fot, så denne stalp ned på jorden.
Det vardt också en bragd, som berömts i norden.

Vagn Åkeson grep yksan ur Torkels hand,
Högg honom banesår straks på blodig sand.
Då sporde honom Jarlen: vill grid du taga,
Ty mera mord ej mände mig här behaga.

Jag tager icke ensam emot din grid,
Gif den åt desse alle, mig sitta vid.
Så sade Vagn, den tappre, — ej må jag vilja
Från mine vapenbröder mig ensam skilja.

Straks fingo alle männen af Erik grid.
Men ännu icke slutad var dagens strid.
På stranden Håkan Jarl med sin svejt* ses rida.
En länderman, helt präktig, red vid hans sida.

Då hördes som på Bos skepp en bågsträng brast
Och flygande där susar en pil i hast.
Den dödar ländermannen vid Jarlens sida.
Det skottet blef beprisadt i norden vida.

Man sprang straks uppo skeppet och där man fann
En af Bos kämpar, Håvard, en tapper man.
På knäna stod han, fötter ej mer han hade,
I handen bar han bågen och stolt han sade:

Månn' Håkan Jarl i lifvet än nämnas kan.
Jo — sade de — du dräpt blott en länderman. —

---

* svejt = svit, följe.

— Då var det dådet mindre, än tänkt jag hade.
Stort var det odåd nog, de åt honom sade.

Han blef den siste dräpne på blodig dag.
Så lyktades det stora och vilda slag.
Nu godset blef fördeladt och granskad valen *
Och så med gamman gick man till gästbudssalen.

Skarpt dracks där för de fallne på blodig våg,
Som nu till Odin styrde i härligt tåg,
Och skalderne de sjöngo om stolta färden
Och ryktet bar den sången sen ut i världen.

Och än i dag den sången i nordanland
Kan elda mannahjärtan till ädel brand
För hjältebragd och ära, för hugstort minne.
Må aldrig då den sången gå ur vårt sinne.

* valen = de fallne.

II.

BILDER och BALLADER.

„Är icke sagan tidehvarfvens minne,
Som lefvat uti tusen mänskobröst
Och lefvat utanför, ej blott där inne,
Med sorg och glädje, motgång eller tröst.
En värklig värld vi, fast försvunnen, finne,
Som lefver än i forna tiders röst.
Hur tanken hårklyfs, spetsas och förblandas,
Den världen är mig kär, hon lefver och hon andas".

Tegnér.

Arierne.

Borta på de vida slätter, sköljda af Jaksartes våg
Där den stolta Oksus rullar mellan fälten fram sitt tåg,
Där bland ljungens vilda rosor, kransade af hvita fjäll
Under Irans stjärnehimmel stodo våra fäders tjäll.

Där var hemmet, där stod vaggan för den ädla, stolta stam,
Hvilken herskarlikt i häfden gått sin kungabana fram.
Ingen stam i vida världen bär som den, så stolt, ett namn,
Ingen stam i vida världen gudar öppnat så sin famn.

Se! till solglänst, yppig söder, bort vid Ganges ljumma våg
Alt till Skandiens fjäll och isar sträkte den sitt stolta tåg.

Irans högslätt, Hellas kuster, Tiberstränder, Erins ö,
Galliens, Germaniens skogar sett den sträfva, strida,
dö.

Men till samma stjärnehimmel som re'n på dess
vagga såg,
Hvart än Arjafolket lände, vände det sin blick och
håg,
Där sprang ljusets höga furste djärft ur natt och
skuggor fram
Och för honom i beundran böjde sig den stolta
stam.

Solens strids och segersaga straks de togo, tjuste,
vid:
Ljus i lifvet och naturen, mot alt mörker evig strid.
Aldrig tvifla om ock natten stundom skymmer so-
lens sken.
Ormuzd, Ormuzd är odödlig, segrar, herskar sist
allen.

Men en gnista ock af ljuset Gudar gömt hos jor-
disk ätt.
Hvem den äger kämpe modigt lifvet ut för ljusets
rätt.
Gnistan springer fram *i striden*, döden är blott skym-
ningsstund,
Då i lågor luttrad ande flyr med fröjd till stjärnors
rund.

Ljuset trohet så de svuro, nämnde sig för solens ätt.
Stolte se'n till strids de drogo, hvar för sig på eget sätt
Och med harpa, penna, mäjsel, som med yksa, plog och svärd,
Främst bland folken djärft de gingo segerrikt kring vidan värld.

Och hvad sinnet ljufvast drömmer, svärmande i blomsterord,
Glödde nu i fantasiens solbrand fram på Inderjord.
All naturens trånad efter ljus och frihet natten lång
Skimrade ur dyster dimma fram i Kelterns djupa sång.

Alt hvad män'skoanden ädlast, högst och skönast tänker, ser,
I en evig ungdoms solljus hos Hellenern mot oss ler.
Alt hvad stort af makt och ära mannahjärtat värmt på jord,
Strålar i Germanersagan, vikingbragd och romarord.

Men hos alle Arja-söner lyste städse, evigt klar,
Samma stolta ursprungsminne, alt från dunkla barndomsdar,

Samma tro på solens seger, samma håg för ljusets strid,
Samma blick mot stjärnehimmel, hög och ren, omätligt vid.

Därför son af Arja stammen, aldrig glöm din kungaätt!
Stolt i känslan af ditt ursprung kämpa städs för ljusets rätt.
Kämpa gladt som hjältefädren, främst bland folkens stora tal! —
En är striden, många medlen förande till stjärnors sal.

Moses på Nebo.

Så fridfull, glad i aftonsolens brand
Jag blickar näjden kring från blåa fjällen.
Ur gröna lunder skymta hvita tjällen.
Hell! Israel, se, där ditt sällhets land.

Min Gud! hur rikt du dock välsignat mig,
Då framtid för mitt folk du lät mig skåda,
Fast jag ej mer skall för dess öde råda.
En stoftets son, jag äfven bröt mot dig.

Men fast min fot ej löftets mark beträder,
Vid kampens slut du trötte siarn gläder
Med bästa lön, den syn, du nyss mig skänkt.

Ja! fast *vi* falla, låt oss prisa Herran,
Som lät oss segern skymta, fast i fjärran,
För hvad på lifvets ban vi stridt och tänkt.

Thalatta!

Så tung är marschen uti solens brand,
Men outtrötligt fram Hellener ila.
Vid hafvet, Xenofon, befall och hvila.
Oss därfrån böljan bär till hemmets strand.

Re'n faller skymning öfver tröttad tropp
Och ändlös näjden simmar bort i dimman.
Men, blånar ej i fjärran där en strimma? —
I språng de rusa fram med nyväkt hopp.

De stå på kullen, där man solen såg
Sig gömma nyss; i jubel ut de bryta.
Omätlig ligger hafvets blåa yta
Med lågor slocknande i västervåg.

Ur tiotusen bröst ett enda ljud:
Thalatta! — högt de sina hjälmar svinga,
Som barn de hjältar ned till stranden springa
Att offra åt Poseidon, bortglömd Gud.

När strid och bragder tröttat mannens sinne,
Hur glad han hälsar då sin barndoms minne,
Där sist det dyker upp vid hemmets våg!

Augurerne.

I.

Goddag, confrater! men hvi ler du så
När hälst du råkar på en embetsbroder?
Du ser så spefullt kring på gudars stoder. —
Rätt gissadt bror, och hvi, du vet också.

Här prata vi, så spott kring skägget yr,
Men tomma templen stå, trots guld och glitter.
Patriciern uppå teatern sitter.
Plebejen har ej tid för brödbestyr.

Knapt några bönder mer till templen hitta.
Blott gamla mör och unga höns där titta,
Som finna forntidsmyten intressant,

Och kittlas af att också bli berömda
Som himlens älsklingar, här annars glömda.
Me hercle, broder! tvingas man ej le?

II.

Ja visst! Jag ock till först ej tänkte på
Arvaliska och saliska kolleger,
Men den, ej ärfd förmögenhet här äger,
Straks templens sköna sysslor öppna stå.

Dock skäms jag ta min lön för lumpen list! —
Gud gifve hvar och en sin tro fick sköta,
Ej mer behöfs vi då med hand att höta
Åt folk, som ler åt oss och lärans brist.

Än kommer tid då murkna templen ramla,
Då världen vill ej mer i myter famla,
Men fritt i solljus värka, njuta kan.

Hvem tid och tro då mer att drömma äger,
Oss löne fritt, därom ej ondt jag säger,
Men bort med denna *statens* lögntjänst grann!

„Moriturus te salutat!“

Nu ståndar slafven på arenans sand.
Quiriter hit! snart skall mitt hjärtblod rinna.
Nu gläds, mörkögda, stolta romarinna
Och klappa bifall med juvelprydd hand.

Ja, yfs! falangen föll för romarhär.
Korinth är grus och fallna fädrens stoder.
Nu Hellas härjadt står, de *fries* moder,
Och jag, dess son, din gladiator är.

Oidipos' ättling, dyster är hans saga;
Men ej lär han sin sorg barbarer klaga
Som vid dess åsyn höjde jublets röst.

Sitt svärd han höjer, som vid Elis fester,
Att hälsa stolt de skådelystna gäster
Och sänker se'n det ljudlöst i sitt bröst.

Stilicho.

Stån! fege ättlingar af fräjdad stam,
För den en värld sig förr i bäfvan böjde.
Hvar är den romardygd Er fordom röjde,
Har ni ej kvar af den ens flägt af skam?

När jag, „barbaren“ af Germaners folk,
Måst' Er med flatan för Er frihet tvinga
Till strid? — Ja! höge gudar må ni bringa
En ödmjuk tack, som gjort mig till en tolk

Af denna ande, som ej eldar mer
Dess *äkta* son, att dö för fädrens minne.
Nåväl! af dem jag ärfde romarsinne,
Ni endast blodet — dock, det tycks Er mer!

Vandalen smädas vid Honorii hof.
Trappsoparn ler åt mig i granna salar,
Men se! när Alarik vid gränsen talar,
Åt hvem hembären J väl då ert lof! —

Ve! Er, J usle, om i afund låg
Ni äflens lömskt ert sista stöd att svika.
I samma stund så krossas *ni* tillika
I fötterna på massans vilda tåg.

Alariks graf.

Natt står stjärnlös, månen skiner
Brustet på Busentos våg.
Mellan härliga ruiner
Skrider fram ett dystert tåg.

Blonde krigare från norden,
Män af högväkst götisk stam,
Herrar nu på romarjorden,
Mörkt i kungssorg tåga fram.

Mausoléen i månsken glimmar
Stolt på afledd böljas bädd;
Dit i nattens tysta timmar
Alarik sänks segerklädd.

Inga facklor flamma blida,
Lur ej ljuder, ingen sång.
Tyst är Götens kungakvida,
Men omätlig på engång.

Snart Busentos mörka vatten
Brusar öfver graf igen.

Verop skalla ut i natten,
Dödsrop, men från fångne män.

Aldrig skvallrar romarslafven
Hvar han redde hjältens graf.
Helig, okänd vare grafven. —
Bragden käns kring land och haf.

Alboin.

Hvem vågar träda i salen,
I konung Turisunds borg,
Där han med gepider furstar
Ses sitta i bitter sorg?

Jag, Longobardernes Alboin,
Jag hälsar Er dystra borg;
Jag vördar din smärta, konung,
Gepider, jag ser Er sorg.

Mitt svärd var det nornans vapen,
Som sårat dig djupast, kung.
Jag slog i det sista kriget,
Gepider, er hjälte ung.

Det slaget har gjort min ära
Och fräjdat mitt fosterland,
Det folket, som engång lägger
Sitt öde i Alboins hand.

Än är jag blott prins, en yngling
Järnkronan sägs tynga tung.

Från krigarnes segermåltid
Man visat mig bort som för ung.

Ty vor' jag en simpel kämpe,
Jag drack i det stolta lag,
Hos oss vill af furstesonen
Man fordra ett furstligt drag.

Man dömt mig att rustning hämta
Ur främmande höfdings hand.
Dig, konung, jag aktar för ädlast,
Ty drog jag nu till ditt land.

Upp sprungo gepider furstar,
De minnas sin skymf och sorg,
Men konungen vinkar mäktigt,
Och tyst vardt i kungaborg:

Hell! högborne hjälteyngling,
Tag plats i Gepiders lag!
Hit, tärnor, med gyllne hornen,
Upp, skalder, till segerslag!

Och fagraste flickor bjuda
De skummande mjödhorn kring,
Och jublande harpor klinga
I stålklädde skalders ring.

Men tyste sitt guldhorn tömde
Gepider i dryckeslag,
Och blickande bort åt bordet,
Det rycker i drottens drag.

Där dricker den stolte Alboin
På platsen, där fordom satt
Vidtfräjdade, ende sonen
Och tömde sitt mjödhorn gladt.

Ur pansrade kungabarmen
En bäfvande suck sig stal,
Som ljungelden slagit neder,
Det tände i kungasal.

Med flammande svärd och blickar
De höfdingar springa opp:
Nu, Longobardernes hjälte,
Du gälde vårt framtidshopp.

Hög reste sig gamle drotten,
Slog opp med sin herskararm:
Månn' än jag Germaner styrer?
Hvad vill väl det vilda larm?

En niding, hvem djärft förgäter
Gästvänskapens hälga lag;
Som läser ej storhets stämpel
I bittraste oväns drag.

Hell, yngling, med storsint tanke
Du steg i din oväns borg.
Här! tag du den fallnes rustning
Och lämna oss i vår sorg.

Autarich och Teodolinda.

Satt i Pavia, i sitt kungahof
Ung Autarich af barder högt besjungen:
Nog, skalder, sade unge hjältekungen;
I redan kvädit mina bragders lof.

Nu annan sång af er jag höra vill.
Den skönsta flickas lof skall sången bringa,
Som gyllne fästet hör till hjältens klinga,
Så hörer skönheten ock bragden till.

Och alle skalder straks med bröst i brand
Begynte med en mun, att högt besjunga
Som fagrast bland de kungaflickor unga,
Teodolinda utaf Bajerland.

Jag pröfva vill, om sant det är ert lof,
Sad' kungen, såg kring halln med blickar blida:
Nu bort, i morgon bittida vi rida
Till Bajerns hertig, Garibaldis hof.

II.

Välkomne sändmän hit till Donaus strand,
Från stolte Longobarders fjärran bygder!
Vi akta högt det folkets hjältedygder,
Dess unge konung, känd i alla land.

Jag önskar varmt, att själf han följt er med,
Sad' hertigen och redde glad till fester.
I skäggen logo blott de muntre gäster,
Ty kungen själf stod gömd i männens led.

Teodolinda hornet tog i hand.
Att dricka höfviskt männen till på festen;
Förnämst då tycktes henne, just den gästen,
Som följde henne jämt med blick i brand.

Hur hög, hur hjälteskön han är ändå;
Fast klädd i ringa väpnar drägten bara,
Han stoltast står i präktig riddarskara.
Till unge väpnarn främst hon gångar då.

Hvad under! rosenkinden far i brand.
Förvirrad sänker hon sitt stolta öga,
Så stum hon hornet ger den främling höga,
Och vinets purpur stänks på snöhvit hand.

Ty unge väpnarn, som så glömd sågs stå,
Han fattar hornet glad, och, snabb som vinden,
Han smeker flickan ömt om fina kinden,
Och vågar hviska varmt till henne så:

Hell! hertigdotter, er jag hylla vill,
Där drottningskön ni står bland tärnors skara.
En mäktig konungs brud ni födts att vara.
Italiens drottning! er jag dricker till.

I tankar jungfrun rodnande bortgick:
Hvem kan den höge hjälteyngling vara?
En ringa väpnare han nämnes bara,
Men kungligt är hans tal och djärf hans blick.

III.

Med hjärtlig tack snart den beskickning red,
Från gästfritt Bajerland den återvände.
Men artigt hertig Garibaldi sände
Sin riddarskara dem till gränsen med.

När fram till gränsen så till sist man hann,
Ung Autarich sig stolt i sadeln höjer.
Med blick, som kunglig eld och höghet röjer,
Sin gyllne krigaryksa fattar han.

I fjärran ekestam med kraftigt tag,
Han tunga vapnet djupt till roten slungar:
Slikt hugg vi bruka, Longobarder kungar. —
En storm af jubel hälsar hjältens slag.

Se'n stolt till Bairarne sig kungen vänder:
Till hertig Garibaldi bringen bud,
Att hämta hem sin fagra kungabrud
Till Bajern Autarich snart återvänder.

Tejas.

I slaget vid Vesuv 555 e. Kr.

„Han har lärt, hur undergången
Blef den skönaste bedrift".

Topelius.

I natt Hesperien ligger re'n begrafvet,
Och som en gyllne sköld på böljor blå,
Den stolta solen sjunker nu i hafvet.
I morgon skall hon dock på nytt uppstå.
Då ser hon ned på oss, ett folk af slafvar.
Nej! aldrig! — ej på oss, på våra grafvar.

Ty se! det skymmer redan för vårt välde.
Alariks ättlingars af götisk stam.
Världsspiran vi ur Romas händer fälde,
När nordens folkvåg brusande bröt fram
Och med sitt svall den gamla tiden bräckte
Med sin förbildning, med sitt slappa slägte.

Men ack! förgängelse är lifvets lösen.
För Gudar själfve stundar Ragnarök.

Den makt Teodorik på Romas rösen
Sökt grunda snart den unga tiden slök
Belisar afslog stolt vår bjudna krona.
Ej han, nej! ödet; — det kan aldrig skona.

Dock ej i feg förtviflan här jag klagar.
Det kan ej Tejas; han är göt och kung.
Ej grekers slafhop lyktar våra dagar,
Men ödets järnhand hvilar på oss tung.
Den var det, som Totilas krafter bräckte,
Som sist med Narses hoppets gnista släckte.

Hvad båtar män'skan djärft mot ödet strida.
Vi alt försökt, hvad blott försökas kan.
Men öfver ödets dom vi icke kvida;
Jag själf, mitt folk skall falla som en man.
Stolt våra fäder buro segersången.
Stolt sönerna nu bäre — undergången.

Ty som ett ädelt arf från hjältefäder
Ifrån vårt urhem, högt bland nordens fjäll
Vi fått en tro som mannahjärtat gläder
Ännu när liden är hans lyckas kväll:
Fast kämpen stupar själf för bistra öden
Hans ära lefver, segrande på döden.

Ja! fast vi falla, faller ej vårt *minne*,
Det tjusande i sekel täljer än

Om detta stolta, djärfva krigarsinne,
Som städs i Götens sång och hjärta brann,
Som jublande tog lifvets fröjd med svärden;
Än i sitt fall med ära fylde världen.

Så hell! dig då, du stolta, stora minne.
Du lefve städs, hvar än dväljs götisk ätt.
Du elde evigt upp hvart hugstort sinne
Till sång, till strid, till död på *manna* sätt.
Om häfden ej vi annan lärdom gifvit,
Den läran på dess blad med blod vi skrifvit.

Men, upp! till kamp, se natten är förliden.
Naturen vaknar upp ur sömnen ljuf.
Högt rider solen; upp! till sista striden.
Se! blodröd flamma sprutar re'n Vesuv.
Rätt så, vulkan, ett härligt bud du sänder.
Ett väldigt dödsbål du åt Tejas tänder.

Upp! Göter, stolt vårt dödsbål då vi vige.
Som lavaströmmen sjude vildt vårt mod.
Som flamman far mot skyn vår stridssång stige,
Lacrymæ Gothi spire ur vårt blod.
Fall in med brak Vesuv, i hjältesången.
Upp! Tejas folk, framåt, — till undergången.

Pelayo.

Ej alt är slut fast Guadalquivirs strand
I blod såg falla Göters hjälteskara
Och Roderik blef snärjd af svekets snara
Och Morens hästhof trampar Euriks land.

En flik finns kvar för oss, att bygga oo
Bland bärgens örnar på Biscayas stränder.
Se! därifrån kämpa vi om fädrens länder
Och sprida branden ut af Kristi tro.

Ej öfvermakt det är, som vinner striden.
Nej, hug som tror på seger än i tiden
Och minnes stolt, hvad fädren tänkt och gjort.

Med den blott gryr en dag, som Göters söner
Ger efter seklers kamp och segerböner
Hispania åter kristet, fritt och stort.

Blondel.

O! Richard, o! min hjältekung
När skall jag finna dig?
Min blick blir skum, min fot käns tung
Och hopplös syns min stig,
Ty genom världen har jag gått
Från söder alt till nord,
Men ej ett spår af dig jag nått.
Hvar dväljs du då på jord?

Till Hellas jord, Jordanens strand
Och hälge fadrens stad,
Till Tysklands skogar, Frankers land
Jag vandrade å stad.
I Alpers snö, i Spaniens glöd
Jag sökt, men fann dig ej.
Och ryktet täljer re'n din död.
Mitt hjärta hviskar: Nej!

Han är ej död, min hjälte båld,
Så modig, stark och ung.
På honom rår man ej med våld,
Min djärfve lejonkung.

Men sveket, — ja, dess makt är stor —
På denna falska jord.
Hvar göms då celln, där fången bor,
I söder eller nord?

Madonna! är alt hopp förbi,
Skall ej han ges igen
Åt fosterlandet, stolt och fri,
Min konungslige vän;
Så låt mig dö vid Leopolds * borg,
Där nu jag trött mig satt.
Hvad båtar lefva år af sorg,
När hoppet höljs af natt.

Dock förr'n jag dignar, än engång
Jag vill min harpa slå.
En makt på jord är skaldens sång
Och underbar ändå.
Hon fjättrar hjärtan uti band,
Hon löser fången fri.
Kanske hon tänder hoppets brand
Fast den re'n tycks förbi.

Välan! — den sång, jag ofta kvad
Med Richard i hans slott. —
Den tiden, den var stolt och glad
Men nu — nu har den gått —

* Leopold, hertig af Österrike, i hvars borg Richard Lejonhjärta satt fången.

Om Charlemagne, om Rolands mord,
Om Merlins trolldomslek,
Om kämparing kring Artus bord,
Som aldrig trohet svek.

Men tyst! bak mur'n ju höras ljud.
Hvem stämmer med mig in?
Ha! Richards röst! — Pris ske dig Gud!
Där gömmes hjälten min.
Hell! Hell dig, sångens gudamakt,
Som bräckt hans boja tung
Och kejsarlist på skam har bragt.
Jag kommer. Hell! min kung.

Tempelherren.

Ensam rider tempelherren
Genom Palestinas sand.
Inga palmer skugga vägen,
Skyddande mot solens brand.
Långt från Rhones gröna stränder,
Långt från barndomsdalens frid,
Flyr hans dag i bön och vaka,
I försakelse och strid.

Men när sol kring Sion somnar,
Skymning sveps kring bärg och dal
Och i tysta natten tändes
Stjärnors här i högblå sal,
Ser han tröstad, glad och stilla
Upp emot oändlig rymd
Och för själens öga speglas
Värld, af inga skuggor skymd.

Skumma äro dagens stunder,
Fast dess sol ock brann i blod.

Mörka minnen fåfängt döfvas
Af det stolta riddarmod,
Men i nattens tysta stunder
Ler mot dig förklarad värld,
Blott där uppe sök försoning,
Målet för din pilgrimsfärd!

Jerichorosen.

Där bland drufvokullar Neckar flyter fram i frid,
Solen afskedsstrålar sänker öfver näjden blid.
Genom borgens runda fönster flammar svagt dess sken,
Då kapellets klocka ringa hörs till ave re'n.

Snart den fromma festen slutats, messan hållits har.
Bort re'n präst och lekman dragit, ensam dröjer kvar
För Mariebilden stilla, sänkt i sorgsen bön,
Riddarborgens herskarinna, englahuld och skön.

Än engång sitt radband räknar snöhvit, liten hand,
Fingrar sista bernstenskulan på sitt sidenband,
Än en blick hon ger Guds moder, blick af längtans sorg,
Vandrar sedan tyst och stilla till sin riddarborg.

„Ädla husfru, baronessa, se i glädje opp!
Låt det gamla gråskägg hviska Er ett ord om hopp!

Hoppas att Er tappre herre vänder hem en dag,
Segrare på Saracener uti blodigt slag".

„Bort han for till hälga grafven, drog till korsets strid,
För att kristen pilgrim finge bedja där i frid.
Skulle då ej Herran skydda den hans glafven för?
Varsamt faran själf vid kämpen för det ädla rör".

„Bort med Gottfrid, gref af Flandern, drog han ut en höst.
Då blef också höst och vinter i Ert ädla bröst.
Blicka kring Er, i naturen är det åter vår.
Kanske snart ock i ert hjärta våren stiga får".

Hör, från tornet klingar hornet; borgvakt, bryggan fäll!
Får en trubadur ej muntra upp en ensam kväll?
Mycket har den främling pröfvat under färden lång.
Låt den trötte skalden hvila, sjunga Er sin sång:

Fjärran i Germaniens skogar stod en lilja skön.
Näktergalen för den hulda sjöng sitt hjärtas bön.
Ljuft han sjöng i nordens sommar, ack! den är så kort.
Snart för vinterns kulna vindar flydde sångarn bort.

Men ännu i solig söder, långt i Österland,
Bort till Nordens hvita lilja stod hans längtans brand.

Glad han åter lyfte vingen, bort när vintern drog
Sökte upp sin älsklingsblomma långt i nordanskog.

Där han satte sig på grenen, kvittrande sin sång,
Sjöng hur han i solig söder tránat vintern lång,
Bar den hulda se'n till tecken på sitt hjärtas tro,
Gömdt i näbb ett frö till fager ros från Jericho.

Låt den rosen, sjöng han, blomma opp i nordens vår;
Vid min hvita liljas sida snart hon fager står,
Vittnande att aldrig svikes trofast kärleks lön,
Vittnande att ädel trängtan får dock sist sin lön.

Sången tystnar, trubaduren kastar kappan af,
Fjäderhatt och yfvig mantel, lyra, pilgrimsstaf.
Hög han står i stålblank rustning, breder ut sin arm:
Ädla, trogna hjärta hvila vid din makes barm!

Jag har värnat hälga grafven, stridt i korsets strid,
Nu får kristen pilgrim bedja där sin bön i frid.
Huldrikt Herran har mig skyddat, han, hvars glaf jag fört
Varsamt faran själf vid kämpen för det ädla rört.

Gläds, min hvita hjärtelilja, vintern den var lång;
Men den flytt och våren kommit med sin kärleks sång.

Tag min hulda herskarinna prof på hjärtats tro,
Hela famnen full med rosor alt från Jericho.

Låt den fagra främling blomma upp i nordens vår.
När i Schwabens liljelunder hon i fägring står,
Vittne hon, att aldrig svikes trofast kärleks bön;
Vittne hon, att ädel trängtan får dock síst sin lön.

Kung Enzios brud.

Se! där ute skiner gyllne
Sol så skön och varm.
På Bolognas gator brusar
Lifvets glada larm,
Men i skumma fängseltornet
Vid sin boja tung
Slumrar ädle kejsarprinsen,
Hjälteskön och ung.

Och i drömmen ljusa bilder
Le mot slumrarn gladt
Och det är som om han ännu
I Palermo satt
I sin ädle faders stolta,
Glada kejsarhof;
Tärnor brinna, skalder sjunga
Sköne prinsens lof.

Men han rörer sig i sömnen,
Höjer fängslad arm.
Är det ej, som om han hörde
Stridstrumpetens larm?

Ut till kamp, J Gibelliner
Mot Guelferhärn!
Bort med Kristi fale drängar,
Krämarsoldenärn!

Sköldar dåna, hofvar dundra
Stolt vid riddarslag.
Hell! för frihet och för ära
Segra vi i dag.
Stränge broder Ezzelino,
Gif de fångne nåd!
Ädel sak skall ädelt värjas.
Hämd är romardåd.

Tungt han suckar se'n i sömnen.
Solen bleknar bort.
Minnes han, hur bragdrik bana
Ändas inom kort?
Hör han tunga portar dåna
I Bolognas borg,
Ser sin ädle fader grånad,
Böjd af år och sorg? —

Hör hur bäfvande han bjuder
Gyllne kedja tung,
Famnande Bolognas stadsmur,
För sin älskling ung;
Hör ur dryge männers munnar
Stum sitt ödes dom,

Fäld på förhand af den „hälge“
Fadern uti Rom.

Kvald af drömmens bittra minnen
Far han upp i sorg,
Blickar stum i vild förtviflan
Kring sin skumma borg;
Men då vattnas hjältens öga,
Blicken blir så varm.
Se! en fager flicka faller
Glad till fångens barm.

Är du där min ljusa stjärna
I mitt fängsels natt,
Du som fångens dystra stunder
Med din kärlek gladt?
Kom Lucia Viandagola,
Kom till Enzios bröst!
När mig vilda drömmar plåga,
Skänk mig hopp och tröst!

Ljuft med läppar, rosenfriska,
Hviskar hon sin vän:
Enzio, che ben ti voglio!
Frihet stundar än. —
Flicka, frihet! — Tjugo tunga
År af skymf och sorg
Flytt se'n dagen, då jag drömde
Först i denna borg.

Tjugo år af kraft och glädje,
Ungdomsmod och brand! —
Fåfängt sörjer ädel fader,
Fåfängt folk och land.
Kejsarkronan på mig väntar,
Bragden kallar mig,
Och jag dömdes *här*, att fångslad,
Flicka, — kyssa dig!

Ve Er! ve Er usle herdar,
Kristi ulfvahjord,
Som med edra skökor delen
Nu Italias jord.
Ve dig folk med krämarsinne,
Som för själfsvålds rätt
Offrar opp åt broderhatet
Storsint riddarätt.

Ve! där sitter ofvan stjärnor
En rättfärdig Gud,
Fast ej mörke män i kåpor
Tyda ut *hans* bud.
Ve! Italia, stolta, sköna,
Dyra fosterjord.
Ve! om bittert Herran hämnar
Dine ädles mord.

Så den fångne hjälten rasar
I förtviflans harm,

Men uppå Lucia faller
Åter blicken varm,
Där hon ömt och stilla hviskar
Fången hopp och tröst
Glädjedrucken då han sluter
Makan mot sitt bröst.

Blickar genom fönstrets galler
Upp mot himmel blå.
Svagt en stråle bruten faller
Genom det ändå.
Upp han höjer stolta blicken:
Gud! jag tackar dig,
Att en stråle dock du sände
Uti mörkret mig.

Herre! om mitt folk du dömt till
Seklers skymf och sorg
Som den fångne kejsarprinsen
I Bolognas borg,
Gif det ock sin tröstarinna
I dess dystra bo,
Som det vilda tviflet vagga
Vet så ljuft till ro!

Herre, gif Italia kärlek,
Som i dystra dar
Sprider i dess sorgsna hjärtan
Hoppets stråle klar!

Och som döden sist skall bräcka
Enzios bojas tvång,
Herre! gif Italia åter
Friheten engång!

Bertrand du Guesclin.

I.

Min far, jag hör trumpetens ljud.
Till Rennes du dig beger.
Till tornèrspelet tag mig med.
Mig rustning gif, jag ber!

Du, gosse, skulle rustning få,
Ännu så svag och vek.
Hvad vill du väl i Rennes också
I ståtlig riddarlek?

De skönsta damer dela där
Åt segrarn priset gladt,
Men från en gosse, ful därtill,
De säkert fly med skratt.

Min far, väl är jag ung till år,
Men modigt slår min barm.
Min kropp blir härdad dag från dag
Och starkare min arm.

Och är jag ful, som alla sagt,
Så vill jag tapper bli,
Så tapper, att den skönsta dam
Ej kan mig se förbi.

Min son, helt manligt talar du,
Men ord ej handling är,
Och tils du manligt handla kan,
Så dröj i borgen här.

II.

I Rennes snart mången riddersman
Ses tumla stolt på plan
Och hälsa sköna damer gladt
På präktig slottsaltan.

Helt ensam bland den glada flock
En riddare man såg,
En yngling smärt i sluten hjälm,
Ej känd af hög och låg.

Men inom skranket främst han red
Att mana alla ut.
Den först hans handske tog, han damp
Ur sadeln utan prut.

Nu själf herr riddar Du Guesclin
Mot okänd kämpe red,

Men denne hälsar vördnadsfullt
Och sänker lansen ned.

Att ej dock ansedd bli för feg,
Han manar andre ut
Och lyftar femton riddersmän
Ur sadeln utan prut.

Där blef ett jubel öfveralt.
Hvar af begär nu brann,
Att veta hvem den tappre var,
Som alla öfvervann.

Och skönsta flickan i Bretagne,
Till hjälten gick att be
Att dra visiret från sin hjälm
Och sig för alla te.

Det var den unge herr Bertrand,
Visiret upp han slår.
Och ett omätligt häpnadssorl
Ur tusen munnar går.

Men ödmjuk för sin far han gick:
Förlåt, min ädle far!
I lånad rustning hit jag kom.
Jag kunde ej bli kvar.

Men fadren slöt så segerstolt
Sin hjälteson till barm,

Och folket jublar bifall högt
Vid hornens glada larm.

Och skönsta flickan i Bretagne
Straks kransar ömt hans hår;
Men för sitt folk stod ung Bertrand.
I ögat sam en tår:

Väl är jag ännu ung till år,
Och svag är än min hand,
Men blir den stark, jag svär den ge
Till värn för fosterland.

Och är jag ful, som alla sagt,
Jag vill mig tapper te,
Att Frankrike, mitt hjärtas brud,
Skall mig sin kärlek ge.

Strumpebandsbalen.

„Honny soit, qui mal y pense!“

I Frankrike stod kung Edvard,
I lägret alt vid Crecy.
Och kvällen straks före slaget
Det riddarebal skall bli.

„Till dans, mine tappre baroner“
Kung Edvard så munter ler; —
„I morgon helt visst kung Filip
Än stoltare bal oss ger.

Så dansa de sköna damer
I lägret alt vid Crecy,
Men skönast var bland de sköna
Stolts Ellen af Salisbury.

Hell skönaste dam! Grefvinna,
Så strålande stolt och glad,
I skänken mig denna dansen,
Nu höfviskt kung Edvard bad.

Kring smärtaste midja lägger
Kung Edvard sin starka arm,
Se'n tråda de riddardansen
Vid jublande hornens larm.

Beundrande vika alla,
Nu dam och baron enhvar,
Sankt Georg! de riddare jubla,
Där dansar ett kungligt par.

Han för henne majestätiskt
Kring bonade golfvets rund.
Han skred såsom solen skrider
Ur guldmoln i morgonstund.

Då brusar riddargaloppen,
Som hafvet hans hjärta slog
Och fastare tag kring lifvet
På tjusande dam han tog.

Han vinkar och hans baroner,
De dansa kring dem i krans.
De stampa med gyllne sporrar
Och klinga med sköld och lans.

Då brände skön Ellens hjärta,
Så böljande gick dess barm,
I stormande dans omfamnad
Af kunglige hjältens arm.

Och midt i den vilda dansen
Hon tappar i riddarring
Sitt strumpband i blått och silfver,
Det näpnaste lilla ting.

Skön Ellen står stum, förvirrad,
Som ros i sitt hemlands skog,
Så rodnade hon på kinden.
Hvar afundsjuk dam nu log.

Sträng blickar han kring kung Edvard,
Från golfvet han bandet tog.
Kring vackraste vad han knöt det
Och ingen i salen log:

För ädlaste damers ära
Hvar riddare lansen bär,
Och ädlare dam ej finnes
Än hon, som nu rodnar här.

Ej driste sig någon då säga
Ondt ord om min handling här.
Baroner! det blir vår lösen,
När i morgon till storms det bär!

Och skänk mig ert band grefvinna,
Till lofven för allan tid,
Att för sina kvinnors ära
Dra Englands söner till strid.

Den blifve ett hederstecken,
Som delas af kungahand
Åt ädling, som tapprast stridde
För dem och sitt fosterland.

Men se! mine ädle herrar,
Sol stiger re'n vid Crecy.
Till häst! Sankt Georg är parol'en
Och Ellen af Salisbury.

Svarte prinsen.

Från England han kom kung Edvard,
Att Frankrikes krona ta.
Kung Filip med franska hären
Straks månde mot honom dra.

Så rusade på kung Edvard
De fransmän vid byn Crecy.
Seks kunde mot en de räkna.
Där gällde att stånda bi.

Men ytterst i främsta linien
Där satt på sin stridshingst vild
Prins Edvard i kolsvart rustning.
Han nämdes för vek och mild.

Som brusande storm nu redo
De Fransmän mot honom ned.
För rasande öfvermakten
Re'n svigta hans svaga led.

Då bådar man konung Edvard:
Du hjälpe din son i nöd! —
Stolt frågade han: är prinsen
I fångenskap eller död?

Ej dödad, ej häller fången,
Men farligt beträngd han är. —
Då sade helt kort kung Edvard:
Min son ju den gossen är.

Låt pojken då själf försöka
Förtjäna sitt riddarslag
Och honom skall äran gifvas
För segern vi få i dag.

Det bådas den unge gossen,
Som satt der så mild och vek.
Straks glödande rosor sprungo
På kinden så fin och blek.

Han vände sig raskt till hären:
Väl är jag blott femton år,
Men varmt för det gamla England
Mitt hjärta, som ert, nu slår.

Väl ståndа vi få mot flere,
Alt hotar med nederlag,
Men viljen på mig ni lita,
Vår blifver då denna dag.

De jubla hans trogne stridsmän;
Han samlar de sprängda led.
På fiendens täta skaror
Slår prinsen som ljungeld ned.

Där han i sin svarta rustning
Framsprängde på stridshingst vild,
Han tyktes de häpne fransmän
Som fasans och dödens bild.

Men älskade prinsen följde
De britter med lejonmod.
På flykt snart de fransmän sprungo,
Enhvar som ej föll i blod.

Då skyndade konung Edvard
Mot sonen så segervarm
Och trykte den unge hjälten
Med faderlig fröjd mot barm:

Hell! son utaf mig och England.
Gud gifve dig lefnad lång,
Ty värdig du är den krona
Du bärer ännu en gång!

Så länge som denna seger
Dig England och häfden mins:
Då jublade hela hären:
Hell! lefve vår svarte prins!

Kejsarens kvällsvard.

Aftonsolen ser så stilla
Ned på slutad strid.
Nu är Mühldorfs seger vunnen,
Nu får Tyskland frid.
Glädtig rider kejsar Ludvig
Till sitt tält igen,
Vid sin sida fången Fredrik
Har han som en vän.

Hofmarskalken ler så sorgset
I sitt grå skägg:
Kvällens vard är torftig, herre,
Blott ett fat med ägg. —
Kriget har vårt land förhärjadt,
Svarar kejsarn då,
Gud ske lof för äggen, gubbe,
Tils vi bättre få.

Nu till bordet riddersmännen
Hasta utan prut.
Kejsarn själf ur fatet muntert

Skiftar äggen ut:
Hvar är Schweppermann, den tappre,
Nürnbergs riddaren?
Han i dag oss segern vunnit,
Kronan gett igen.

Tysklands gyllne kejsarkrona,
Nu den syns väl arm,
Men jag svär dess frid att skydda
Stark med stålklädd arm.
Då jag kanske bragd belöna
Bättre kan än nu;
Hvarje man ett ägg, du tappre
Schweppermann tag tu;

Drottningens skald.

I.

Det var Alain de Chartier,
En stackars krympling blott,
Men sångens gudagåfva han
Till skänks af himlen fått.

Fast länge gick han landet kring,
Beledd som ful och arm,
Ty ingen sol än lockat fram
Den glöd han bar i barm.

Så kom han till det stolta hof,
Där nu i kunglig skrud
Dauphin för folket visade
Sin fagra, unga brud.

Stolts Marguerite, så nämdes hon,
Så fager, huld och god,
En ängel lik från himmelrik
Hon skön för folket stod.

Han stod bland folkets tjusta hop,
Alain de Chartier,
Men Marguerite han endast såg
Så skön och älsklig le.

Då smälte sorgens vinterköld
I sångarns tjusta bröst,
Och där blef blomning, sol och vår
Och kärlek, hopp och tröst.

Så blef han skald och sjöng sin sång
Med hjärtat högt i brand.
Han sjöng, och tjusadt lyssnade
Hans franska fosterland.

Ej fanns så stolt en riddarborg,
Ej så en hydda arm,
Dit skaldens sång ej trängde in,
Så enkel, ren och varm.

Ty hjärtats oskuld han besjöng
I slapp, förvildad tid,
Sjöng mannaheder, kvinnotro
Och lugn och samvetsfrid.

Då lyssnade den sjuka tid
Och slog sig för sitt bröst.
Så djupt den kände sitt behof
Af ädla känslors tröst,

Att kvar det fans hos folken än
En droppe ädelt blod,
Att randas kunde än en dag
Af oskuld, tro och mod.

II.

När så han blifvit folkets skald,
Dess stolthet, tröst och hopp,
Själf till den elfte Ludvigs borg
En dag han kallas opp.

I skalden kungen vinna vill
En farlig folkets man,
Ty ingen vet när han en dag
Om *frihet* kväda kan.

Och skalden kom; vid kungens dörr
Han fåfängt vänta fick.
Despoten, glömsk af annat alt,
Nyss till en blodsdom gick.

I väntan sjönk Chartier till sist
Ned på en stol så trött,
Där snart han slumrar in i sömn,
Som barnet, lugnt och sött.

Straks hofvet trängdes kring med hån
Att göra slumrarn harm,
Ty ingen kände krymplingen
I drägt, så nött och arm.

Men Marguerite då trädde in.
Hon kände skalden nog.
För hennes höga drottningblick
Straks hofmanshånet dog.

Hon gick till fule sofvarn fram
Och kyste honom ömt,
Och hvad den hulda drottning sad',
Har sången tacksamt gömt:

„Jag kysser ej den fule man.
Den mun jag nyss belönt,
Som oss och alt vårt fosterland
Har sagt så mycket skönt".

„Ty skönhet, stammande från stoft,
Sin hyllning bringe varm
Åt andens skönhet, gudafödd,
Fast dold i krymplings barm".

På Mälaris.

(Februari 1520.)

„Sveriges allmoge unte honom alla väl.
Hvarken ung eller gammal gjorde han oskäl“.

Rimkrönikan.

På vinterdrifva i midnattsstund
Där ilar en hop utan rast och blund,
Då stjärnorna höga skrida.
Det brakar på Mälarens frusna sjö,
Men framåt det bär så i is som tö,
Ty landet det står i stor kvida.

Och nordan tjuter kring dal och fjäll,
Ej vinkar en flamma från fredligt tjäll,
Blott norrsken på himlen strida.
Men vadmalströjan, fast föga varm,
Nu ensam skyler en trofast barm,
När landet står i stor kvida.

Ty ila där fram, fast i sprängda led,
De tappre bönder alt från Tived

Till Stockholm att hjälp förbida.
Sin sjuke höfding, sitt enda hopp,
De sårad ryckt från förföljarnes tropp
Och flykta så fram i kvida.

För fosterlandet hvar bonde god
Gått man ur huse, med lif och blod
För unge herr Sten att strida.
Men herrarne sveko i farans stund.
I blod föll hjälten vid Bogesund
Och landet kom uti kvida.

Hvar blick till hans släde så sorgsen ser;
Sin fart de skynda alt mer och mer.
Ack! snart har han upphört att lida.
När månen så blek ur skyn ser ned,
Då stanna plötsligt de tysta led;
Stor blir deras sorg och kvida.

Kring bleke riddarn på blodig bår,
Den fattige bonden förtviflad står.
Väl var han ju boren att lida,
Men aldrig han kände en sorg så stor,
Fast danskarne dråpo båd' far och mor;
Sitt land han nu ser i kvida.

Dess ädlaste hjärta, som brann i glöd
För den ringes rätt och den armes nöd,
Det klappar ej mer vid hans sida.

Där ligger stelnad den ynglings hand,
Som då stormän sveko sitt fosterland,
Grep svärdet att manligen strida.

Och därför ej nu kring Stures bår
En sörjande riddareskara står,
Ej riksråd hans likvakt rida.
Med yksa på akseln, i vadmalet grå
Blott Sveriges bonde syns sorgsen gå.
Omätelig är hans kvida.

Prelater ej signa i präktig skrud
Det kallnade stoft åt rättfärdig Gud.
Från den bannlyste veko de vida,
Men folkets bön kring sin höfdings bår
En och omätlig mot himlen går,
Det svalkar i skärselds kvida.

Med purpurtäcken ej höljs hans bår.
Dess purpur flödar ur blodiga sår.
Det skimrar i snön så vida.
Och blänka ej smycken, så strömmar varm
Mång' tusendes tår på hans sargade barm.
Det lisar i dödens kvida.

Själf Herran tändt i hans likgemak
De tusende lampor i högblått tak,
O! hur de blicka nu blida.

Ur djupaste skogar en susning går.
Den sjunger sin likpsalm kring hjältens bår.
Så hviskar den landets kvida:

Sof sött, Sten Sture! du dog väl ung,
Men folkets kärlek, den väger tung,
Hur än de mäktige strida.
Din kungasköld och ditt aflatsbref
Ditt svenska folk och dess häfd dig skref.
Du bar deras sorg och kvida.

Det våras än för ditt härjade land.
Själf Herran Gud med sin starkhets hand
Det värnar för tider blida.
Det folk, som fostrat som dig en man,
Ej af tusen tyranner förtrampas kan,
Fast de göra en tid det kvida

Bisp Arvid Kurck.

Anno 1522.

Du sörjande skymning kring vatten och land,
Som svepes kring Kustö ruiner,
Din sägen jag läser i skyarnes brand,
I häfdernas månsken den skiner.
Och böljorna blå
De susa den så
Och hviska i vemod vid skäret:

* * *

På Kustö han satt en kväll på sin borg
Bisp Arvid; han blickar åt hafvet.
Men blicken var full af den dystraste sorg.
Hans lefnadshopp var begrafvet.

Han såg uppå skyarnes blodröda brand;
Han lyddes på stormarnes strider:
„O! Finland, mitt älskade fädernesland,
Dig stunda än hårdare tider“.

„Den grymme kung Kristiern, han vållar oss sorg.
Alt riket nu ståndar i våda.

Det ha vi förskylt, då enhvar på sin borg,
Som konungar ville vi råda".

Då stiger en hofsven i salen med hast:
Nu nödgas ett sorgbud jag bära.
Till flykt! utan ringaste ro eller rast,
Ty Severin Norrby är nära.

För Biskopen tåren ur ögonen brast:
„Jag läste i skyn våra öden.
Nu kalla de fruar och präster med hast.
Till Sverige vi flykta i nöden".

De samlas å skeppen där nere vid strand,
De munkar, kaniker så många
Med fruar och jungfrur, som vrida sin hand,
Men ensam ses biskopen gånga.

Han vandrar omkring i sin furstliga sal,
Han blickar så sorgsen åt hafvet:
„*Mitt* grusade hopp mig vållar ej kval,
Blott *Finlands* ej blefve begrafvet!"

Då rinner den strålande morgonen opp
Och stormarna vika i fjärran.
Gladt fåglarne drilla i ekarnes topp.
Det är som ett fridsbud från Herran.
Och böljorna blå

Så lekande gå
Och brusa med klang emot skären.

Mot himmelen höjde då bispen sin hand:
„Den evige priset vi bära.
Han låter det dagas ännu för vårt land,
Fast natten och döden är nära“.

„Ty ringa det gör om i stormande tid,
Den grusas *vår* makt och *vår* lära,
Blott fäderneslandet ur mörker och strid
Han lyfter till framtid och ära“.

När solen på fästet står högt i sin brand,
Då börjas den sorgliga färden.
Snart svinna de segel vid himmelens rand,
Men stormarne väksa på fjärden.
Och böljorna blå
Så skummiga gå
Och ryta så vildt emot skären.

Bisp Arvid han for å det svallande haf,
Men fjärran från fädernelanden.
Han sänktes med skeppen i skummande kvaf
Där borta på Uppländska stranden.

Hans lära med honom i vågorna dog,
Hans Kustö det föll i ruiner.

Men Herran sin hand ifrån Finland ej tog.
Hans sol genom seklerna skiner.

Ja! svepe sig skymning kring vatten och land,
Och falle *vårt* värk i ruiner.
Må skyarne båda sin blodröda brand,
Hans sol genom seklerna skiner,
Vårt älskade land.
Må Herrans Guds hand
Dig värna i strider och fara!

Klas Flemings värfvarevisa.

Klas Flemings skål, med lust och mod,
Klas Flemings skål!
För honom hvarje hofman god
Drar blankt sitt stål.
Här Svidjas marsk befaller blott
I borg som by, i stad som slott.
Soldaten unnar han alt godt.
Klas Flemings skål!

Klas Flemings skål, han Finland lär
Att akta oss.
Polerad rustning ryttarn bär.
Hej! se på oss
Om bondlurk muckar får han släng.
Du borgarmåns, pass opp som dräng
Och låt din dotter bädda säng
På stund för oss!

Klas Flemings skål! han är den man
Som tukta kan
Såväl den hertigkrona bär,
Som bonde man.

Enhvar upprorisk slår han ned;
Han bryr sig f—n om „furstens fred".
Hej! bonddräng, hit i våra led!
Följ med hvar man!

Klas Flemings skål du dricke visst,
Och dricke ut!
Här hemma har du nöd och brist.
Följ med till slut!
Hos oss du lefver stolt och gladt,
Mår som en herre dag och natt.
Se här är rustning, plit och hatt.
Drick ut, drick ut!

Klas Flemings skål! som knekt du lär
Ta lifvet lätt.
Fullt opp du får för ditt besvär.
Det är din rätt.
Se! blanka klingan blikstrar grant!
Ur vägen prästrock och pedant.
Hvem skräflar här om rätt och sant,
Om „folkets" rätt.

Klas Flemings skål! *han* är en karl,
Som hufvud fått.
Han nog försorg om rätten drar.
Vi kämpa blott.
Vi svurit honom våra svärd
Och på hans ordres går vår färd

I stolt galopp fast mot en värld.
Vi kämpa blott.

Klas Flemings skål! så drick och sjung!
Drag blank ditt stål!
Bak hafvet sitter Sveriges kung.
Klas Flemings skål!
Hos kungen *han* är vårt försvar.
Han om hans land försorg nog har
Och gör oss knektar goda dar.
Klas Flemings skål!

Klas Flemings skål! ja, lustigt är
Vårt lif ändå.
Ty ha vi ock i bland besvär,
Nog fröjd vi få.
Vi kyssa flickan utan prut,
Vi lära packet veta hut
Och sjunga gladt och dricka ut
Just så, just så!

Och om det gäller strid och död.
Hurra, hurra!
Med kraft i arm, med själ i glöd
Framåt vi dra.
Trumpeten smattrar, trumman går,
Och hejsan i galopp det går.
Den bra kan slåss, bra dricka får
Och byten ta.

Men falla vi för ädla sår.
Hurra, hurra!
I jorden, krigarns säng och bår
Man sofver bra.
Där få vi slumra ruset ut.
Vår Herre mönstrar oss till slut:
Ni ordres lydt; marsch! utan prut
I himlarna.

Klas Flemings likfärd.

Anno 1596.

Hu! natten är mörk och månen går opp,
Ur brustna skyar hon skiner.
Och nordanvind far i furornas topp
Och snöstorm kring fälten hviner.
Hemskt hundarna tjuta i Pojo by.
Hvad är det för eldbloss och hästtramp och gny?
Gud nåde oss fattige bönder!

Där kommer ett tåg längs vägen som bäst
Med svenner så bleke om kinden.
Järnryttare sitta så mörke till häst.
Hemskt facklorna fläkta för vinden.
Men fältmarschen klingar så dyster och dof.
Klas Fleming han rider här fram med sitt hof.
Ur vägen, ni fattige bönder!

Nu drager han ned ifrån nordanland
Den mäktige marsken till Svidja,
Han tuktat dess bönder med järnhård hand.
Alt uppror han böjt som en vidja.

Snart rasta hans knektar i sus och dus.
Röd hane snart galar i lada och hus.
Gud tröste oss, fattige bönder!

Nej! fredligt de dra hans järnmän förbi,
Dödstyste i packade leder.
Krist vare stor tack, att de lämna oss fri
Vår ägendom, hälsa och heder.
De rasta på backen vid prostefars hus.
Men kyrkan den glimmar af facklor och ljus.
Hvad sker oss nu, fattige bönder?

De tåga i kyrkan i tätt slutna led,
En likkista med sig de bringa.
Gud signe! i midnattens djupaste fred
Begynna kyrkklockorna ringa.
Och likpsalmen klingar i nattvinden ut
Och hundarna stämma *straks* in med tjut.
Gud tröste oss, fattige bönder!

En hviskning så dof går alt landet omkring.
En aning i själen sig föder.
I natt har det händt ett så underligt ting:
Klas Fleming, Klas Fleming är döder.
Ty gånga de svenner så bleke om hy,
Ty rida de ryttare tyst genom by,
Nu bedjom vi fattige bönder!

På Ruden.

1630.

Så sakta gunga drakar på bölja blå.
Där vajar blågul flagga från mast och rå.
Men vågen går så sakta och tyst mot strand,
Ty Herrans ande hvilar kring haf och land.

Och sommarsolen strålar så blid och säll
På Rudens lilla holme i doftskön kväll
På glittrande kanoner, standar, gevär,
På hjältekung, som knäböjt med all sin här.

Naturen står alvarlig i högtidsskrud.
Mot ljusa himlen stiga de enkla ljud:
Vår Herran Gud är oss en så väldig borg,
Vår sköld, vår värja, hjälparn i nöd och sorg.

Kanonerna de dundra till psalmens takt
Och horn och trummor falla straks in med makt.
Han kommit Herrans Gideon långt från nord,
Kung Gustaf Adolf landat på Tysklands jord.

Och hjälten stiger ödmjuk med hatt i hand,
Med dragen värja upp från den gula sand.
Guldkonungen, så högrest, så manligt skön,
Nu skyndar han att handla, sen först han hållit bön.

Så vänligt ser han an sina gossar blå,
Knappt femtontusen där de på stranden stå:
„En ringa skara stå vi på Tysklands strand,
Men Herran själf oss värnar med väldig hand".

„Ty för *Hans* sak vi stånda nu här i kväll
Och för *Hans* sak vi lämnat de låga tjäll.
Hans strid vi vilja kämpa mot våld och list
Och hjälpa trykta bröder ur nöd och brist".

„Se! därför är vår Gud oss en borg, en hamn,
Så fram J, svenske gossar, J Jesu namn!
För tro och samvetsfrihet på Herrans bud,
Framåt mot röfvarhorder! med oss är Gud".

Kanonerna de dundra, stolt smattrar fanfar,
Och tusenstämmigt jubel mot himlen drar,
De fria vågor brusa så gladt mot strand,
I storm går Herrans ande kring haf och land.

Karl X Gustafs jagt.

Drif kopplet hop, slut med vår jagt i dag.
På Borgholms slott i kväll skall lustigt vara.
Låt hornen samla kavaljerers skara
Och sköna tärnor till vårt muntra lag.

Du vackra Brita, * le ej hånfullt så,
Fast „lille prinsen“ tom pokalen tömmer
Och kärleksrusig vid din sida drömmer,
Ty vet du hvad den vilde drömmer då?

Om drottning Kjerstins hand? — det hopp
har svunnit,
En annan eld här vildt fast hemligt brunnit.
Snart flyr jag från mitt vackra Ölands strand.

Då skall jag jaga — jorden rund, — min lycka;
Då vill en värld jag vildt mot barmen trycka
Med *seger*drucken själ, med herskarhand.

---

* Brita Allertz.

Prinsessan Juliana.

Nu stråla ljus i Stockholms kungaborg.
Där dansar elfte Karl med kungabruden.
Jag, hans kusin är ej på bröllop bjuden! —
Haha! han gör mig dock ej hjärtesorg.

Jag ock bar diadem i korpsvart hår
Och lyste engång som salongers stjärna,
Fast nu, o! Gud, en vissen, fallen tärna,
I natt och drifvor jag på gatan står.

En drottningkrona såg jag mot mig blänka,
Men bagarn sist min hand jag måste skänka.
Så kan det gå i lifvets karnaval.

Men du som ryser åt min lefnadssaga,
Mins ett, som kanske kan dess natt försvaga:
Stolt, tyst prinsessan bar sitt mörka kval.

Louise de la Valliere.

„Je n'avais plus d'amant,
Il me fallait un dieu".

Louise de la Valliere.

Ej tid som gått har trofast kärlek sett,
Ej tid som stundar skall en slik få skåda.
Att glömma äro männens hjärtan bråda
Den kärlek, som hängifvet alt dem gett.

Den eld, som mig har tärt, ej värmt hans bröst.
O, kärlek! du, som gjort min fröjd, min plåga,
Hvi gaf du ej hans bröst min trogna låga?
Hvi lärde du mig ej de *andras* tröst?

Ack! ånger följer städs det lif som njutit.
Min ende älskare har mig förskjutit.
Jag måste söka upp min glömde Gud.

Ty utan kärlek, o! hur kall käns världen.
Hur gärna skiljs man då från toma flärden,
Att dö i klostercell'n i dokets skrud.

Konungen dör.

„Månne solens strålar fråga
I hvad famn de strö sitt guld?
Kärlek, kärlek, himlalåga,
Spörjer du om straff och skuld?“

Snoilsky.

Så tyst är i kungliga salen,
I hvitt, gobelinklädt gemak,
Matt skimra i skenet af vaksljus
Guldliljor kring väggar och tak.
Bak siden och gulddraperier
Där hvilar en döende kung,
Den fjortonde Ludvig, den store
I slummer så dyster och tung.

Tyst! konungen vaknar; förvånad
Nu irrar hans skälfvande blick
Kring praktsal så ensam och öde,
Hvart månne hans hofsstat nyss gick?
Hvar ären J grannaste hofmän,
Som bäfvande väntat hans vink,
I trolska, förtjusande tärnor?
Försvunna enhvar i en blink.

Hvar ären J prisade skalder,
Som hänrykte sjungit hans lof?
Hvar män med de lysande namnen,
Som bländat en värld i hans hof?
Hvar ären i präster som hviskat
Bigottaste konungen tröst?
Hvar dröjer den fromma väninnan,
Som vårdat som maka hans höst?

Bort, bort ha de alla försvunnit.
Så ensam är konungen kvar,
Ej ensam! en här af gestalter
Han tycker, till sällskap han har.
Hans store marskalkar? — Dem gömmer
I glans Invalidernas Dôme.
Hans lycka och ära? — de flyktat
Som blomdoft, som flyktig arôme.

Men ändtligen fri från Bastiljen,
Där skymtar mång' ädel gestalt,
Mång' son af loyalaste folket,
Som trampades, skändades, svalt,
När konungens sköna mätresser
Vildt strödde för vinden hans gull,
Som blödt på all världenes slagfält
För fåfängans, nyckernas skull.

Hvad blodige männer där irra,
Hvad jungfrur med utslaget hår.

Med röfvade barnen i fammen
Dragonen själf fasande står,
Som både hans blickar arbetarn:
O, rymmen i skaror ej så.
Colberter, Languedokerkanaler
Den skadan ej bota ändå.

Hvad yppiga, sköna demoner
Där dansa den döende kring,
Mång' tjusande ungmö, mång' maka
I vällustigt stormande ring,
Hvars ögon hans smycken förbländat,
Hvars sinne hans storhet bedrog,
Men sedan, när fägringen flyktat,
Förskjuten i landsklostret dog.

Ja! konungen känner dem alla.
Där vandrar nu fram för hans blick
Hans långa, hans växlande lefnad,
Alt godt af försynen han fick.
Dess rikaste skänk han förslösat
I lidelsers stormande brus;
Den tjuskraft, som hjärtan vet vinna
Han nyttjat till synder och rus.

Hur skall han dem jaga ifrån sig.
Ha! väntan, den blir dock för lång
Hvar våga så länge de dröja?
O! kommer du ej Maintenon,

La chaise, kom och bed dina böner,
Jag ger dig en ny dragonad,
Ty lugnad han vill, majestätet
Dock vandra från världen å stad.

Ja! Frankrikes herre den store,
Den fjortonde Ludvig befalt.
Tyst! ljuder ej fjärran ett jubel? —
Ha! sanning, nu fattar han alt!
Vid trummornas larm, vid fanfarer
Där ljuder ju: vive le roy!
Den femtonde Ludvig vi hylla
Som Frankrikes konung, Hurra!

Ha! därför de lämnade honom,
Att själas bland skuggorna blott.
För honom ej klappar ett hjärta
I alla hans hundrade slott.
I alla hans vidsträkta länder
Ej fins dock en usling så arm,
Som icke i döden kan luta
Sitt bröst mot en sörjande barm.

För hvad har den „store“ då lefvat?
För lysande skrift på sin graf,
Versailles och Marly och de storvärk
Sin kungliga titel han gaf? —
I morgon man måste kan hända,
Längs gränderna smyga hans lik,

Att *stoftet* förskona från smutskast,
För folkets förbannelseskrik.

Ja! uselt det är dock att lefva,
Men uslare uslast att dö.
Hvad väntar där oppe på mänskan,
Sen kungen sagt världen a'dieu?
Nu ett blott han fordrar i honom
Hvad mest han föraktat i lif:
Förintelse, djupaste glömska,
Förbarmande väsen mig gif!

Då susar en flägt genom rummet.
Där sväfvar så älsklig en hamn
Till döende konung i bädden
Och tar honom ömt i sin famn.
Bort hämskaste skuggor med handen
Hon vinkar så fridfullt och gladt,
Då tänds där ett skimrande solljus
I slocknande blickarnes natt.

Hon hviskar så ljuft i hans öra:
Min Ludvig, säg känner du mig?
Nu, nu, när de andre dig svikit,
Nu får jag väl komma till dig? —
Det gafs dock ett väsen i världen
Som älskat dig innerligt ömt,
Som aldrig i synder och sorger
Sin älskling förskjutit och glömt.

Ett fins, som evinnerligt lefver,
Ett fins, som dock segrar till sist,
Ett fins, som förskjutet förlåter,
Ett minnes hvad evigt det mist.
Ett plånar ut helvetestraffen,
Ett lisar i skärseldens kval,
Ett sonar i jordlifvets villor,
Ftt gäller i himmelriks sal.

Jag är blott en hamn af den kvinna,
Som fordom fick stå dig så när,
Den flicka som ensam dig *älskat.*
Den äfven en stund du höll kär.
Den kärleken här re'n förlåtit,
Fast skyld i det jordiska bröst,
Ej kärlekens urbild förskjuter,
Och därför jag kom till din tröst.

Den kärlek, som världarne famnar,
Oändligt förlåtande är;
Det väsen, som altet har skapat,
Som offer ej barnen förtär.
I synder och sorger och villa
Vi irra på jorden enhvar.
Guds kärlek de plågade barnen
Tar sist dock enhvar i försvar.

Nu svalkande kyssar hon trycker.
På pannan så glödande varm

Och lutar sig mildt mot hans sjuka,
I suckar sig häfvande barm.
Kring aftärda dragen sig gjuter
En solglans så fridfull och skär.
Med bleknande, leende läppar
Han hviskar: *Louise Valliere:*

Karl XII:s likfärd.

Nu stupar solen tyst bak höga fjäll,
Ridån går ned för dram, som bländat världen
Från Tistedalen går den sista färden
Med Tolfte Karl på bår i vinterkväll.

Mörk blickar himlen ner på snöhöljd jord,
Blott bleka norrsken upp på fästet låga
Kring Karoliner, som i dödssorg tåga
Att gömma Sveas makt och glans i nord.

Då dundrar väldigt skred i klyftor ned,
Då faller dimmans dok kring fjäll och hed
Och dvärgar tända trolska bloss i natten.

Midvinternatten sänks så mörk och tung,
När smälter drifvan bort från trampad ljung?
När flammar sol igen kring land och vatten?

Kung Karl XII.

„Lär oss brottas mot vidriga öden,
Med handen på värjan in i döden!“

Talis Qualis.

Jag vet en äkta, hugstor lefnadslära,
Den enda som här duger lifvet lång,
Den lär hur man bör bära tyst sin ära
Och bära lika stolt sin undergång,
I medgång aldrig öfver lyckan skryta
Och när sig nornans lotter sist förbyta
Stå trotsig, tyst uti sitt fall ännu.
Den lärans kämpe, konung Karl, var *du!*

En värld du tjusade med bragdens ära,
Men tyst du jublet gömde i din barm.
Din slappa tid af dig på nytt fick lära
Nordmannamod och lugn i lifvets larm.
Lugn stod du när stolt Narvas soldag bräckte,
Lugn när Pultavas natt din stjärna släckte.
Och som i lifvet tyst och stolt och kall,
Blott litet mer, du bars från Fredrikshall.

Snart tvänne sekel svunnit se'n du somnat,
Ditt välde föll, ditt minne lefver än.

Om vikinganden helt hos oss ej domnat,
Låt och din lära elda oss igen.
Om vi en värld ej tjusa mer med ära,
Låt oss, likt dig, som *män* vårt öde bära
Ehvart det för i handling, som i sång
Till solljus seger eller undergång.

En nyårsnatt på fjällen

1719.

„Dit gick ock Finlands sista tropp,
Hopsökt från öde trakter.
Gick dit, att bort bland fjällen dö,
Begrafven under vinterns snö.“

Franzén.

Tyst de höga stjärnor skrida öfver vinterhimmel blå,
Där bland drifvor Norges furor djupt i ödemarker stå.
Fjällens höga toppar glimma, skimrande i silfverglans,
Och kring dem i purpur spraka norrskensflammor skönt i krans.

Alt är tyst i ödemarken, vinterns, dödens hemska bo,
Hemmet blott för örn och ripa eller hungrig varg och lo.
Att är tyst, men tunga skyar simma öfver fjällens topp.
Snart ur dessa dystra snömoln stormens ande vaknar opp.

Men hvad kommer där i rader? Fram en krigshär synes gå.
Svagt i blekrödt norrsken skimra bälten gula, rockar blå.
Det är karolinerhären, hämtad hit från Finlands strand,
På sin konungs bud att vinna honom Norges tron och land.

Trofast för sin hjältekonung vid hans sida nyss den stred
I hans dystra strid mot ödet, tils han skjuten segnat ned.
Då kom sist det längtans budskap, Finlands här får vända hem
Men den julegåfvan väkte ingen fröjd nu mer hos dem.

Ack! hvad ha de där att söka, hoppas eller älska mer?
Barn och kvinnor sålda, byar brända, borgar brutna ner.
Och den man, som ensam kunde allting åter bygga opp
Honom bar man nyss på båren bort med landets sista hopp.

Natten sänks så mörk kring näjden, natt det är i härens håg,
Där den hemåt öfver fjällen letar irrande sitt tåg.

Kalla stjärnor stråla stilla, norrskenslågor fladdra där
Omkring Karolinerskaran, Finlands enda, sista här.

II.

Men stormens ande vaknar; med iskallt hån
Han sina gäster hälsar så fjärran från.
Dem djupa drifvor stänga i fjällens ring
Och vilda vintervindar dem hvina kring.

Och hvart de blicka, se de ej utgång mer,
Men isskred blott som braka från fjällen ner.
Vildt hvirfvelvinden yrar kring moln af snö.
I yran och i kölden de dömts att dö.

Förtvifladt än en stund man dem sträfva såg
Men hundratal där stupa i tröttadt tåg.
Och hundratal förvillas på vilsen led,
Och störta djupt i fjällarnas klyftor ned.

Och hundratal begrafvas i skogens snö
Och hundratal af hunger på fjällen dö,
Se'n sista hästen slukats af hungrig tropp
Och remtyg, skor, patroner alt gnagats opp.

Och hundratal förstelna vid slocknad eld,
Se'n hvarje kolf är kolnad, hvar fjällbjörk fäld.
Så sjuttonhundranitton den nyårskväll
Förfröso Armfelts rotar på Norges fjäll.

III.

Och nu ringa klockor i by och borg
Och nu är det slut med all Norges sorg.
Kung Karl, han har stupat vid Fredrikshall
Och svenskarnes storhet är själf på fall.

Så allmänt ett jubel kring Norge går,
Man hälsar hvarandra: ett godt nytt år!
Nu hänga vi bössan på vägg igen,
Sen landet vi värnat som tappre män.

Och bonden han gläds vid sitt julebord
Och tänker ej mera på kamp och mord,
Då kommer ett bud: ibland fjällens snö
Ren svenskarnes här håller på att dö.

Då talar den bonde med blick så blid:
Upp bröder! här gäller en annan strid.
Till kamp emot stormen, mot mänskor ej mer.
En niding som ej sig till fjälls nu ger.

De löpte på skidor bland fjällen ut.
Där funno de svenskarnes här till slut.
Den låg där i rader, officer vid soldat.
Den gången fick korpen sig julemat.

Tretusen trehundrade tappraste män,
De sågo ej mera sitt Finland igen.
De sofvo så bleke i fjällarnes snö.
Så dömdes de ädle i drifvorna dö.

Vid Kunersdorf.

12 Aug. 1759.

Augusti stundat, döden skörden skär
Vid Kunersdorf på Brandenburgska slätten.
„Der alte Fritz“, den osårbare jätten
För första gång ej bärgar grödan där.

Men tjugotusen hjältar, fallne här,
Han sår som säd för fosterjordens vårar.
Hans ätt skall vattna den med blod och tårar
Till sist en gång den kejsarkronor bär.

Så stolt där skjuter opp en präktig lager.
Men mer än bägge, oskuldsfull och fager
På vårens skalds, von Kleists, den unges graf.

En liten blomma rinner opp på fälten,
Ett minne den om ädle sångarhjälten
Som här sin vår för fosterjordens gaf.

När stolta lagern torr och vissen står
Och vinterstormen kejsarkronan fäller,
Än doftar hon bland sångens eterneller
Och vattnas ömt af folkets varma tår.

Göran Magnus Sprengtporten.

En Finlands Washington! hur skönt ändå,
Att för sin samtids höga tankar brinna,
Som folkets höfding och dess kärlek vinna,
Idéen är stor, men — hur den utförd få?

Så armt, så ringa än är Finlands folk.
Snart Sveriges „komediantkung“ skulle vinna.
Men Ryssland? — ja! dess ädla kejsarinna
Skall bli vår *„frihets“* värn och jag dess tolk.

Väl ej vi vant oss just mot östern blicka,
Men guld och gröda skall det åt oss skicka
Och landet blomstra gladt i fredens ro.

Mitt stora mål! du öfver medlen gäller.
„Det unga Finland“ ej för svek mig fäller.
Hvad båtar, lumpna „traditioner“ tro? —

Efter Hundra år. *

30 Sept. 1782—1882.

„Där låg ett skimmer öfver Gustafs dagar
Fantastiskt, utländskt, färdfult, om du vill,
Men det låg sol däri och hur du klagar,
Hvar stode **vi** *om de ej funnits till?“*

Tegnér.

I.

Hör hvad jubel! skotten dundra, hör musikens glada larm!
Hur de högtidsklädda skaror trängas glädtigt arm i arm,
När Septembersolen kastar guld på gator, hus och torg,
Glädjens guld på täta massor, ilande till kungaborg.

Stanna folk med blottadt hufvud, där de stolta lejon stå;
Hälsa vödnadsfult din fana, segergammal, gul och blå!

* Festprolog å Svenska teatern i Helsingfors den 30 Sept. 1882.

Öppnen leden lifdrabanter! borgens portar springa opp.
Folk, hvem är den kung, som kommer? hvem är nu din fröjd, ditt hopp?

Icke är det högväkst herre, hjältekung med gullgult hår,
Som med kejsarblick i spetsen för sitt gula garde går.
Riddarholmen redan gömmer honom och hans Wasa ätt,
Och hans tappre gossar somnat längesen på Lützens slätt.

Ej mot stränge „kronofogden“, hur han också aktad är,
Så i glädtigt jubel hurra folkets täta massor där.
Icke är det reslig yngling, som med sina gossar blå,
Hur det svenska stålet biter, åter går att fresta på,

Nej! han kommer ej i kyller, kommer ej i rocken blå.
Likväl vid hans åsyn alla blickar brinna, hjärtan slå,
Där i siden och parfymer skrider spenslig, skön och ung
Arfvingen till Vasars rike, hjältefolkets tjusarkung.

Och hans följe! — se, hvad brokig hop i glitter
bjäfs och band.
Klarare än stålen blikstrar kring den kungen blic-
kars brand.
Sköna damer med fontanger, smink på kind och flärd
i barm,
Mun, som myser, blick som brinner, kanske nästan
altför varm.

Och de franska fraser klinga ej rätt ledigt på
Norrbro,
Fast i modersmålets toner jämt de söka sätta bo.
Och där vandra många, höga, mörka män i hopen
med,
Med en blick, som vants befalla, fast den nu i hot
sänks ned.

Men på kungen faller solen, där han främst i
ledet går,
Faller som en segergloria kring hans vackra, bruna
hår.
Och när blicken upp han höjer, ler med stora, ögon
blå,
Som ett soligt skimmer strålar det kring mörka
massor då.

Där är sol i kungablicken, snille, glädje och be-
hag,
Underbar där bor en tjusning i de fina, ädla drag.

Hattar flyga, ögon tindra, tusenstämmigt jubelrop
Svarar Gustaf, där han glädtigt hälsar folkets tjusta hop.

Säg! hvad vållar denna fröjden? minnet af den solskensdag,
Då han folk och rike frälste, blef en frihetens korag,
Som fast tio år förflutit eldar än hans svenska folk?
Har han ock för andra bragder redan hunnit bli en tolk?

Ja! en segerfest han firar, som med många mödor vanns.
Fosterlandet kungen skänker åter ny en dag af glans.
Men sin strid han än ej kämpar ut på dödens dystra fält.
På det skönas rosenmarker tjusarkungen rest sitt tält.

Ej blott blodstänkt krigarlager tredje Gustaf vinna vill.
Sångens, konstens höga makter höra främst hans hjärta till.
Ock åt dem i fosterlandet vill han reda hem och härd,
Vill åt svenska äran öppna åter ny och rik en värld.

Se! där reser sig i höjden templet, som han hägnat dem,
Svenska sången, svenska scenen till ett eget älskadt hem.

Glad han in i salen träder och med framtidsfröjd och hopp
Första gång på furubräder nu Thalia träder opp.

Språk, som kärfve karoliner dundrat ut vid trummans larm,
Formas nu på sköna läppar till en ton så vek och varm.
Sång som stred på Lützens slätter, bad i dystra dômers kor,
Nu på diktens vida vingar ut i fria rymder for.

Och de höga fädrens skuggor, Sveas hjältar, riddersmän,
Se! de gånga stolt ur grafven, tjusande sitt folk igen.
Än, som förr, för barndomsbruden Gustaf Adolf brinner, ber.
Tjusande igenom tiden Siri Brahe fager ler.

Nu har snillet lärt sig svenska; på dess toner första gång
Ädla känslor, stora tankar gå kring världen segergång.
Jubla drottningburna dyra, länge glömda, modersmål!
Se! du skimrar skönt af pärlor, hör! du klingar stolt som stål.

Och uti förtjusning lyssnar där ett folk, en kungastad,
På den packade parterren, i de granna logers rad.
Kungen främst i tjusta skaran jublande applådem ger,
När den sista akten ändats och ridån man sänker ner.

Kvällen slutas, nattens stjärnor stråla stilla i Norrström,
Tider växsla, slägten somna, mänskolifvet är en dröm.
Men en ädel bragd, *den* lefver, hugstort minne ej förgår.
Tjusar, tänder ädla hjärtan ännu efter hundra år.

II.

Underbara makt som ligger i en ädel glöd ändå,
Som på seklers sorg, på själfva dödens dysterhet kan rå,
Som igenom tiden talar, manande med mäktig röst,
Som till tankar, tjusning tänder tusen kalla mänskobröst.

Träd som svenska sångens skyddsgud fram till fest på denna dag,
Som dig veg till makt och ära först i tredje Gustafs lag.

Elda du den enkla sången, annars, ack! så stel och matt.
Låt i diktens solsken hundraåra minnet stråla gladt!

Träd som svenska scenens genius själf på tiljan med och le,
Att ditt hjärtas kärleksfulla tack för kungagåfvan ge.
Signa du din konstnärs sträfvan, brinn du i hans blick och barm,
Annars stolta tiden finner kungadikten fadd och arm.

Vittna du åt dagens döttrar, som i väntan sitta där,
Vittna du åt stolte söner, hvilka kritiskt samlats här.
Att fast hundra år försvunnit sen den soligt sköna dag,
Då den svenska scenens genius slöjan drog från drottningdrag;

Att han lefver, att han tjusar mäktig än med minnets makt,
Kungen, som med hjärtats kärlek städse höll om sången vakt,
Som de ljusa Genier lockat upp till arm och kulen nord,
Att ge lif åt sköna bilder, glans och glöd åt ton och ord.

Säg dem du: fast mörka skuggor skymde på hans bana se'n,
Brann hans hug för snillets seger alltid ädel, hög och ren,
Varm för fosterländska minnen, för vårt språk, så stolt och skönt,
Och en sådan kärlek aldrig, aldrig bör bli obelönt! —

Säg dem du: om tankar, toner här ha eldat, tjusat dem,
Så har *han* sin del i tacken, han, som rest det första hem
Åt de hulda höga makter, tjusande i scen och sång
På det språk vår egen moder lärde oss som barn en gång.

Lär du dem den samma kärlek, värm du dem till samma brand,
Gustafs verk att högsint hägna äfven här på Finlands strand.
Se! då firas skönast, stoltast tjusarkungens minnesdag.
Och för dem gryr opp en framtid i ditt ödes dunkla drag.

Haga.

I sommarsolsken låg framför mig Haga
Med Brunnsviks böljor, glittrande vid strand.
Där under ekar tyst med blick i brand
Jag gick och drömde om dess sköna saga.

* * *

Med Leopold arm i arm och Oxenstjerna
Går tredje Gustaf, glömsk af split och sorg,
Och om sitt Haga, om sin framtidsborg
Han täljer vännerna så gladt och gärna.

Hur sina skalder, sina generaler
Han ville här se samlade i ring,
Som en Augusti hofstat, tronen kring,
Friserade i härmelins talarer.

Och med portiker marmorkolonnader,
Ofantligt, präktigt skulle slottet stå,
Ett nytt Versailles, ja, kanske mer också,
Med klipta häckar, grottor och kaskader.

Så under tal på kullens topp de stanna.
Skälmskt Oxenstjerna uppå svadan hör,
Men Leopold snillrikt fina smickret strör
Och tjusarkungen lyfter stolt sin panna.

Ack! hvilken himmel, hvilken härlig jord
Där ligger nu för dem i aftonstunden
Med solsken dallrande kring blanka sunden.
Af tjusning yttrar ingen mer ett ord.

Blott Leopold pekar tyst åt slottsallén,
Där sitter Lidner glad och glaset tömmer
Och Kellgren skämtar medan Bellman drömmer,
Tils som ur sömn han plötsligt spritter till.

Enhvar af väntan törs knapt andan draga,
Och tysta drömma himmel, haf och jord,
Tils skaldens känsla brusar ut i ord
Och toner: „Fjäriln vingad syns på Haga".

Nu välljud rikligt ut kring näjden klingar
Och sången lefver, dör i harmoni.
Med eldigt handklapp, ändlöst jubelskri
Man jublande sitt tack åt skalden bringar.

Men Lidner, ensam tyst, buteljen tömmer
„Nu bort! i morgon åter maskerad".
Så suckar kungen, medan vemods glad
Hans blick i afsked än kring Haga drömmer.

Och Oxenstjerna ser mot himlaranden:
„Där sofver morgonstorm i blodröd sky.
Re'n sjunker solen, det är tid att fly
Förr'n mörker faller öfver sjö och landen".

Snart bort i dam mot staden vagnen rullar
Och daggens pärlor glittra grant på mark
Och tyst och tom står åter Hagas park,
När månen stiger öfver fält och kullar.

* * *

Och så i morgonsol, som aftonstunder
Står Haga tomt och tyst i enkesorg.
Blott en ruin är Gustafs framtidsborg
Och knapt en främling vandrar i dess lunder.

Men fast dess storhet blef en sommarsaga
Så dofta minnets rosor på dess mark
Och stora skuggor vandra i dess park
Och sångens solsken strålar öfver Haga.

Haga, Juli 1882.

Gardesgrenadieren.

„La garde meurt, ne se rend pas!“
Cambronne.

God kväll, godt folk! en stund väl här i fred
En gammal grenadier får sitta ned? —
God kväll båd' far och mor! tack ska' ni ha!
Den klunken vin den smakat gubben bra,
Ja, ja! nog har jag druckit vin också
I forna dagar det var bäst ändå,
Som „lille korporaln“ mig bjöd engång
Just vid Arcole, ni vet, den bron så trång;
Därom jag täljer Er en annan gång.

Men barn! soldaten rätt ni tvinga vill.
Nåväl! Er önskan bör jag lyssna till.
Godt emot godt! hvad vill ni för ett slag?
Nog var jag med i månget nappatag
Med österrikare, tysk, ryss, spanior,
Och engelsman därtill; nå! säj ni, mor!
Mitt sista slag — enfin! vid Herran Gud!
Ni har valt rätt, ty där i blodig skrud
Stod Frankrikes gloire som dödens brud.

Ni vet, godt folk, örn trifs just ej på ö,
På höjder vill han lefva, vill han dö.
Som bliksten slog *Han* åter bland oss ned.
Bourbonen flydde, efter vanlig sed.
Och världens herrar, hvilkas makt han tog,
De räddes mannen, som arméer slog
Men vi, vi följde honom gladt igen.
Först lyckan log, sist svek hon gammal vän.
Men var hon kvinna ock, han hade *män.*

Han hade fört oss sist till Waterloo.
Där blef det hett af f—n, det må ni tro.
Bykslöse skottar, tyskars köpta led
Vi mäjade som strå till marken ned.
Hur glad han satt i lilla rocken grå
På hvita springarn, rop'te till oss så:
„Comment, mes braves; Grognarder, da'n är vår.
Nu Wellington med soln på flykten går.
Och sen! Grouchy där re'n i skogen står."

Men ej Grouchy, tvärtom, det Blücher var,
Han, Preussarn som åt ovän hjälpen bar,
Men undergång åt oss. Förrn dagen grytt,
La Grande armée besegrats eller flytt.
Och kejsarn själf tvangs strömmen följa åt,
På nattens, jagtens, flygtens, fasans str åt.
Dock Frankrikes gloire blef kvar igen
I skepnad af en skara tappre män.
Cambronne med gamla gardet dröjde än.

Du bondefar ifrån Ardennerskog,
Väl där ditt liftag du med björnen tog.
I mor, väl någongång så ängsligt satt
Vid älskad sjuklings bädd i dyster natt,
Då kännen ni förutan ord så väl
Den vilda sorg, som griper krigarns själ,
När alt han måste bjuda sitt farväl.

Men gör ni det, då fattar ni också,
Hur han likväl orubblig kvar kan stå
Uppå sin post och stupa fritt och gladt
I storm, i strid, i fasa, död och natt,
O, fosterland! som du, i makt och glans
Ej stoltare ett land på jord då fanns.
Men *Han*, vår far, vår kejsare vår Gud,
Han skapt dem, därför följde vi hans bud,
Ty Frankrike var dock hans hjärtas brud.

Och därför kvar, fast utan tröst och hopp
Vi stodo där, hans sista bästa tropp.
Ej grann var rocken, stänkt af krut och blod!
Den höljde dock ett bröst med mannamod.
Re'n hvitnad hjässa björnskinns mössan bar,
Men stelnad arm höll än geväret kvar.
Ej var den striden där vårt lärospån.
Re'n vid Arcôle vi hört kanonens dån.
Så lärde vi att trotsa död och hån.

Det brusande ikring oss; stormen tjöt
Sin vilda sång och krigets åska röt.

Brabanterslätten slipprig låg i blod.
Framför oss Wellington och döden stod
I ändlös front, bakom låg mur af lik
Och långt i fjärran ljöd ett jämmerskrik
Ifrån la Grande armée i flyktens natt
Och preussiske ulaners vilda skratt.
Kall i carréen Cambronne på trumman satt.

En engelsk general, han var ej feg,
Nu fram för gamla gardet trotsigt steg
Och skrek med hånfullt hat i min och ton:
Alt ni förlorat, vill ni ha pardon?
Gif Er, vi vunnit, striden den är slut".
Då skrek Cambronne sitt svar: Guds död, vet hut!
Det gamla gardet ger sig ej, det dör."
Om trotsigt ljöd i tusenstämmig kör
Ur grå mustascher straks: „Vive l'empereur!"

En blikst! Som om det rämnat himlens hvalf
För tusentals kanonskott marken skalf
Och sopad ren var platsen där det stått
Det gamla Gardet; Ack! men några blott
Ej fingo följa åt sin hjältetropp.
Väl föll jag ock, men måste vakna opp
På lasarettet, där i feberbrand
Jag låg med skjutet knä och stympad hand,
När *Han* stred slut sin strid i eget land.

Ja, ja, så var den sagan slut minsann.
Ej l'ancien regime jag tjäna kan

Och därför går jag gammal, trött och grå
Från gård till gård att nådebetan få.
Det gör det samma, men, *Hans* stora namn
De usle skändat! Väl! hans jättehamn
I *folkets* sägn skall stå med tjusardrag.
O! Franska folk, glöm ej din äras dag,
Fast Han re'n somnat, som snart äfven jag.

Ulriksdal.

Här är svalt och friskt och skönt,
Här är sol och sommargrönt,
Här fins bot mot sorg och kval,
Här på vackra Ulriksdal.

Mälarvåg är frisk och god,
Stänker hälsa, brusar mod.
Lummig skugga bor i park.
Ängsdoft fyller skog och mark.

Här han trifdes bäst förvisst
Högrest kung, fast böjd till sist.
Väktare ifrån hans dar,
Tälj oss något om kung Karl!

* * *

Ja! här kring han höll sin jagt,
Ströfvande från trakt till trakt,
Tömde se'n vid hornens gång
Bägarn under skämt och sång.

Bygdens tärnor här omkring
Svängde kungen om i ring.
Folkkär var den kungen visst,
Genomsvensk så först som sist.

Men när glädjen blef för hög,
Som en skugga snart sig smög
Öfver ädla bleka drag.
Bort han gick från ystert lag.

Kom till vackra Ulriksdal,
Satte sig i riddarsal
Vid sin drottning varm och vek.
Log åt lilla sessans lek.

Pensel och palett han tog.
Snart en bild på duken log
Vackert, vänligt, svenskt parti,
Skog med sol och björkar i.

Äfven hände någongång,
Att han skref en vacker sång
Och för sina kära se'n
Läste den vid brasans sken.

Men i nattens tysta stund
När jag ensam gick min rund
Såg jag utaf häpnad stum,
Lampans sken från kungens rum.

Såg, han gick i tysta kval
Upp och ned i riddarsal
Och mot väggens hjältebild
Brann hans blick så sorgset vild.

Men när så han gått en stund
Tyktes som kring pannans rund
Göts ett fridens skimmer se'n,
Genom smärtan skärad ren.

Och då gick jag lugn till ro
I mitt eget lilla bo.
Och så gick det, år för år.
Kungen kommer, kungen går.

Aldrig glömmer jag den dag,
Då oss hann det tordöns slag:
Aldrig kommer mer Kung Karl
Till sitt vackra Ulriksdal.

Nu är tyst på Ulriksdal,
Ingen jagt och ingen bal.
Bort den ädla drottning dog
Och till Danmark sessan drog.

Men ännu så mången stund,
När jag gör min tysta rund
Tycks i månens sken mig än,
Som min syn jag såg igen.

Kungen går i riddarsal
Upp och ned i tysta kval,
Blickar kring så böjd och blek,
Ömsom vild och ömsom vek.

Ulriksdal, Juli 1882.

Erik Gustaf Geijer.

„I hvarje tum en konung."

Den käcke pilten ifrån Wärmlands skog
Sin kungsväg sprang, till modet välbehållen.
Han räddes ej för f—n och ej för trollen.
Sitt fadervår han kunde läsa nog.

En viking, han på lifvets höjder sprang
Och strödde sångens guld på fädrens strider.
Likt siste kämpen, han de „gamle tider"
Beundran, kärlek af sin samtid tvang.

I häfdens schakt han såg de ådror strömma,
Som kraft och mod i folken, tiden tömma
Och hänrykt gick han till allmodrens barm.

För hemmet domnad hand än harpan rörde,
Tils engeln sist från psaltarn siarn förde
Till fadershemmet ofvan striders larm.

Ibsen.

När ifrån nordens sagovärld du kom
Med hugen fyld af hjältebilder höga,
Och öppen låg vår samtid för ditt öga,
Ej vekligt vände du till dikten om.

Med harm och hån du ref oss opp ur sömn,
Oss visande hvad lumpet alt vi fira,
Den mask af lögn och flärd hvarmed vi sira
Ett skenlif, hälften vaka, hälften dröm.

Du gaf oss mänskor ifrån större tider,
Som kände helt, som stredo stora strider.
Snart tjusade vi följde siarns färd.

Far fort du ädle att oss mönster gifva.
Lär oss att sanna, att oss själfva blifva,
Och nordisk kraft skall tjusa än en värld.

Joh. Ludv. Runeberg. *

$18^{5}/_{11}82.$

Det kom en tid då oro fylde världen,
Vårt sekels morgon grydde då i blod,
Och folk och länder skiftande med svärden,
Som tidens öde stark världshärjarn stod.
Och hvart han än sin lystna tanke vände,
Han krigets åskor med sin eldblick tände.

I vredgadt hot han blickade mot norden,
Men bliksten gaf han i en annans hand,
Straks blodbestänkt vardt åter svenska jorden
Och mord och härjning fylde Finlands strand;
Och Finland var det hvarom kampen gälde,
Den starka sköld för gamla Svea välde.

Men manligt Finlands folk gick ut i striden,
I olik kamp med trofast hjältemod.

---

* Prolog å Svenska Teatern i Helsingfors å hans födelsedag den 5:te Februari 1882.

Det ville värna mot den vilda tiden
Sitt arf från fädren med sitt hjärteblod.
För lag, för frihet, stolta svenska minnen,
För fosterbygden brunno allas sinnen.

Dock högre makter väga folkens öden.
De brötos sekelgamla brödraband.
Och sargadt, slaget, tröttadt alt till döden
Stod Finlands folk i sorg på grafvens rand.
I blod dess forntid ur dess åsyn flydde
Och oviss, hotfull landets framtid grydde.

Väl mod och kraft och guldren tro och heder
Från striden räddade det ägde kvar.
Hvem skulla samla dock de spridda leder
Af män och minnen från de flydda dar,
Det äkta gamla till det nya sluta,
Dess anda in i unga slägten gjuta?

Hvem skulle väl de sorgsna hjertan styrka?
Hvem skulle lifva modfäld hug och hand?
Hvem hoppfullt arbete och framtid yrka
För eget folk och eget fosterland?
Hvem skulle sjunga stridens stolta minnen? —
Det låg och aggade i mångas sinnen.

Då föddes *Han*, hvars namn ej Finland glömmer
Så länge hafvet brusar fritt mot strand,

Så länge solen gyllne lågor tömmer,
På lagomgärdadt, vaket fosterland,
Hvars fria mödrar frie söner bära,
Hvars männer häfda fädrens bragd och ära.

Han kom med harpan uti kungahänder,
En hyddans son, och slog sin starka sång;
Sjöng våra skogar, fjällar, sjöar, stränder,
Alt hvad som här vårt hjärta tjust en gång.
Vårt land, hvars skönhet vi ej själfve kände,
Till det han kärlek i vårt bröst upptände.

Och när han sjöng det folk, som bröt dess bygder,
Hur stort för oss, för världen fram det steg
Med hjältehåg, med enkla mannadygder.
I nöd och lust vid det han så oss veg.
Han sjöng dess kraft, dess lugn i bistra öden.
Dess tysta trohet, som kan trotsa döden.

Sist sjöng han hänryckt om de flydda tider,
Hur detta samma folk vår möda bar,
Dess tunga sorger och dess hårda strider,
Som skapat oss de lugna solskens dar.
Med fädrens stora, ärorika minne
Till hugstor bragd han äggade vårt sinne.

Nu är han stum. Där strålar mot vårt öga
En bild dock evigt ung i diktens brand.

Vi känna dig, du älskade, du höga,
Vår mor, vårt land, vårt land, vårt fosterland!
Med blottadt hufvud låt oss moder svära,
Som han oss sjöng, städs lefva för *din* ära.

Ty nu, trots alla stundens kif och strider,
Ett känna vi gemensamt: fosterland
Och folk och minnen från de flydda tider.
O, må vi dig då egna hjärtats brand,
Må i den strid vi slutligt enas alla,
Då först vi kunna oss Hans söner kalla.

Och därför moder, när vi åter fira
Den dag, som oss vår *Runeberg* har skänkt,
Då är det dig, som vi med lagern sira,
Hans ära är med *din* ju sammanlänkt,
Du var hans ungdomsbrud, hans mandoms maka
Och kärlek varm han vann af dig tillbaka.

Så hedre vi i dag *i dig Hans* minne,
Den störste sonens, som du burit har.
Det minnet aldrig ur vårt hjärta svinne
I mulna stunder, som i solskens dar.
O! fosterland, hvem spanar dina öden? —
Förborgadt är om lyckan eller nöden
En gång skall röjas i din framtids drag;
Men hur du jublar då, men hur du klagar,
Du räkne städs bland dina skönsta dagar
Din Runebergs, din sångarkonungs dag.

Elias Lönnrot.*

Långt bort i Finlands furuskog
Där ensam trasten sorgsen slog
Sin enkla sång, som okänd dog
Emellan gömda grenar,
Ett fattigt folk, men fromt i håg
Där bygt sitt tjäll, sin hydda låg
På skogigt näs, där insjöns våg
Sig bröt mot strandens stenar.

Väl var dess hydda låg och arm,
Långt skild från stora vägens larm,
Men dock en skönhet, rik och varm,
I enkla bröst det gömde.
Där, såsom trastens sång i skog,
Förgäten, okänd dock den dog.
Hur varmt det *finska* hjärtat slog,
Ej världen ännu drömde.

Ty djupt i ödemarkens ro,
Vid insjöstrand, på ljungväkst mo

* I „Ett Minnesblad" på hans åttionde födelsedag d. 9 April 1882.

Fick Suomis sångmö ensam bo
I långa, långa tider.
För furan blott, för insjöns våg
Hon satt och kvad med sorg i håg,
Hvad ädlast uti hjärtat låg,
Sin tankes, känslas strider,

Dock lönas sist hvar väntan varm.
Af henne närd vid folkets larm
En man stod upp, med hjältearm,
Och henne väg beredde.
Han henne löste ifrån tvång,
Och vid hans arm med drottning gång
Hon trädde fram i sägn och sång
Och sig för folken tedde.

Och frisk och ljuf och underbar
Hon sjöng med stämma djup och klar
Sin sång om dunkla forntidsdar,
Kalevafolkets strider.
Och innerlig och varm och vek
Hon sjöng om hjärtats ljufva lek,
Dess ystra fröjd, dess sorgsna svek,
Hur kärlek gläds och lider.

Hon sjöng om ödemarkens ro,
Om folket där med mannatro,
Hvad tankar i dess sinne bo,
Hvad känslor i dess hjärta;

Dess kärlek till sitt arma land,
Dess skog, dess fjällar, sjö och strand,
Hon skildrade med bröst i brand,
Med hjärtats färger bjärta.

Nu i beundran mången gång
Vid hennes ljufva, blyga sång,
Vid hennes djupa toners gång
Ses folken ofta stanna.
Den glömda mön från Finlands skog
Nu prisas högt, nu käns hon nog,
Sen slöjan bort den fagra drog
Från drottningsblick och panna.

Vi söner och från Finlands strand,
Där hafvet stormar stolt mot land,
Vi bjudit henne varmt vår hand,
Vår syster är hon vorden.
I djupa skogars dystra natt
För oss hon länge okänd satt,
Men äfven oss hon stärkt och gladt
Med varma, djupa orden.

Och nu, då hon i festligt lag
Med *honom* firar bröllopsdag,
Som slöjan drog från drottningsdrag,
Som först den fagra tedde,
Då egna vi med frojd i barm
Den samma kärlek, vördnad varm

Den kämpen god, som vid sin arm
Till seger henne ledde.

Hell! siare med silfverhår,
Där åttiårig nu du står
Och *hela* Finlands hyllning får
För hvad du stred i lifvet.
Med ära du din bana gått,
För egen stam du ärligt stått
Och värkat för dess framtidslott,
För mål, som blef dig gifvet.

Ditt namn nu nämna vet en värld,
Men ock, hur manligt fri från flärd,
I enkelhet och oskuld närd,
Du bära vet din ära.
Med bröstet fritt från bitter brand,
Du städse bjudit hug som hand
Hvar ärlig son af detta land,
O! elde oss din lära!

Ja! må i stundens split och strid
Din siarskepnad, hög och blid,
Oss mana varmt till ädel id
Med fridsamt mannasinne.
Och då skall ock, hur åren gå,
Hur än *Elias Lönnrot* må
Här högt berömmas, sist ändå
Så hedras bäst *hans* minne.

Dagmar.

„Hon kom utan tunga, hon kom med fred
Hon kom goda bonden till lisa;
Hade Danmark sådana blommor fler',
Man skulle dem ära och prisa".

Folkvisan.

Där kom en däjlig drottning från bärgigt Böhmerland,
Ifrån de slaverstammars fjärran länder,
Hon kom kung Volmar Seier att skänka gladt sin hand,
Hon kom med fröjd och frid till Slesvigs stränder.
Som dagens drottning dyker, så ljus och varm ur sjö,
Så steg hon blid och fager på Själlands sköna ö
Och henne Danmark bar på sina händer.

Hvar väl i folkens häfder ett namn så älskadt fins
Som drottning Dagmars hjärtevarma minne!
Ej endast sång och saga den hulda drottning mins,
Välsignad lefver hon i folkets sinne.

Seks sekler stoftet slumrat i Ringsteds tysta kor,
Men evigt ung och älskad i Danmark Dagmar bor
Och glömmes ej hur seklerna försvinna.

Och alt hvad Danmarks söner sen sekler skattat bäst
Och alt hvad danska flickor ljufvast drömde
Vid Dagmars namn och minne har folket tacksamt fäst,
Sin blida drottning aldrig än det glömde.
Och när det föddes döttrar af ädel fursteätt,
Den ädlaste, den skön'sta det straks med hjärtats rätt
Det kära namnet jublande tilldömde.

Nu sekler bort ha brusat som stormvind öfver haf,
Se'n Junker Strange spände drakens vingar
Och Danmarks segerkonung hans skön'sta byte gaf,
Då Danmark tacksamt gåfvan återbringar.
Ej många solhvarf ändats se'n uppå Nevans strand
Åt mäktig slaverfurste dess Dagmar gaf sin hand,
Däraf ännu så gladt ett genljud klingar.

Men Rysslands kejsarinna och millioners mor,
Hon har ett folk också på Finlands stränder,
Så kär och dyrbar Dagmar ock i vårt hjärta bor
Och hennes minne ock vårt hjärta tänder,
Se'n dagen då hon dröjde bland oss med sol i blick.
Och Finlands varma hyllning så osökt, hjärtlig fick
Det minnet ännu sol i sinnet sänder.

Hur kala våra klippor, hur kulna våra skär,
Vi vinterns söner, svårt vi ha att brinna,
Men se! hon kom med solsken, hon kom så skön och skär,
En enkel, varm och fager nordisk kvinna,
Med ljufvaste behagen, som hjärtan tjusa kan,
Med godhet, hvilken redan millioners hjärtan vann,
Med alt, som Danmark gladts hos Dagmar finna.

Ej blott Sköldungadottern, lyft på Varägerstol
Hon var, men Dagmar främst med blickar blida
Och därför spred hon solsken omkring den kulna pol
Och därför gick dess namn kring bygder vida.
Än aldrig en furstinna så Finlands kärlek vann,
För Dagmar, Dagmar ensam så svensk som finne brann,
I kärlek enad vid sin dottning frida

Men är hon äfven allas och Finlands furstemor,
Så är hon *vår* i dubbel mening vorden.
Ty syskonspråk och sinne på Dagmars läppar bor,
Den danadotter af det gamla norden.
Och därför vikingvakten på Finlands svenska strand,
Den egner främst af alla åt Dagmar sångens brand
Men fritt de ljude, enkla krigarorden:

Furstinna, hjältedotter af fri och väldig nord,
Dess frie söner hylla dig i sången,
För frihet, fädra minnen vi slåss på Finlands jord,

Som fördom, split och svek nu håller fången,
Det är en kamp för ädelt, som Dagmar älska lärt,
För syskonspråk och sinne, som ock är Dagmar kärt,
Och därför, Dagmar, gläds åt vapengången!

Och därför fagra Dagmar, din blida ljufva bild
Vi glade rista på vår vikingfana,
Den skall i stridens tummel i broderkampen vild,
Till ädelmod och mildhet städse mana,
Och när vi Dagmar minnas, så minnas vi också,
Hur hjärtats blida kärlek skall segra sist ändå,
Och signa frid på blodig segerbana.

Anna Torstenson.

O! moder, jag vill gå i lifvets strid
Och tyst i kvinnans ädla kall arbeta
Och mellan mörke männer lysa frid,
Som fordom blida kungamön Margreta.

„Och blir också min arbetsdag för kort
Och svag jag dignar ned som bruten lilja,
Skall Sveas folk kanske ej glömma bort
Min unga bragd, ett jungfruhjärtas vilja.

I.

På Ortala.

Låt opp, låt opp för kungens bud,
Grefvinna Torstenson!
Er „stora kommissionen“ dömt,
Att godset gå ifrån.

Omöjligt! Till Gref Lennart förr
Karl Gustaf sad, hans vän:
Om grefven Stockholm fått som län,
Ej tog jag det igen.

Men oss Karl Gustafs son befalt.
Så stor är rikets nöd.
Soldater, mynt behöfver han
Och bonden eget bröd.

Säg, är ni svensk och har ni glömt
Hvem Leipzigs seger vann
Och Jüterbogks och Jankovitz?
Nej! — hjälten var *Er* man.

Väl är mig Sveriges ära kär,
Men Sveriges frihet ock.
Det gör mig ondt, grefvinna, men
Ni måste flytta dock.

Ha! Sveriges frihet! — Vet ni ock,
Hvem landet styrer nu?
Jo, blott kung Karl, som makten fått
Af folket själft min fru.

Grefvinnan stolt sig rörde ej.
Hon log med hånfull harm.
Men retad komissarien
Grep tag i hennes arm.

Bort, Hastfehrs usla kreatur,
Mitt folk, till hjälp, hitåt! —
Straks salen fylls med väpnad flock
Och där blir larm och låt.

Betjenter trotsa i livrée
De kronans rockar blå:
Vår ädla fru ni skymfa djärfs,
Vårt bröd ni stjäl också.

Ur vägen, adelsdrängar, I,
Som glömt, hur mor och far,
För desse fått från torpet gå,
Som J tan i försvar.

Hvem 'motstånd i vårt ärend' gör,
Han häktas utan prut.
Läs lagen, länsman, än engång,
Och sen — vräk packet ut!

II.

Mor och dotter.

Svag faller dagern genom rutor små
I låga kammarn in, där mörk och bitter
Med ryggen rak och blicken stolt ändå
Grefvinnan med sin unga dotter sitter.

Så mörk som hösten, som blott sorger spår,
Nu modren till sin dyra dotter talar,
Som står så blid och fager som en vår,
Som andas ljufhet öfver dystra dalar:

Här sitta vi i hunger, harm och hån,
Då kungalismarn med vårt guld sig göder,
Glöm ej det minnet, Anna Torstenson,
Det minnet evigt hat i själen föder.

Oss själfva hjälpen bringar skymf och sorg.
För den som hjälpt, käns tungt själf hjälpt att blifva.
Den ädla drottning i tyrannens borg
Vill nu en plats min Anna huldrikt gifva.

Gref Lennarts dotter får den nu af nåd.
Dock nej! den gåfvan gafs af ädelt sinne.
När folket än förbannar kungens dåd,
Välsigne det hans drottnings blida minne.

Min Anna, du mitt eget hjärtebarn,
Må aldrig du i oväns lag förglömma,
Att hata dem, oss snärjt i nödens garn,
Som låtit oss den bittra kalken tömma.

Gå dagens döttrar drottningstolt förbi,
Du dotter utaf seklers ärfda ära.
Från parvenyers smicker håll dig fri,
Det är din moders enda arf och lära.

Men som ett rosenskimmer, blid och varm
En känsla ungmöns anlet ljuft förklarar,
Så lugn den häfves jungfruns rena barm,
När kärleksfult hon så sin moder svarar,

O! lär din dotter icke hat och harm.
Jag vet en makt som bär en kungakrona,
Och tiggarmöns och grefvedotterns barm.
Den skaptes ju att — älska och försona.

När mannaviljor rassla mot hvarann
I lifvets tvekamp, oförsonligt dragna
Likt skarpa svärd, blott kvinnans kärlek kan
Upprätta den till mark af segrarn slagna.

O! moder jag vill gå i lifvets strid
Och tyst i kvinnans ädla kall arbeta,
Och mellan mörke männer lysa frid,
Som fordom blida kungamön Margreta. *

Och blir också min arbetsdag för kort,
Och svag jag dignar som en bruten lilja,
Skall Sveas folk kanske ej glömma bort,
Min unga bragd, ett jungfruhjärtas *vilja*.

---

* Margareta Fridkulla.

III.

På Stockholms slott.

Tyst! stör ej det höga alvar, gäst i Sveas kungaborg.
Där står tår i hvarje öga, bor i hvarje hjärta sorg,
Se! d stålta kavaljerer med de sköna tärnor kring
Snöhvit sjukbädd ödmjukt böja där sitt knä i slutsluten ring.

Ack! här hjälper ingen klagan, blek uppå sin sidenbädd
Anna Tortenson du skådar, re'n i dödens färger klädd.
Stum hon sänker djupa blicken på de sorgsna vänners tal.
Hela hofvet kan hon tälja, samladt i den skumma sal.

Tröstlös brudgum vid sin brutna blommas sida stum ses stå.
Tyst vid hufvudgärden snyftar grånad mor, sist böjd ändå,

Dignande af sorg och smärta se! hur hon sig stödjer vid.
Sonen till den man, som bittrast hatat har den gamla tid.

Här ha alla strider tystnat, här har döden lyst sin fred,
Grefvesöner, parvenyer böjt sitt knä i samma led.
Här ha heta tvister somnat, här är hatets tunga stum,
Rangen glömd, och rikedomen tränges ödmjuk om ett rum.

Se! därborta längst vid dörren tjänarenas täta flock,
Äfven samlad hit att sörja, ta farväl de vilja ock.
Tyst den bistre lifdrabanten torkar en förstulen tår,
Sista gången fina handen klappar krigarns silfverhår.

Sista gången blicken sänkes på de sorgsna vänners tal,
Förr'n det ljufva ögat slocknar bort i dödsminutens kval
Än engång den kära rösten hviskar uti brutna ljud.
Med min kung jag ville tala, förr'n jag tala skall för Gud.

Borta uti skumma kammarn sitter bister Svea kung,
Blikst bor i hans mörka öga, sky på pannan hvilar tung.
Sträng han granskar räkenskaper, listigt smilande på tå
Gyllenborg, Thegner och Hastfehr för sitt vreda lejon stå.

Men man bringar Annas hälsning, digra böcker bort i hast
Kungen kastar straks och skyndar till den sjuka utan rast.
Sakta går han genom skaran till den bleka flickan fram;
Bud från hofvets tärna lyder ättlingen af Vasars stam.

Ned han lutar sig till henne, där i bädd hon rest sig opp.
Dödstyst blir det uti salen, Annas hviskning fångar opp
Karl XI:tes kungaöra, se! hans blick blir ljus och blid,
Rörd han lofvar eftergifter, lofvar än en flykting frid.

Tyst! stör ej det höga alvar, gäst i Sveas kunga borg,
Där står tår i hvarje öga, bor i hvarje hjärta sorg,

Slockna sol, sjunk blid och stilla nu bak Riddarholmen ned.
Somna saligt ljufva flicka, fly till evig fröjd och fred.

Gabrielle D'Estrées.

Låt det trumpna alvar skaka
Mulet på sitt skägg,
Låt den skrumpna dygden skvallra
Mellan skål och vägg.

Skönhetens, behagens välde
Ingen kan stå mot.
Kung och träl och folk och tider
Falla till dess fot.

I.

Gillet.

Det skymmer till natt och trummorna gå
Till tapto kring härjade fälten,
Kring somnadt Paris ligisterne gå,
Hugenotterne samlas i tälten.
Kung Henrik han sitter i muntraste lag:
Nu bort med bekymmer och möda!
I morgon, go' herrar, vi blöda i slag.
I natt må drufvorna blöda.

Säg är det go' herrar ej lustigt ändå!
Hvar såg ni i världen min like?
Jag nämnes förmäld, har ej hustru ändå,
Är konung, men saknar ett rike.
Men lustigt, som ödet har stakat min stig
Kung Henrik vill dricka och sjunga.
Ej blott mot Mayenne förklarar jag krig,
Mot sorgen och tankarne tunga.

Och vara jag vill ej blott Frankrikes kung,
Men kung för ett älskande hjärta,

Ty kärlekens krona käns aldrig för tung,
Den lisar hvar sorg och hvar smärta.
Och är jag en krigsman så går jag i sold
Hos Amor hans byten att vinna.
Så drickom och sorgen för pocker i våld
Och skål för den skönaste kvinna.

Rätt så mine herrar och tappraste män,
I dricken så bra som J striden,
Och vill jag nu väcka bland Eder igen
Den seden från riddaretiden:
Hvem nu af Er alla, i Frankrikes land
Kan nämna den fagraste flicka,
Jag skänker pokalen jag har i min hand
Och alle hans välgång vi dricka.

Straks ropa de alle: Marie Beauvilliers
Vi hylla som skönaste kvinna,
Ty aldrig en flicka sågs fagrare le
Än Ers Majestäts älskarinna.
Glad höjde kung Henrik pokalen och log,
Han klingar med sina drabanter.
Men en ibland alle till bägarn ej tog,
Den yngste bland kungens löjtnanter.

Hvi sitter du trumpnaste tigare där
Och vill för min älskling ej dricka.
Ej nu ibland munkar och mostrar du är,
Och såg du väl fagrare flicka?

Så sporde kung Henrik, men ynglingens barm
Den höjs och hans blickar de brinna.
Han ropar så djärft öfver riddarnes larm.
Långt skönare vet jag en kvinna.

* * *

O! Frankrike, dyraste fädernesland,
Så härligt, så rikt och så skönt.
Med ädlaste skatter med gifmild hand
Har himlen dig huldrikt belönt.
De skönaste rosor, dem ger dig Touraine,
Det ädlaste vinet Champagne.
Den fagraste flickan, så tjusande vän,
Dig fostrat min hembygd Bretagne.

Där blommar en flicka, så fager och fin,
Som aldrig en ros i vårt land.
Och aldrig så rusar det ädlaste vin,
Som strålande blickarnes brand.
Så lyssnen min kung och, I riddare till,
Där glade J glammen i kväll.
För fagraste flickan nu dricka jag vill,
För Frankrikes ros, Gabrielle.

* * *

Kung Henrik han höjer sin gyllne pokal,
De riddare klappa i handen:
Bellegarde, ventre saint gris! du håller ju tal
Som en af de lärde i landen.

Jag dricker din skål, — så lustigt han ler —
Din ros vill jag skåda så gärna.
Och talar du sanning pokalen jag ger
Till tack för din tjusande tärna.

Och bägarne fyldes och tömdes igen
Och sången den ljöd öfver fältet.
Så glade de drucko, de muntraste män,
Men ensam sig smög ifrån tältet
Den unge Bellegarde, hans fröjd var förbi.
Han blickar så mörkt ut i natten,
Då börjar där gry den dag vid Ivry,
Den flammar kring land och kring vatten.

II.

Rosenfesten.

Det är sommar, solen strålar blid och varm på
borg och by,
Blott i fjärran skymmes himlen af en liten, mu-
len sky.
Alt är frid, men tyst! i skogen hördes nyss
likt vapenklang,
Som om en ligistisk flykting rädd förbi i snå-
ret sprang.

Men till gamla riddarborgen, ståndande på
kullens höjd,
Vandrar trygg en festklädd skara ifrån byn med
lust och fröjd.
Främst i spetsen spelemännen med fioler, trum-
mor, horn
Spela lustigt så det ekar i de gamla tegeltorn.

Gamle patern vördig vandrar främst med
helgonbild i hand,
Skimrande som klara guldet uti middagssolens
brand.

Herrans hälga mor, Maria, himlajungfru skön och skär,
Signa du den fest som ägnad åt vår ungdoms oskuld är!

Silfverlockig gubbe gångar vid sin staf i ledet gladt,
Blickande ibland åt sidan på sin gamla, trogna skatt.
Gumman, rörd af ljufva minnen, torkar tacksamt bort en tår.
Femti år ha flytt se'n rosor första gång hon bar i hår.

Blygt de väna jungfrur vandra, sedesamt slå blicken ned
Och buketter utaf rosor strö de kring på glädtigt led,
Som de raske ungersvenner under täflan, skämt och skratt
Fånga upp och fästa prydligt uti knapphål eller hatt.

Men man hinner redan målet, stannar under slottsaltan,
Där af gamla lindar kransad står en majstång stolt på plan.
Som en skog af band och vimplar vajar det från hennes topp.
Leden rättas, spelemännen spela nu högtidligt opp.

Se! hon kommer, herskarinnan; själf en härlig ros i vår,
Rodnande och frisk och fager för sitt tjusta folk hon står.
Ur ett svall af rika spetsar skimrar rosig hals och arm,
Och ett haf af gyllne lockar böljar ned på yppig barm.

Kring de fina, smärta lemmar veckar sig med purpurbräm
Snöhvit sidenrobe, kring pannan blikstrar präktigt diadem.
På den skära, hvita kinden oskuldsrosor stå i brand,
När så blyg sitt folk hon hälsar, vinkar med sin lilla hand.

Nu till henne fram ur ledet träda fagra flickor två.
Till sin unga herskarinna gladt och ödmjukt fram de gå.
Röda rosende guirlander fästa de kring barm och bräm
Och en krans af hvita rosor kring det gyllne diadem.

Och de tala: herskarinna, tag vår hyllning här emot!
Rosor binda vi kring pannan, rosor strö vi för din fot.

Välja dig till rosenflicka enligt seden i vår bygd,
Femtonårig, fager jungfru, drottning i behag och dygd.

Nigande de fagra flickor till sin plats i ledet gå,
Men den gamle patern vördig för sitt skriftebarn ses stå.
Och han talar, blid i blicken: unga, ädla mänskoros,
Lifvet är ej idel solsken, vår och blomning fly sin kos.

Vinter stundar, sång och jubel tyna bort med bruten röst
Och de fagra rosor alla vissna i den kulna höst.
Alt, som blommar, dömts att falna, alt, som lefver, dömts till död,
Men en eternell jag känner, evigt frisk och rosenröd.

Det är hjärtats hälga oskuld, hon som himlen stammar från,
Hon som jordisk jungfru signat till att föda själf Guds son;
Dotter, denna ros bevara, när de andra vissnat ut
Och den skall ditt hjärta glädja, styrka alt till lifvets slut.

Så han talar. För den fromme fager jungfru stilla står.
Klar en tår i mörka ögat skimrar under silkeshår.

Men det blikstrar snart i glädje, brinner som den varma sol.
Där står åter yster flicka i sin hatt och korta kjol.

Jublande hon tar en gosse, svänger honom lustigt kring,
Och kring glada grefvedottern folket tager nu i ring.
Hej och hejsan! spelemännen dundra med fiol och horn,
Så det hörs kring fält och kullar, ekar i de gamla torn.

Det är sommar, solen strålar blid och varm på slott och by,
Men alt närmare och närmre stiger fram den mulna sky.
Solen sjunker; men ur dungen borta bakom kullens topp
Gömda Hugenotter svinga sig på sina hästar opp.

Riddarn med den hvita plymen hviskar gladt kamraten till:
Blott att ej den hulda skrämma, kunde jag mig hålla still.
Ja! Bellegarde,[1] i vida världen fins ej mö så skön och skär.
Fagra ros, dig vill jag vinna, dig jag evigt håller kär.

III.

Balen.

Fest det är i Louverns salar
Blommor, ljus och bal.
Tysta hofvets täta leder
Stå dock än i sal.

Täcka tärnor le och hviska,
Där de stå i rad,
Fingra fina brüsselspetsar
Uppå styf brokad.

Gamle Sully högst betänksamt
Sig om skägget tar,
Tänker efter alt hvad festen
Landet kostat har.

I tonsurer och kaftaner
Mörke män i sal
Skela vildt och klandra halfhögt
Kättarkungens bal.

Stolt sitt pipskägg tummar sirligt
Värjprydd kavaljer,
Jämkar om broderad krage
Och på kungen ser.

Denne själf på uret tittar,
Skämtar: ventre saint gris!
Liten Gabrielle törs trotsa
Segrarn vid Ivry.

På den nippertippans böner
Ger jag kunglig bal,
Och hon låter hela hofvet
Vänta här i sal.

Upp då springa deux battanger.
Stolt i smyckad sal
Sväfvar fram i moln af spetsar
Drottningen på bal.

Aldrig än en fager flicka
Sågs så älsklig le,
Som kung Henriks tjusarinna
Gabrielle D'Estrées.

Mörka klot i sammets skugga
Djupa brinna, be.
Skälmskt i kindens rosengropar
Amoriner le.

Hur den höga barmen häfves
Bak sin gyllne skrud! —
Anar hon det sorl som väntar
Henriks hjärtebrud!

Stolt, som trots en segrarinna
Går hon sorlet mot,
Vet att med en blick hon tystar,
Med ett ord alt knot.

Sorl utaf beundran hälsar
Henne hvar hon går,
Snart invid sin konungs sida
Fagra flickan står.

Stämmen upp nu musikanter
Jublande gavott!
Gabrielle i kväll vill viga
In sitt nya slott.

Låt mig njuta glad mitt korta,
Fagra fjärilslif,
Snart förtal och afund krossa
Henriks hjärtevif.

Men till dess så vill jag herska,
Jubla glad och säll,
Att min kung sitt hjältehjärta
Skänkte mig i kväll.

Låt det trumpna alvar skaka
Mulet på sitt skägg,
Låt den skrumpna dygden skvallra
Mellan skål och vägg.

Skönhetens, behagens välde
Ingen kan stå mot,
Kung och träl och folk och tider
Falla till dess fot.

IV.

I natt.

Sol som genom sekler strålar,
Flamma i min sång,
Lys på fälda draperier
I Chateau Chinon.

Nu när sommarsolen somnar
Drilla näktergal,
Sjung du svärmare i skogen,
Kärleksfröjd och kval.

Hör du ej, det klang i tornet
Som en cittras ljud.
Sjung med hugenotterkungen
För ditt hjärtas brud.

Då skall i den milda månens
Matta silfversken
Två gestalter på balkongen
Skönjas stanna se'n.

Lutad lätt mot balustraden
Ser i djup Loire
Stum den unga, smärta flickan,
Svept i peignoir.

Rysande hon fattar sedan
Höge mannens arm,
Ordnar ljusa lockars rika
Svall kring hals och barm.

Men han jublar stolt i kyssar:
Ljufva Gabrielle,
Darrar du vid Henriks sida? —
Domna skön och säll.

Trogne hillebardierer
Stå på vakt i park,
Andas in Touraines rosors
Doft i skog och mark.

Se! nu somnar sommarsolen,
Drillar näktergal;
Blånande Loire vid stranden
Sorlar tyst sitt skval.

Fjärran vikit stridens minnen,
Afund, svek, förtal,
Skelögd fördom, trumpet alvar
Från vår tysta dal.

Somnande i sommarnatten
Ler vår lefnadsdröm,
Full af kärlek, doft och sånger
Vid den tysta ström.

Med en tår i eldigt öga
Hviskar hon till svar:
Alt dig Gabrielle har gifvit,
Dig hon älskat har.

Kungaskald, min hjälte Henrik,
Natten är så lång,
Sjung för Gabrielle den fagra,
Sjung vår kärlekssång.

Sjung för henne, unga flickan
Domnad vid ditt bröst,
När mig mulen morgon väcker,
Skänker sången tröst.

Sjung och glad hon dig skall offra
Opp sitt fjärilslif.
Sjung och minnets solsken skimrar
Kring ditt fagra vif.

Sjung och ej blott hennes hjärta
Brinner vid din bikt.
När vi bägge somnat evigt
Talar än din dikt.

Hur dock städse bragd och skönhet
Dömts förenta bli,
Hur vid fagra flickan fästes
Hjälten vid Ivry.

Hur du mig dock aldrig glömde
Fast min tid blef kort,
I din själ mitt minne drömde,
Om jag ock togs bort,

Hur minut af salig lycka
Gäldar tusen år,
Hur på sorgerna, på döden
Kärlek evigt rår.

Vid din arm igenom tiden
Skall jag tjusad le.
Häfden mins sin Henrik, sången
Gabrielle D'Estrées.

V.

Kung Henriks löfte.

Och morgonens stråle faller
Så klar genom fönstret in.
Där sitter så glad kung Henrik
Med fagraste flickan sin.

Han smeker de lockar som svalla
På snöhvita skuldror ner,
Han kysser bort tåren ur ögat
Och talar så ömt och ler:

Min ljufvaste hjärteblomma,
Min fagraste Gabrielle,
Hvad bryr dig det dumma pratet!
Du gör ju kung Henrik säll.

Du är ju den ros, som tjusar
Med skönhet och doft hans lif.
Du bär väl ej gyllne krona,
Men du är mitt hjärtevif.

Min ljufvaste rosenflicka,
Du suckar så tyst ändå,
Så hör då ett bud af glädje,
Som kommer ditt bröst att slå.

Den maka, som drottningboren
Dock icke har blygts ändå,
Att hölja med skam sitt minne
Och fläcka mitt namn också.

I dag hon ifrån mig skiljdes,
Och kronan ej mer hon bär.
Men nu vill jag ha vid min sida,
Den kvinna, som höll mig kär,

Som skänkte mig ljufvaste lycka
I kärlekens tysta borg,
Som lät för en stund mig glömma
En lefnad af strid och sorg.

Nu lyfta din hvita panna,
Min fagraste Gabrielle,
Med blikstrande diademet
Jag pryder dig än i kväll.

Nu torka din tår ur ögat,
Se stolt på de stolta ned,
Snart skall du vid Henriks sida
Gå fram genom jublande led.

Så sade han ömt kung Henrik
Och kysste sin flicka gladt,
Han nickar åt henne till afsked
Och svänger med plymprydd hatt.

Då höjde den fagra flickan
Mot himmelens blå sin blick
Och tacksamt ur böljande barmen
En suck utaf glädje gick.

Och åter se'n långa tider,
Se'n år utaf synd och sorg,
Hon knäpper små, hvita händer,
Som förr på sin barndomsborg.

VI.

Drottning Gabrielle.

Hon är så glad, så hjärteglad
Den fagra Gabrielle:
Han kommer konung Henrik snart
Och hemtar mig i kväll.

O! det är skönt att åter bli
Försonad med sig själf,
Att åter hinna hem och hamn
Från lifvets vilda älf.

Jag är så glad, så hjärteglad,
Som aldrig än jag var.
Jag kunde nästan glömma den,
Som förr mig smärta bar.

Så sade fager Gabrielle,
Slog opp med liten hand
Och sjöng så glad på sin balkong
I aftonsolens brand.

Då kommer drottning Marguerite,
Så mörk och blek af sorg:
Jag hälsar Er, stolts Gabrielle
På Eder tysta borg.

Ack! kvällen är så skön och varm
Med frid kring skog och mark,
Men jag, jag går i skymf och sorg
Så ensam i Er park.

Ej blef mig kvar en enda vän,
Att tala tröstens ord.
Ack! gifve Gud, jag vore gömd
Där nere djupt i jord.

Det var den fagra Gabrielle,
Med tårar i sin blick
Hon steg ifrån sin slottsbalkong
Och till den sorgsna gick.

Och snart de vandra bägge två
Så vänligt arm i arm,
Men hatets låga glöder vild
I dyster drottnings barm.

En fager persika hon tog, —
Det skymde re'n till kväll;

Se! denna ljufva, fagra frukt
Är värdig Gabrielle.

Som eder täcka rosenmun,
Den frisk och fager ler.
Nu som mitt hjärtas enkla tack,
Den tag emot, jag ber.

Det var den unga Gabrielle,
Så skälmskt hon frukten tog
Och kysste den med rosenläpp.
Den drottning dystert log.

Och rosor dofta där i park
Och näktergalar slå,
Men för den fagra Gabrielle
Så hemskt det käns ändå:

Säg är det nattens skugga blott,
Som skymmer så min blick?
Säg, är det kvällens kyla blott,
I mina ådror gick?

Ack, nej! med smärtans vilda skri
Hon sjunker snart till mark
Och häpna tärnor bära bort
Den bleknade från park.

Då höres hästars lätta traf.
De portar springa opp,
Och konung Henrik störtar in,
Så glad och full af hopp:

Hvar dröjer du min drottning då,
Min fagra Gabrielle? —
Han går så tyst till bädden fram.
Där slumrar hon i kväll.

Där ligger hon så skön och skär,
Så fager och så ung,
Som när hon först sitt hjerta gaf
Åt hugenotterkung.

Och aftonsolen faller blid
På gyllne lockars svall,
Men rosenkinden är så blek
Och läppen stum och kall.

Då — sanslös i sin vilda sorg
Sjönk krigarkungen ned.
Och tyst det blef i tärnors flock
Och tyst i riddarled.

Och solen sjönk för längesen,
Re'n natten faller på,

Men i den tysta kammar än
De häpne hofmän stå.

Tils kungen, vaknad, stapplar sist
Vid Sullys trogna arm,
Att trycka sista gången ömt
Sin bleka brud mot barm.

Han trycker sista kyssen lätt
På pannan, hvit och mjäll:
Farväl och tack mitt hjärtas ros,
Min fagra Gabrielle.

En drottning för mitt hjärta du
I lifvets strider var,
Och kärleks sköna diadem
Du på ditt änne bar.

Och därför skall du hvila ock
Som drottning sist på bår
I Saint Denis i kungakor,
Dit själf så snart jag går.

Och ligger du i kistan där
Så blek och kall och död,
I sången dock du evigt ler
Så frisk och rosenröd.

Så länge rosor dofta än
Och fåglar slå i kväll,
Och hjärtan brinna för hvarann,
Ej glöms du, Gabrielle.

III.

VAPENSÅNGER.

„En soldat jeg er i lejren,
Ufortrøden paa min vagt;
Kun om kampen og om seiren
Blev mig sang paa laeben lagt;
Og mens jeg har lov at drifve
Strakt paa bakkeskrentens lyng,
Kan en flok jeg tonen give,
Naar den raaber til mig: syng!“

Ploug.

Mitt modersmål.

Jag dömdes ensam gå i lifvets larm,
Och ensam har jag känt dess fröjd och smärta,
Och därför blef jag vild och mörk och arm
På blida känslor, frusna i min barm
Och kallt och stolt det slog mitt unga hjärta.

Jag knappast bilden af min moder har.
Hon togs mig från då gossens barnasinne
Ej visste sörja än hvad döden bar,
Men bleka skugga från min barndoms dar,
Ett arf du skänkt din son ändå, ett minne.

Det är det språk, som *först* du lärde mig
Min sorg, min fröjd att på dess toner stamma.
Det blef mitt vapen uti lifvets krig,
Det blef min kärlek uppå lifvets stig,
Den glöd från hvilken mina toner flamma.

På det jag jublat alt som här mig gladt,
På det jag suckat alt som gjort min smärta,
På detta vann jag ock min kunskaps skatt,

Det därför blef palladiet för mitt hjärta,
Med det som sköld jag ut i striden drog,
Med det min unga hand i harpan tog.

En värld af rika bilder det mig skänkt,
En undervärld det öppnat för mitt sinne,
Hvad store andar på dess toner tänkt!
Hvad store skalder det sin känsla skänkt!
Hvad store hjältar stridit för dess minne!

Se! därför all den kärlek andra lärt
Ge hem och moder, slägt och hjärtevänner,
Mitt svenska språk, jag ensamt dig beskärt.
Du ensam gaf, hvad mig blef dyrt och kärt.
Din kärlek ensam i mitt hjärta bränner.

Du ensam mig i lifvet rotat fast
Vid alt hvad stort och skönt man här plär kalla.
Du är det hjärtblad, som mig bundit fast
Vid ljus och sol; och om det bandet brast.
I stjärnlös natt jag dömdes då att falla.

Mitt svenska språk, min döda moders mål,
Som än vid hennes graf mig seger talar,
För dig, för dig jag drager djärft mitt stål,
För dig jag ensam här min börda tål,
Du är den tröst, det hopp, som mig hugsvalar.

På dina toner, dem jag lärt en gång,
Min känsla här jag vill försöka stamma.
Den ensam adla kan min enkla sång,
Den ensam väcka upp till vapengång
Enhvar som, liksom jag, för dig vill flamma.

Så klinga krigarspråk i sången än,
Ljud stark i storm på fosterlandets stränder
Och elda våra kvinnor, våre män
Och lär dem djärfve svinga stolt igen
Ditt sångarsvärd med unga, starka händer.

Vårt fosterland.

Vi äga ett land, ett fosterland,
Det landet är äfven *vårt*,
Vår svenska stam har bebyggt dess strand,
Där sträfvar den ännu hårdt.
För samma land gå ock svenske män
Till kamp för frihet och odling än.

Här *våra* fäder ha äfven blödt
För Finlands framtid och hopp.
Det landet äfven oss själfve födt.
Här växte vi glade opp.
I egen hembygd, så dyr och kär,
På Finlands stränder, på Finlands skär.

Här tänkte vi oss vårt arbetsfält,
Här gälda vi lifvets lån.
Här har oss Herran i ledet stält,
Vi vilja ej gå här'från.
Här svuro vi värna hvad Gud oss gaf.
Här vilja vi få vårt hem, vår graf.

Vi älska ock våra strömmars brus,
Vårt haf, våra älfvars språng,
Vår furuskog och vårt sommarljus,
Alt, alt som oss tjust en gång,
Men kärlek endast till sjö och skog,
Det är för *vårt* hjärta dock icke nog.

Vår häfd, vårt minne vi älska med,
Dess vrängning vår hug ej tål,
Vår fria lag och vår svenska sed,
Vårt älskade modersmål,
Som lyftat Finland till ljus engång,
Som fräjdat det uti sägn och sång.

Vi akta äfven hvar redlig son
Af finnarnes broderstam,
Som ej det *rätta* vill vika från,
Ej bringa oss nöd och skam.
Med detta vilkor vi ge vår hand
Så gladt hvar son utaf samma land.

Med *denna* kärlek så först som sist
För Finland vi svenskar stå.
Och *den* skall segra, det veta vi visst;
Än sonas de bröder två.
Vi ha så mycket som enar oss
Och evigt kunna vi dock ej slåss.

Vårt land, vårt älskade fosterland,
Må aldrig vi vika från
Vår bästa känsla, vår skön'sta brand
Trots tidernas hat och hån,
Må, när det gäller för Finland än,
Vi enas dess svenske och finske män.

Hälsning till Sverige.

Hvad dyker där ur västervågor
Med furuskog på klippig strand
I aftonsolens gyllne lågor,
Det är det gamla sagoland,
Det land, som barndomshjärtat kände
Förr'n ögat än dess kuster såg,
Som först till bragd vårt sinne tände,
Som eldat först vår unga håg.

Där, där på dessa branta stränder
Där talte Sture, Engelbrekt,
Där stred med skarpa svärd i händer
Den stolta, fria vikingslägt.
Där växte desse höga kungar
Med höfdingar af ättstor stam,
Hvars minne genom tiden ljungar
I omotståndlig tjusning fram.

O! Karlars jord, Gustavers rike,
Du hem för friheten i nord.
Hvar fins i bragder väl din like?
Hvar fins ett folk som ditt på jord?

Så kärnfast som de hårda hällar,
Naturen reste dig till värn,
Det styrt en värld från kulna fjällar
Med egen kraft och eget järn.

En hälsning ifrån Finlands stränder
På västervågor östanfrån
En yngling dig i sången sänder,
Som dig sitt stamträd räknar från.
Den stam som fyller Sveas dalar,
Den bygger ock på Finlands skär.
Än samma språk dess tunga talar
Och samma hug i bröst det bär.

Den bär jag ock från kända stränder,
Den enkla hälsningen till dig,
Från det af dina forna länder,
Som först du fört på ljusets stig,
Som dina jarlar, hjältekungar
Ha älskat högt och vårdat ömt,
Och som, trots några vilde ungar,
Det minnet tacksamt ännu gömt.

O! fostermoder, när i norden
Din makt som solen sjönk i blod,
När härjarn gick sin rund kring jorden
Och sveket krossade vårt mod,
När sista gång din hand du räckte

I bitter sorg ditt dotterland,
En spillra af ditt hjälteslägte
Blef kvar ännu på Finlands strand.

Den vakten värna vill ditt minne,
Ditt språk och sed, din sägn och sång
I allan tid med samma sinne,
Som fädren blödt för dem en gång.
Den vakten aldrig skall förglömma
För hvad den står på dessa skär.
Den skall sitt sista hjärtblod tömma
När farans timme inne är.

Och om så bjöde dystra öden,
Den falla dömts för våldets stål,
Med vikingstolthet än i döden
Den kväda skall sitt Bjarkamål,
Och aldrig ädla Svea moder,
Du vredgas eller rodna skall,
Hvart också nornan vred vårt roder,
För vikingvaktens strid och fall.

Furusund. Juli 1882.

Skandinaver äro vi!

Skandinaver, Skandinaver,
Skandinaver äro vi.
Skandinavisk sången klinge,
Djärf och modig, stolt och fri!
Stolta språk, norröna tunga,
Trotsigt ut åt världen slunga:
Skandinaver, Skandinaver,
Skandinaver äro vi.

Icke blott på Sveas stränder,
Danmarks dejligt grönne vang,
Islands jöklar, Norges fjällar
Stolt norröna tunga klang.
Stolta språk, norröna tunga,
Trotsigt ut åt världen slunga:
Äfven här, på Finlands stränder,
Stolt norröna tunga klang.

Österbottens holmar, slätter,
Nylands klippkust, Ålands skär

Vittne att den stam, där bygger,
Skandinavisk äfven är.
Stolta språk, norröna tunga,
Trotsigt ut åt världen slunga:
Stammen som vår strand bebygger
Skandinavisk äfven är.

Skandinaver marken plöjde,
Skandinaver fjärdens våg,
Skandinaver själfve värjde
Hem och härd mot oväns tåg.
Stolta språk, norröna tunga,
Trotsigt ut åt världen slunga:
Skandinaver marken plöjde,
Skandinaver fjärdens våg.

Skandinaver sången stämde,
Stämde stolt med herskarhand,
Så att harpoklangen fräjdad
Ljöd kring hela nordens land,
Stolta språk, norröna tunga,
Trotsigt ut åt världen slunga:
Skandinaver sången stämde,
Stämde stolt med härskarhand.

Skandinaver voro fädren,
Skandinaver ock förbli

Svärjer unga vikingskaran,
Djärf och modig, stolt och fri.
Stolta språk, norröna tunga,
Trotsigt ut åt världen slunga:
Skandinaver voro fädren,
Skandinaver äro vi.

Än ej!

Än grydde ej den skammens dag
Då Sveas språk förglömmes
I land, som fått sitt ljus, sin lag,
Och alt hvad ädlast dömes
På samma stolta språk, som än
Mång' tusen ädle Finlands män
Och mör som eget akta.
Nej blygd, och skam och hån och spott
Åt den, som redan tviflar blott,
Att det ej kunna vakta.

Så länge bottnisk bölja går
Mot skär, där soln sig tänder,
Så länge Finska viken slår
Mot Nylands svenska stränder,
Så länge fädrens Eistrasalt
Kring brusar Åland öfveralt
Och Aura bygdens öar,
Så länge bor där skandisk ätt,
Som värna vet sitt språk, sin rätt
I land med tusen sjöar.

Ej blott vår svenske bonde lärt,
Sin son norröna tunga.
Vårt modersmål ock vi ha kärt,
För det vi sträfva, sjunga.
I herrehem som bondehus,
Det språk, som gaf oss rätt och ljus
Och sed och sång och minnen,
Här älskadt, äradt lefva skall
Än sekel ut, trots striders svall
I varma, trogna sinnen.

Tron!

Väl sjunger stormen sin vreda sång
Och böljan brusar med skum och bång
Och hotar att dränka stranden,
Men fast på skäret står klippan vakt
Och värnar ärligt och oförsagdt
De väna, fredliga landen.

När stormar brusar på lifvets haf,
När böljorna hota, att i sitt kvaf
Vårt hopp, vår styrka begrafva,
Hvar fins vår klippa, som står dem mot? —
Tron, tron och aldrig skall farans hot
Vår hug och vår hand förslafva!

Den svenska sången med det — svenska hjärtat.

Ej kommo våra fäder
Från Asiens tundror fram.
I östervåg på härskepp
Den vikingskaran sam,
Hvars hjärtespråk vi tälja,
Hvars hug vi älska lärt,
Hvars lefnadstro vi välja,
Hvars ande oss har närt.

De trolldomsrunor dystra
Vårt sinne ej förstår,
Men vikingbragder ystra,
För dem vårt hjärta slår.
I gråt kväfs skogsbons visa,
Den kväljer våra bröst,
Men hafvets sång vi prisa,
Den är vårt inres röst.

Bort! ingen får oss tvinga,
Att byta språk och ätt,

Nej! svensk skall sången klinga
Ur svenska hjärtan rätt,
Så länge hafvet frusar
Kring Finlands svenska skär,
Norröna tunga brusar
Hos tappre männer där.

Och fritt den sången klinge
I stad, i by och borg
Och hjärtat hugnad bringe
I tidens kamp och sorg.
Allfader! du oss skänkte
Vårt svenska språk och sång,
Låt oss då oförkränkte
Dem värna lifvet lång.

Vikingaskål.

Bröder! Finlands friska vikingskara,
Andens stolte, frie riddersmän,
Första skålen i vårt lag bör vara
Skål'n för fosterlandet, höjom den.
Skål för Finland, som oss fostrat, födt,
Skål för land där våra fäder blödt,
Skål för land som vi ock svurit hägna,
Lif och krafter åt dess framtid ägna,
Skål för Finland, land där Gud oss gaf
Hem i lifvet och till sist en graf.

Bröder! Finlands friska vikingskara,
Andens stolte, frie riddersmän,
Andra skålen i vårt lag bör vara
Skål'n för modersmålet, höjom den!
Skål för Sveas stolta hjältemål,
Språk af nordisk stam med klang af stål,
Skål för språket som vår mor oss lärde,
Som vår ande med sin bildning närde,
Som här hägnat sanning, rätt och ljus,
Skall dem hägna än i seklers brus!

Bröder! Finlands friska vikingskara,
Andens stolte, frie riddersmän,
Sista skål en i vårt lag bör vara
Skål'n för fädrens minne, höjom den!
Skål för hugstor, skandisk hjältestam
Som på härskepp hit i fordom sam,
Som på Finlands strand sin bildning rotat,
Stridt och blödt för den, när faror hotat,
Skål för fädrens minne, det ej dör —
Skål i botten, raska vikingkör!

„Viking"-sång.

Gången är re'n
I grafvens gömma
Åsarnes härliga
Herskareätt.
Icke som förr
Den väldige vinner
Världen med vikings
Väpnade rätt.

Hell! Er, J höge,
Hugstore fäder,
Sittande sälle
I stjärnornas sal.
Blicken dock blide
Neder till norden,
Stolte på seger —
Sönernes tal.

Bära ej mer vi
Blikstrande bila,
Bloda ej böljan
På ledungatåg,

Ännu vi äga
Segraresinnet,
Hugstora hjärtan,
Vikingahåg.

Fräjdade fädrens
Mandom och minne
Mäktigt oss mane
Till sägen och sång!
Lefve det gamla,
Skandiska sinne,
Världen det vinne
Ännu engång!

Fram!

Fordom vikingflockar drogo
Dristigt ut på färd
Och från fega folken vunno
Guld och glans med svärd,
För hvad bäst de akta visste
Gjöto de sitt blod.
Därför ock i sången strålar
Evigt deras mod.

Må det samma vikingsinne
Bygga än i nord,
Fast dess söner mer ej rusa
Ut till kamp och mord.
Nu med sång och tanke dragom
Dristigt ut på färd,
Andens ära, makt och skatter
Vinnom af *vår* värld.

Få vi äro, unge söner
Af ett fattigt land,
Men än färre fädren lade

Ut från frostig strand.
Aldrig oväns här de talde,
Blott de slagnes tal.
Den, som föll, han red besjungen
Glad till Gudars sal.

Upp! då J, som stolte ärfden
Vikingspråk och sed,
Sångens svärd och tankens skatter,
Upp, i fylkadt led!
Världen än vi visa vilja,
Finlands vikingstam
Älskar dra på fädrens stolta,
Fria banor fram.

Hafvets lof.

Skald, som kväder
Sång, som gläder
Finlands frie män,
Är vårt haf, som brusar,
Stolt med storhet tjusar
Modigt mannasinne,
Sjunger makt och minne
Svea stammen än.

När det kväder,
Högt sig gläder
Hafvets örn; som kung
På dess klippor trygga
Vill sitt bo han bygga,
Höra, tjust i hågen,
Sång af gamla vågen,
Sång, så evigt ung.

Samma kväde
Äfven gläde
Hafvets söner; fram!
Fram, J, örnar unga,

Hafvets lof att sjunga!
Modigt möt i strider,
Våg och vilda tider
Djärfva vikingstam.

Nej!

„Från fäder är det kommet, till söner skall det gå,
Så länge unga hjärtan ännu i norden slå“.

Geijer.

Vår sång till döds du dömde.
Så döms den ej ändå.
Den lefva skall så länge
Än unga hjärtan slå
För gamla stolta minnen,
Och älskadt modersmål,
Och elda varma sinnen,
Att hvässa sångens stål.

Då först, när visst du känner
Att ingen mer förstår,
Den glöd som i den bränner,
Till döds den domnad går,
När all den ätten unga
Förglömt sin moders röst
Och ingen mer törs sjunga
Dess toner ur sitt bröst.

Den tid tör dock ej hasta,
Då så det skulle gå,
Vill du ej äfven kasta
Med våld i böljor blå,
Den stam, som sekel sedan
Slog rot på Finlands strand
Och främst i odling sedan
Fört framåt detta land.

Tror du, att vi ej lära
Vår unga framtidsätt
Att älska högt och ära
Vårt gamla sångarsätt.
Tror du, ej desse unga
Främst *våra* läror tro
Och framgent själfve sjunga
De känslor, hos dem bo?

Vår sång till döds du dömde.
Så döms den ej ändå.
Den lefva skall så länge
Än unga hjärtan slå
För gamla, stolta minnen
Och älskadt modersmål
Och elda varma sinnen,
Att hvässa sångens stål.

Finlands Svenskar.

När emellan skären fram du seglar,
Ser hur torpet torftäckt står på strand,
Där den gröna björken glad sig speglar
Uti fjärden, lägg då trygg i land!
Enkelhet och snygghet straks dig gläder
Uti kojan, fast den tycks dig arm
Och dess son till mötes glad dig träder,
Bjuder dig sin hälsning, hjärtevarm.

Sitt då ned en stund där bort vid hällen
Där han slöjdar, yksen i sin hand.
Lyss till sägn och sång som han i kvällen
Gerna täljer om vid brasans brand.
Glad igen du straks de samma känner,
Egen mor dig engång talde dem.
Hälsa dem då rörd som gamla vänner,
Som ett budskap från ditt barndomshem.

Eller om du kanske ock vill veta
Om hans lif, hans sorger eller fröjd,
Hur han, fast så strängt han tvangs arbeta,
Dock kan synas hoppfull och förnöjd.

Enkelt, utan skryt om storm och strider
Nöd och brist, som tåligt han utstod
Skall han tälja dig, hur folket lider,
Men besegrar alt med manligt mod.

Se! då träder säkert för ditt sinne
Lefvande i honom upp igen
Bilder, som ha bränt sig i ditt minne
Af de enkle, starke, stolte män,
Hvilka fordom drogo djärft kring hafven,
Högt berömde kring den vida värld,
Vunno guld och glans med blodig glafven,
Blödde modigt ock för hem och härd.

Hälsa glad igen det stolta minne,
Där det lefver opp i kraftig stam,
Kasta bort med fröjd ditt främlingssinne,
Gå som han i stormar modigt fram.
Tacka Herran, som i skärbon gifvit
Dig en spillra af det hjältefolk,
Som så kärt re'n gossens hjärta blifvit,
För hvars sång och sägn du födts till tolk.

Samma språk som du hans tunga talar,
Samma sinne han i bröstet bär,
Samma sång hans hjärta ock hugsvalar,
Samma häfd som du han håller kär.
Se i honom då din *egen* broder,
Slut då honom trofast till din barm,

Som ett barn af samma språk och moder,
Samma svenska stam, så stolt och varm.

Lär af honom då, att aldrig sälja
Bort för vinning eller veklig ro,
Hvad du bäst i lifvet dock kan tälja,
Barnaminnen, hjärteglöd och tro,
Hägna såsom han ditt hjälteminne,
Egen moders sed och sägn och sång.
Lär af honom fädrens enkla sinne.
Låt det lefva upp igen engång.

Drag för honom ut i strid och fara,
Främst för honom, för din *egen* bror.
Bed att Herran huldrikt må bevara
Stolta stammen som på skär en bor.
Låt oss hägna här hans språk och minne,
Bildning blomstre i hans bondebo! —
Må det gamla, svenska hjältesinne,
Fostra Finland män af kraft och tro!

En sannsaga.

Där stod engång så stark en borg
På fjärran nordanstrand.
I strid som frid, i fröjd och sorg
Den värnat fädrens land
Och hägnat deras bildnings arf
För slägten och för tidehvarf.

Alt folk i byn där rundtomkring
Till borgen blickat opp
Och hållit hop i alla ting
Med borgens kämpatropp,
Som bröder stått med dem i strid,
Men så, så kom en annan tid.

De tykte bygdens folk som så:
Vår borg re'n gammal är,
Den kan ej värna oss som *då*,
Den är blott till besvär;
Vi rifva borgen, bit för bit,
Och bygga oss en annan dit.

Hvad bryr oss borgens minnesglans,
Den täljer oss på nytt,

Att blott hos den vår styrka fanns,
Att dit vi alltid flytt.
Hvad bryr oss borgens kämpars tropp.
De stå emot vår framtids hopp.

Men borgens kämpar höllo käkt
Om forntidsborgen vakt,
Som söner utaf hjälteslägt,
De stridde oförsagdt.
För fädrens arf med fädrens mod
De svuro offra lif och blod.

Bland dem dock fanns en veklig hop,
Som aldrig älskat strid.
De höjde straks sitt fega rop:
Vi vilja mäkla frid.
Försonare vi spela må.
Ett utanvärk må folket få.

Och så en stund på hop som tjöt,
Man täppte munnen till.
Man bit för bit ur borgen bröt,
När hopen murra vill.
Så gick en tid, sist kom den stund,
Då borgen refs alt ned i grund.

Med djup, oändligt bitter sorg
Den stridshop, som fanns kvar,
Så skändas sett sin gamla borg,

För svag nu mer den var,
Att värna fädrens dyra arf
För slägten och för tidehvarf.

De kunde blott spå nöd och sorg
Åt dem, som dådet gjort;
Väl straks man byggde ny en borg;
Man knappt dess resning sport,
Förr'n fienden kom östanfrån
Och ref den ned med spott och hån.

Den nya borgen föll i grus
Och byn i brand gick opp
Och där vardt natt där förr var ljus,
Begrafvet tro och hopp.
Och träldom blef det nya arf
För slägten och för tidehvarf.

Vi.

Jag sjunger ej att som poet få blänka,
Jag söker ej „pluralitetens“ pris.
Jag sjunger endast hvad *vi unge* tänka,
Vårt hopp, vår kärlek på vårt *eget* vis,
Jag sjunger ej min känsla här blott ensam,
All sträfvan som all kärlek är gemensam
För oss, med samma vikingspråk och ätt,
Som svurit värna här vår ärfda rätt.

Vi svurit, djärft för den dra ut i striden,
Som vikingättlingar med vikingmod.
Nog veta vi ock akta, älska friden,
Men neslig hvila älskar ej vårt blod.
Vi svurit dyrt, att djärft dra svärd ur skida
Mot alt och alla som emot oss strida,
Okuflige vi gå vår egen gång
Hur andra dömde än vår strid och sång.

Väl flere bleke hviska vid sig rädda
Om broderhat som landets lifskraft tär
Men hvarför då just *vi* dess sotsäng bädda?
Hvem vilda leken väl begynte här?

Ett språk, en ätt knappt hunnit tas från plogen
Förrn parvenyn vill spela härskarmogen.
Vid Gud! — vår krigarstam ej blir martyr
För hugrädd fredsvän eller språkvampyr.

Ej för Gud Fader själf vi kunna krypa,
Vårt stolta språk ej häller krypa skall.
Med våld, med öfvermagt man må oss strypa,
Man vräke oss i våra böljors svall,
Men underdånigt annat språk och fana
Vårt språk *ej vandra får* sin framtidsbana
Om herskarmakten icke mer vi få
Jämbördige vi, altid *kunna* stå.

För koryfeer, för autoriteter
Vi aldrig, aldrig skola böja oss.
Om också alt hvad ansedt, aktadt heter
Uti vårt land stod opp mot oss att slåss,
Vi ginge dock *vår* väg som polens stjärna
Ty *rätt* och *bildning* ha vi svurit värna,
Dem på vårt modersmål oss Herran gaf.
Och falla vi, de följe med i graf.

Hvar tid sin sträfvan har, hvar tid sin lära.
De stora namn blott *så* sitt värde få.
Men *egen* tid med *egen* kraft vi bära
Och djärft till storms vi för dess frågor gå.
Dess känsla, som i unga hjertan sjuder

Framåt! till kamp, oss omotståndligt bjuder
För modersmål, för fädra arf och sed,
Framåt, till storms J djärfva vikingled!

Framåt, du svenske bonde där på skären,
Du trygge, raske stolte odalman.
Du är dock kärnan uti vikinghären
Och på *ditt* språk, *din* tro man lita kan.
Framåt vi sträfva, djärft på kamp vi yrka,
Men, icke mer med armens, svärdets styrka
Nej! — själens odling män'skoandens ljus,
De skola värna bäst ditt bondehus.

Framåt, framåt du son af stolta anor,
Den nya tid ock fordrar *blodets* rätt.
Till kamp för *äran* än på krigarbanor,
Som dina fäder förr af fräjdad ätt.
Ej huggen mer mot vapensköldar klinga,
Men ordets, sångens stål kan ock betvinga
Enhvar, som ej af rätten tar reson.
Och fåfängt är att packet ge pardon.

Framåt, framåt du son från rikmans salar,
Din bästa skatt man annars från dig tar,
Det språk din moder och din känsla talar,
Den bildning som du ärft utaf din far.
För skatter som du dyrast akta lärde
Du offre gärna *alt* af mindre värde,

Du annars är ej din besittning värd.
Sälj dina smycken, köp dig sköld och svärd.

Och J som utan bördens stolta anor
Ur arma hyddor fram i striden gå,
Som tankens örnar och som sångens svanor
Låt oss en lifvakt kring vår fana stå!
O! svigten ej i armod, nöd och fara!
Allfader skall sitt härfolk nog bevara,
Ty han, som gjutit känslan i vår barm,
Han stärker modet ock i stridens larm.

Ty striden ensam kan den frågan lösa,
Om en blott herska skall i fädrens land,
Och ene brodern bort den andre fösa,
Om ej — men bägge vandra hand i hand.
Ve, den som icke vet att skatta friden,
Men ve ock den som *då* ej upptar striden,
När slika frågor stiga på vår strand,
Han värdig är att mista språk och land.

Kanske än få vi stånda ses i striden;
Ej alle än ha lystrat till vårt rop,
Den gamla ättens dröm är ännu liden,
Men feg är den som räknar oväns hop.
Ett hugrädt hjärta faran städs förstorar.
Blott den förloras som sig själf förlorar.
Än fritt är ordet, klingar sången fri.
Än kommer dag, än är ej alt förbi.

Och dagen kommer sist, och med den friden
Då oomtvistad, värnad står *vår* rätt.
Då först kan slockna vilda broderstriden
När ingen hota djärfs vårt språk, vår ätt.
Då tvänne stammar här i sämja bygga
För „Yksi kieli“ sträfvandena trygga,
Enhvar med eget språk på egen strand
Men *enige* i kärlek till sitt land.

Då ha de rostat våra vikingglafvar,
Då brusar böljan kring vår bautasten,
Men ej vårt *språk*, vår *ätt* har burit slafvar
Och ondskans ande somnat längese'n.
Och värnad står vår stam till språk och minne.
För fädren gå vi fram med tryggadt sinne.
När de allvarligt spörja om vårt land,
Vi peka tyst på Finlands *svenska* strand.

Vår fana.

Bort främlingsväldets trikolor
Från Finlands furustång!
En fana fins, som ock är *vår*,
Berömd i bragd och sång.
Den vikingdukens barm är blå,
Som hafvets fria våg,
Guldkorset glimmar stolt därpå,
Som förr på ledungståg.
Men innanför där skimrar rödt
Det blod, som fädren trofast blödt.

Plats!

„Alt vet sin tid, och vi, tänkande tropp,
Vi skulle vårt timslag ej veta!“

Franzén.

Plats, plats för vår trotsiga ynglingaskara.
Vi höja orubbligt i strider och fara
Vårt fäderneärfda, vårt svenska banér.
För mödernemål och för fäderneminnen
Med tänkande hug och med flammande sinnen,
Likt vårfloden bryta vi dammarna ner!

Plats, plats för oss vikingar, friska och unga.
Vi trotsigt hvar ovän vår stridshandske slunga,
Vi ridderligt mana till holmgång Er ut.
Vik undan, du modstulna, färglösa skara,
Som parlamenterar i stridernas fara.
Du duger ej föra banéret till slut.

Vi, tänkande tropp, vi vårt timslag nog veta.
I drömmarnes värld må försoning J leta.
Försoningen finnen J aldrig på jord.
Strid, strid bjuder lösen i lefnadens öden.
Strid bjuder oss lifvet, försoning ger — döden.
Strid skrämmer ej söner af stridsfrejdad nord.

Det hjälper Er ej att oss låtsa förakta,
Plats! tusendes tusende re'n på oss akta,
Som glöda af samma okufliga brand.
Man sökte den söfva, men striden den väkte
Och framtidens unga och stridsvarma slägte
Står opp nu, att värna sitt språk i sitt land.

Re'n manande stämmor kring bygderna ljuda
Och tankarna tända och sångerna sjuda
Och hoparne ordnas i fylkade led.
De gamla, de svenska, de fräjdade minnen,
De vakna på nytt upp i ungdomens sinnen,
Som älskar sitt språk och sin bildning och sed.

Så plats för det gamla, det vikingasinne,
Som eldar de unge att häfda sitt minne,
Arbeta som fädren för hugstora mål.
Där känslorna glöda, där tankarne ljunga,
Där mornas en framtid, den tillhör de unga,
Som hugga sig väg med sitt blikstrande stål.

Det stålet, som sol uti tiderna tänder,
Det blikstrar nu stolt uti vikingens händer
Trots all eder afund och käringsarkasm.
Där hjälpa ej fraser, där hjälpa ej böner.
Vi vräka Er undan, vi vikingasöner
Med ungdomens brinnande enthusiasm.

Robert Olof Lagerborg.

$18^{5}/_{11}82.$

„Feminis lugere honestum est, viris meminisse!“

Tacitus.

Allt, som föds på jordens ö,
Det är dömdt till sist att dö,
Men det ges en tröst, ett hopp
Ett som evigt lefver opp.

Liksom kornet, gömdt i snö,
Spirar opp för sol och tö,
Skjuter ock ur bragdens brådd,
Minnet, evighetens sådd.

Fosterland, som gömt i jord
Kämpen för det fria ord,
Riddersman af kraft och tro,
Ädel son i grafvens bo.

Därför ej i veklig sorg
Sörj din *Robert Lagerborg*,
Nej! så länge du har *män*,
Skall hans minne lefva än,

Män, som ägna hjärtats brand
Frihet, folk och fosterland,
Män, som städse oförsagdt
Stå för rätt och ljus på vakt.

Fast din kämpe sofver tungt,
Vaka du kring vården lugnt.
Vintern snö kring grafven strör.
Ädelt minne aldrig dör.

Rättelser.

Sid.	6	rad.	7	nfr.	står	tvemännings,	läs	tvemänning.
„	8	„	10	„	„	ättefadrens,	„	ättefaderns.
„	9	„	15	„	„	modrens,	„	moderns.
„	17	„	11	„	„	Auka-Tor,	„	Åke-Tor.
„	17	„	9	„	„	Baldur,	„	Balder.
„	17	„	2	„	„	Baldur,	„	Balder.
„	18	„	7	oppifr.	„	timma,	„	timme.
„	20	„	8	„	„	Baldur,	„	Balder.
„	21	„	6	„	„	hösteqväll,	„	höstekväll,
„	21	„	11	nfr.	„	holst	„	hälst.
„	21	„	4	„	„	helga,	„	hälga.
„	25	„	5	oppifr.	„	tafelrunden,	„	taffelrunden.
„	26	„	7	nfr.	„	verlden,	„	världen.
„	28	„	4	oppifr.	„	messor,	„	mässor.
„	30	„	3	„	„	kan,	„	han.
„	53	„	11	„	„	nejden,	„	näjden.
„	63	„	5	oppifr.	„	har,	„	hur.
„	65	„	4	nfr.	„	Fåfnis,	„	Fåfnes.
„	69	„	12	„	„	sin	„	sitt.
„	82	„	10	oppifr.	„	der,	„	där.
„	125	„	3	„	„	vestan,	„	västan.
„	133	„	7	nfr.	„	hjelte,	„	hjälte.
„	159	„	10	„	„	afhugger han,	„	hugger han af,
„	164	„	7	„	„	uppo,	„	uppå.
„	174	„	4	oppifr.	„	och	„	oss.
„	194	„	2	nfr.	„	seklers,	„	sekels.
„	239	„	2	oppifr.	„	1596	„	1597.
„	250	„	7	„	„	i honom	„	af döden.
„	250	„	15	„	„	hämskaste,	„	hemskaste.
„	295	„	5	nfr.	„	egner	„	egnar.

I början af Vikingsägnerna har af förseende vid korrekturläsning och sättningen *x* begagnats på särskilda ställen i st. f. *ks*, hvarjemte äfven fel insmugit uti interpunktionen.

KUNGL. BIBLIOTEKET
26. 1. 1932.
UPPSALA

X Ru. 1932
99

Tandefelt
7.6.31

På **G. W. Edlund's** förlag har utkommit och finnes att tillgå hos alla bokhandlare i landet:

Johan Ludvig Runebergs Samlade Skrifter: El. inb. i 3 b. 23 m. Godtköpsuppl. el. inb. i 2 bd. 18 m. Med guldsn. 20 m. Ord. ppr. 12 m.

D:o d:o **Julqvällen.** Med 6 teckn. af A. Edelfelt. Inb. 5 m.

D:o d:o **Hanna.** M. 6 teckn. af J. Ahrenberg. Praktb. 12 m.

Valda dikter af F. M. Franzén. Hft. 6 m. Inb. 10 m.

Ljungblommor af Z. Topelius. Andra finska af förf. rättade uppl. Eleg. inb. 5 m. 50 p. Med guldsnitt 6 m.

Nya Blad af Z. Topelius. Andra af förf. rättade uppl. 5 m. 50 p. Med guldsnitt 6 m.

Dikter af Lars Stenbäck. 4:de uppl. Hft. 3 m. El. inb. 4 m.

Dikter af Karl Robert Malmström. Tredje betydligt tillökade uppl. Inb. i klotb. 6 m. Med guldsn. 6 m. 75 p.

Vitterhetsarbeten af Gustaf Filip Creutz. 2 m. El. inb. 3 m.

Hebreiska melodier af Lord Byron. Öfversatte af Theodor Lindh. 1 m. Eleg. inb. 1 m. 75 p.

Valda Skrifter af Jakob Frese. 2 m. Eleg. inb. 3 m. 75 p.

Smärre dikter af F. Berndtson. 2 m.

Dikter af O. Donner. 2 m.

Mosaiker. Samlade af e*.** 3 m. Eleg. inb. 4 m. 50 p.

Dikter af Theodor Lindh. 2 m. 40 p. Eleg. inb. 3 m. 50 p.

Från Saimens och Päijänes stränder. En samling öfversättn. och bearbetn. efter Finskan. 2 m. Eleg. inb. 3 m.

„Ännu en gång" af e*.** 1 m.

Riddar Unos söner. En Romans af Gabriel Lagus. Prisbelönt med andra priset i Svenska Akademien. 50 p.

Dikter af Wilhelmina Nordström. 3 m. 50 p. Eleg. inb. 4 m. 75 p.

Kalevala. Efter andra originalupplagan. Öfversatt af K. Collan. Eleg. inb. 14 m.

Sextio dikter af A. Petőfi. Öfversatta af K. F. Ridderström. Inb. 2 m. 60 p.

Prinsessan och det halfva Kungariket af H. Drachmann. En gammal saga på rimmad vers. Öfvers. af Idris. 1,50 m.

Helsingfors i November 1882.

G. W. Edlund's förlagsexpedition.

Helsingfors, Hufvudstadsbladets tryckeri. 1882.